

**“ALS HET NIET LEUK IS,
KOMEN ZE NIET
TERUG...”**

**Een onderzoek naar de afstemming van het sportaanbod
van sportverenigingen op de sportvraag van jongeren in
de grote stad.**

ERIC WIJNSCHENK

Eric Wijnschenk

"Als het niet leuk is, komen ze niet terug..."

*Een onderzoek naar de afstemming van het sportaanbod van sportverenigingen
op de sportoraag van jongeren in de grote stad.*

Universiteit van Tilburg
Sociale faculteit, departement vrijetijdswetenschappen

© Eric Wijschenk 2004
Omslagontwerp: Eric Wijschenk

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door
middel van druk, fotokopie, microfilm of op
welke andere wijze dan ook zonder
voorafgaande toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in
any form by print, photoprint, micro film or
any other means without written permission
from the publisher.

Inleiding door opdrachtgever

De eerste contacten tussen SLC-verdieping en Eric kwamen tijdens het nieuwjaarsfeest van 2002-2003 tot stand. Eric was op zoek naar een stageplek en wij konden als startend bedrijf een gericht onderzoek naar de grootstedelijke sportproblematiek in de grote stad goed gebruiken. De vervolgspraak was daarom ook snel gemaakt.

We kwamen uit op het onderwerp: de sportvraag van de grootstedelijke jongeren en de opties voor sportverenigingen om zich daarop te richten. Eric beschrijft in zijn scriptie goed, dat de sportclubs in de grote steden niet goed boeren. Grote aantallen leden verlaten de verenigingen en dat geldt in het bijzonder voor de jongeren tussen de 12 en 18 jaar. SLC-verdieping verwacht dat de sportvraag van deze jongeren is veranderd en dat de sportverenigingen er tot nu toe niet in zijn geslaagd om hun aanbod van activiteiten daarop aan te passen.

SLC-verdieping is daarom blij met het onderzoek van Eric. Wij kunnen de resultaten gebruiken in onze adviserende rol naar overheden, gemeenten, stadsdelen, sportverenigingen en sportbonden. SLC-verdieping heeft zich gespecialiseerd in “Sports”, “Linking” en “Culture”. Op deze gebieden geven we advies aan verschillende instanties. We proberen daarbij een brug te slaan tussen onderzoek en beleid. In de praktijk geven wij ook workshops en begeleiden we projecten.

Eric heeft degelijk onderzoek gedaan en dat resulteerde onder andere in een paar opmerkelijke vernieuwende inzichten over de sportvraag van jongeren uit de grote stad. Eén van deze uitkomsten is dat de jongeren op het terrein van sport geen zapgedrag vertonen, maar juist kiezen voor één sport.

Trots presenteren wij daarom de scriptie van Eric!

Namens SLC-verdieping,

Chris Kaper
Stella Blom

Voorwoord

Deze scriptie is geschreven als afstudeeropdracht voor de studie vrijetijdswetenschappen aan de universiteit van Tilburg. De opdracht is uitgevoerd in samenwerking met het bedrijf SLC_Verdieping, die mij de kans en mogelijkheden hebben gegeven om dit onderzoek uit te voeren. Zonder de begeleiding van de school, door Agnes Elling, en de begeleiding van SLC_Verdieping, door Chris Kaper, zou deze scriptie nu nog niet klaar zijn geweest. Ook wil ik Chris bedanken voor het in bruikleen geven van zijn laptop. Ik wil verder iedereen bedanken die, direct dan wel indirect, heeft meegewerkt aan het tot stand komen van deze scriptie: de scholen, sportverenigingen, sportbuurtwerkers waar interviews en enquêtes zijn afgenomen, mijn ouders, vriendin, vrienden en familie voor de emotionele (en soms wat financiële steun).

Hier is het resultaat van mijn maandenlange inspanningen. Ik nodig iedereen uit om het in te zien en ik wens een ieder veel plezier bij het lezen.

Eric Wijnschenk
Koog aan de Zaan, februari 2004

Inhoudsopgave

Inleiding door opdrachtgever.....	4
Voorwoord.....	5
1. Inleiding.....	8
1.1 Doelstelling.....	11
1.2 Centrale vraag.....	11
1.3 Leeswijzer.....	11
2. Theoretisch kader.....	12
2.1 Inleiding.....	12
2.2 Ontwikkelingen binnen de maatschappij & de sport.....	12
2.3 Theoretisch model.....	18
2.4 Sportvraag jongeren.....	19
2.5 Aanbod sportverenigingen.....	20
2.6 Onderzoeksvragen.....	24
2.7 Onderzoeksmodel.....	25
2.8 Tot slot.....	25
3. Dataverzameling.....	26
3.1 Inleiding.....	26
3.2 Interviews sportbuurtwerkers.....	26
3.3 Enquêtes jongeren.....	27
3.3.1 Overzicht scholen.....	27
3.3.2 De Passie.....	28
3.3.3 Overzicht respondenten.....	28
3.3.4 Representativiteit onderzoeksgroep.....	29
3.4 Aanbod sportverenigingen.....	30
3.4.1 Beschrijving sportverenigingen.....	31
3.4.2 Interviews.....	32
3.5 Tot slot.....	32
4. Resultaten & discussie.....	33
4.1 Inleiding.....	33
4.1.1 Interviews sportbuurtwerkers.....	33
4.2 Sportgedrag grootstedelijke jongeren.....	35
4.2.1 Sportfrequentie.....	35
4.2.2 Soorten sport.....	39
4.2.3 Sportlocatie.....	42
4.2.4 Sportduur per keer.....	44
4.2.5 Sportduur in jaren.....	44
4.2.6 Samenvatting sportgedrag.....	45
4.3 Sportwensen grootstedelijke jongeren.....	47
4.3.1 Welke motieven hebben jongeren om te gaan sporten?.....	47
4.3.2 Op welk tijdstip sporten jongeren het liefst?.....	47
4.3.3 Willen ze graag zelf het tijdstip bepalen?.....	48
4.3.4 Met wie sporten ze het liefst?.....	49

4.3.5 Welk niveau moet(en) de medesporter(s) hebben?.....	49
4.3.6 Welke sportactiviteit & waar moeten ze worden gehouden?..	49
4.3.7 Willen ze inspraak in trainingen?.....	50
4.3.8 Vinden ze externe activiteiten belangrijk?.....	50
4.3.9 Zouden ze graag een keer van sport verwisselen?.....	51
4.3.10 Wat is leuk/niet leuk aan een sportvereniging?.....	52
4.3.11 Samenvatting sportwensen.....	54
4.4 Aanbod sportverenigingen.....	55
4.4.1 Vaste trainingstijden.....	55
4.4.2 Inspraak jongeren.....	55
4.4.3 Externe activiteiten.....	56
4.4.4 Mogelijkheden om meerdere sporten te doen.....	57
4.4.5 Informatievoorziening aan leden.....	57
4.4.6 Samenwerking binnen de sportdriehoek.....	57
4.4.7 Werven van leden.....	58
4.4.8 Vrijwilligers.....	58
4.4.9 Toekomstvisie van de sportverenigingen.....	59
4.4.10 Samenvatting aanbod sportverenigingen.....	59
4.5 Overeenkomsten en verschillen tussen vraag en aanbod.....	61
4.5.1 Motieven.....	61
4.5.2 Tijdstip.....	61
4.5.3 Medesporters (met wie en niveau).....	61
4.5.4 Inspraak.....	62
4.5.5 Externe activiteiten.....	63
4.5.6 Wisselen van sport.....	63
4.5.7 Toernooitjes.....	63
4.5.8 Samenvatting van verschillen en overeenkomsten.....	64
5. Conclusie & aanbevelingen.....	65
5.1 Inleiding.....	65
5.2 Beantwoorden onderzoeksvragen.....	65
5.3 Beantwoorden centrale vraag.....	68
5.4 Aanbevelingen.....	70
5.5 Reflectie.....	71
Literatuur.....	72
BIJLAGEN	
Bijlage 1: extra tabellen & figuren.....	75
Bijlage 2: vragenlijsten.....	84

Inleiding

Sportverenigingen in Nederland bestaan al vele jaren. De oudste verenigingen bestaan nu meer dan honderd jaar. In die honderd jaar is er, uiteraard, veel veranderd. Veranderingen binnen de maatschappij, binnen de wetenschap, in de politiek en in de sport. Maar als we de gemiddelde sportvereniging vergelijken met een sportvereniging van honderd jaar geleden, wat is er dan veranderd, eigenlijk niet veel. Misschien dat een vereniging vroeger werd gesponsord door de lokale kerkelijke gemeenschap, vandaag de dag is dit overgenomen door de lokale middenstand. Vrouwen hebben de mogelijkheid gekregen om bij een vereniging te gaan sporten, besturen en commissies zijn uitgebreid. Buiten deze veranderingen is de sportvereniging toch een instituut gebleven waar mensen naartoe kwamen/komen om te sporten, maar vaak ook voor de gezelligheid en om sociale contacten op te doen. De sportvereniging is een gemeenschap waar mensen met dezelfde interesses (in een bepaalde sport) samen komen, dit kan actief als sporter, actief als vrijwilliger of inactief als liefhebber (van de sport of van gezelligheid). De overheid bevestigt deze veronderstelling in het regeerakkoord van 1998:

“Sport draagt bij aan de kwaliteit van de samenleving. Sporten is voor jong en oud ontspannend, gezellig en bovenal gezond. Samen sporten leidt tot verbondenheid, in teams en in clubs en vereniging. Sport zorgt ervoor dat mensen ergens bij horen, ergens aan deelnemen. Sporten en het begeleiden van sporters leidt tot voldoening en zelfrespect.” (Regeerakkoord 1998: 6, 3c)

In het algemeen heeft het verenigingsleven in Nederland het steeds moeilijker om te blijven bestaan, de sportverenigingen zijn hierop (nu) nog een uitzondering. Ruim 51% van de Nederlandse sporters sport nu nog bij een sportvereniging. (Dekkers, 1989) Dit percentage is wel langzaam aan het afnemen. In de grote steden zijn de ontwikkelingen voor de sportverenigingen echter minder gunstig. Zo is in Amsterdam 30% van de sportverenigingen verdwenen door een tekort aan leden. (bron: sportservice Amsterdam) De ene sport heeft het moeilijker dan de ander, het ledenaantal bij korfbal en turnen is bijvoorbeeld dramatisch afgenomen de laatste 20 jaar, terwijl het ledenaantal bij tennis en hockey alleen maar is gestegen. Bij de korfbalverenigingen in Amsterdam is het ledenaantal sinds 1984 met maar liefst 74% afgenomen (zie bijlage 1, tabel B.1) Op landelijk niveau is er echter een veel minder sterke afname van 15%. Er zijn duidelijk verschillen tussen landelijke en stedelijke sportdeelname cijfers.

Ondanks dat jongeren vandaag de dag vele keuzemogelijkheden hebben, is de sportvereniging onder jongeren zeer populair. Wederom is dit voor de grote steden anders, daar zijn veel minder jongeren lid van een sportvereniging dan in andere delen van Nederland. Een van de belangrijkste redenen hiervoor lijkt het grotere percentage allochtonen dat in de grote steden woont. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de sportparticipatie onder allochtonen lager is dan onder de autochtone bevolking. (SCP, 2003; Schyns, 2001; Elling, 2002) Er zijn, qua bevolkingsopbouw, wel verschillen tussen de vier grote steden: in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is bijna 45% van de bevolking van buitenlandse afkomst, terwijl in Utrecht dit percentage rond de 30% ligt (Het landelijke percentage van allochtone bevolking in Nederland is 18%) (Bestuursinformatie, gemeente Utrecht, 2002). Er moet natuurlijk niet worden vergeten dat in de steden zoveel verschillende nationaliteiten en groeperingen wonen, dat deze niet over één kam kunnen worden gescheurd. Diversiteit onder mensen betekent immers ook een divers wensenpakket. De komende jaren zal het aandeel mensen van niet-Nederlandse afkomst, in de grote steden, alleen maar toenemen. Dit is geen reden voor paniek bij de sportverenigingen, maar mogelijk zou het aanbod wel aangepast kunnen worden aan de veranderende vraag vanuit een multiculturele samenleving.

De concurrentie op sportgebied is groter geworden voor de sportverenigingen. Er kan tegenwoordig gesport worden bij sportscholen, op school, georganiseerd of ongeorganiseerd op straat of gewoon thuis met behulp van moderne fitness apparatuur. De concurrentie wordt steeds heviger omdat veel mensen (ouderen, vrouwen) geen zin hebben in de verplichtingen van een sportvereniging, maar de vrijheid van een sportschool prefereren. Ook jongeren, een zeer belangrijke groep voor de sportverenigingen, kiezen steeds vaker voor alternatieve sportaanbieders. Ondanks dat de politiek (zie citaat boven) de sport in Nederland bewust stimuleert, zijn er door de huidige bezuinigingsgolf voor de sportverenigingen nieuwe problemen aan de horizon verschenen. (zie kader 1.1) Er zal zwaar worden gekort op subsidie voor het NOC*NSF, met als gevolg dat de sportbonden minder geld zullen ontvangen. Vervolgens is er dan minder geld beschikbaar voor de sportverenigingen. Er wordt echter wel extra geld gereserveerd voor sportstimulering in de buurt/wijk. De concurrentie voor de sportvereniging zal op deze manier nog groter worden. De vraag is dan ook of de sportverenigingen op de huidige voet door kunnen gaan of dat er toch enkele veranderingen door gevoerd moeten worden om het voortbestaan veilig te stellen? Waarom trekken jongeren zich meer en meer terug van de sportverenigingen? Is de ontwikkeling in

de grote stad een verbod van wat de sportverenigingen in de rest van Nederland te wachten staat?

kader 1.1

Ross: Sport lijdt niet onder schrappen subsidies

Den Haag - Alle 56 sportbonden raken hun subsidie kwijt voor huisvesting en personele bezetting, maar de sport lijdt daar niet onder. Dat is de vaste overtuiging van staatssecretaris Ross van Dorp van sport.

"De overheid is er niet om bonden in stand te houden. Ik wil met het geld dat ik wel heb mensen aan het bewegen krijgen", lichte ze gisteren haar besluit toe om de komende twee jaar pakweg 15 miljoen euro subsidie te schrappen.

De CDA-bewindsvrouw wil vooral investeren in sportprojecten in wijken en buurten, waarbij scholen en lokale verenigingen de handen ineenslaan.

"De prikkels moeten daar ook vandaan komen. Ik wil heel graag dat jongeren en ouderen meer gaan bewegen, dat kinderen in de wijk kunnen sporten."

Het is een kwestie van andere prioriteiten stellen, vindt Ross. "De bezuinigingen zijn onontkoombaar. Het economisch tij zit tegen, de tijd van wild winkelen is voorbij. Alle sectoren leveren in, het zou vreemd zijn de sport buiten schot te houden. En ik vind dat de sport bepaald niet harder is aangeslagen dan andere sectoren."

Ze wijst erop dat het totale sportbudget op haar begroting met 64,6 miljoen in 2004 weliswaar 10 miljoen euro minder bedraagt dan dit en vorig jaar, maar

nog altijd ruim boven het niveau van 2001 (58,3 miljoen) ligt. In vergelijking met tien jaar geleden is het budget drie keer zo hoog. Ross snapt wel dat bonden allesbehalve blij zijn met haar besluit. "Maar ik kan het goed verdedigen. Het zou een hoogst ongezonde situatie zijn als bonden zo afhankelijk zijn van de overheid dat ze zonder de subsidie van VWS het hoofd niet boven water kunnen houden. Ik vind het zuiverder dat het rijk niet verantwoordelijk is voor het voortbestaan van bonden."

Bron: ANP in Spits, 23 september 2003

Er is gekozen om het onderzoek te beperken tot de sportvraag van jongeren. Dit is gedaan omdat juist de jongeren van groot belang zijn voor de sportverenigingen. Ten eerste omdat een vitaal deel van het ledenbestand van sportverenigingen bestaat uit jongeren onder de 18 jaar. Ten tweede omdat het niet waarschijnlijk is dat jongeren die nooit lid zijn geweest van een sportvereniging dit op latere leeftijd wel zullen worden.

Tussen de 12 en 18 jaar stopt een grote groep jongeren met sporten bij een sportvereniging. Dit is de leeftijd waarop jongeren meer hun 'eigen' keuzes gaan maken en er dus niet altijd gekozen wordt voor de sportvereniging. Het onderzoek zal gaan over jongeren in deze leeftijdscategorie.

De problemen voor sportverenigingen wat betreft ledenaantallen en vrijwilligers zijn in de grote steden het grootst. Omdat het niet de bedoeling was een vergelijking te maken tussen een aantal steden is er een keuze gemaakt voor één grote stad. Uiteindelijk is gekozen voor Utrecht, omdat er is gebleken dat er op het gebied van jongeren en sport daar maar weinig actuele informatie te vinden is. Vanuit bovenstaande probleemstelling en in samenwerking met de opdrachtgever kan de volgende doelstelling worden geformuleerd.

1.1 Doelstelling

Het verkrijgen van betere inzichten in de mogelijkheden om de sportverenigingen te behouden in Nederland. Dit zal worden gedaan door de sportwens van jongeren tussen de 12 en 18 jaar en het sportaanbod van de sportverenigingen in Utrecht te bestuderen.

1.2 Centrale vraag

Hoe kan er een betere afstemming komen van het aanbod van sportverenigingen op de sportvraag van grootstedelijke, schoolgaande jongeren?

1.3 Leeswijzer

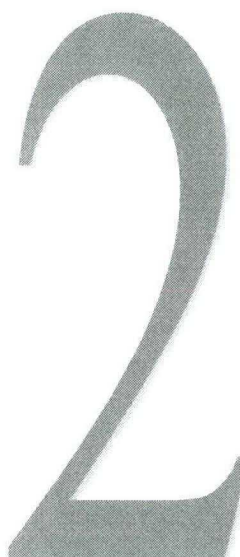
De scriptie bestaat uit een theoretisch deel en een praktijkonderzoek. In hoofdstuk één wordt de probleemstelling uiteengezet. Hieruit volgen de doelstelling en de centrale vraag van de scriptie.

Hoofdstuk twee is een theoretisch hoofdstuk waarin vanuit de literatuur wordt ingegaan op relevante sporttheorieën en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit hoofdstuk resulteert in een aantal deelvragen voor het praktijkonderzoek.

In hoofdstuk drie wordt uiteengezet op welke manier het onderzoek is ingericht. Daarnaast is er een overzicht te vinden van de samenstelling van de onderzoeksgroep.

In hoofdstuk vier worden de resultaten uit het veldonderzoek geanalyseerd. Daarbij wordt geprobeerd enkele vergelijkingen te maken met andere, soortgelijke onderzoeken. Bijvoorbeeld verschillen met andere grote steden of landelijke cijfers. Tevens wordt een terugkoppeling gemaakt naar de literatuur. (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk vijf bestaat uit conclusies waarbij antwoorden worden gezocht op de deelvragen en de centrale vraag. Deze conclusies zullen tot slot leiden tot enkele aanbevelingen voor sportverenigingen.

Theoretisch kader

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen er eerst enkele ontwikkelingen die gaande zijn in de maatschappij en in de sport worden besproken. Vervolgens zal er een theoretisch model worden gevormd waarin zowel de algemene theorie als de centrale vraag (zie hoofdstuk 1) zijn verwerkt. Dit model zal vervolgens worden besproken met behulp van literatuur. Hieruit worden enkele onderzoeksvragen afgeleid. Het hoofdstuk wordt afgesloten met het uiteindelijke onderzoeksmodel.

2.2 Ontwikkelingen binnen de maatschappij & de sport

Voordat er een theoretisch model kan worden opgesteld en er kan worden ingegaan op specifieke theorieën over sportgedrag is het belangrijk om te kijken welke ontwikkelingen er in de maatschappij en in de sport gaande zijn. De maatschappij heeft uiteraard invloed op hoe mensen tegenover sportverenigingen staan. Als we kijken naar de demografische ontwikkeling van de Nederlandse bevolking in de afgelopen decennia, is te zien dat er duidelijk sprake is van vergrijzing. Omdat jongeren voor sportverenigingen een belangrijke groep zijn (wie de jeugd heeft, heeft de toekomst), raken de verenigingen in de nabije toekomst een hoop potentiële leden kwijt. Daarbij komt dat er door de stijging van het aantal tweeverdieners de sportvereniging meer en meer wordt gezien als het derde opvoedingsmilieu.

De tijd die ouders met hun kind kunnen doorbrengen wordt schaarser waardoor bij sportverenigingen steeds vaker niet alleen op fysiek gebied kennis aanwezig moet zijn, maar ook op pedagogisch gebied. (De Knop, 1998)

Een culturele ontwikkeling is de toenemende gerichtheid van de maatschappij op sport. Zo werd in 1966 gezondheid door 35% van de Nederlanders als belangrijkste goed beschouwd, terwijl in 1983 52% van de Nederlanders dit vond (Dekkers, 1989). Hiermee ging ook een stijging van sportdeelname gepaard, maar deze stijging kwam niet alleen ten goede aan de sportverenigingen. Vooral commerciële sportaanbieders hebben hiervan geprofiteerd. Dit heeft waarschijnlijk te maken met een andere culturele ontwikkeling, de individualiseringstendens. Deze tendens houdt volgens Dekkers in dat:

“...De nieuwe sporter heeft andere behoeften dan de sporter van gisteren. Men wil graag sporten maar dan wel op een manier en een tijdstip die aansluiten bij de eigen wensen...”. (Dekkers, 1989)

Volgens Van der Brug en Horstmanshoff (2001) wordt het individualiseringsproces gekenmerkt doordat:

"...meer en meer het individu de maatstaf wordt. Wat belangrijk en waardevol is, wordt niet langer via traditie en vaste verbanden overgedragen, maar dient elk individu voor zichzelf uit te maken..."

Hierdoor is volgens hen het verenigingsleven minder verplichtend dan vroeger en neemt de betrokkenheid van de leden bij de vereniging af. Een andere reden dat de sportverenigingen minder zijn gegroeid dan de sportscholen, is de toegenomen vraag naar kwaliteit. Mensen ontwikkelen op steeds jongere leeftijd een grotere vrijblijvendheid en meer consumptief gedrag. In de sport uit zich dat in een verminderde deelname aan trainingen en wedstrijden (Van der Heuvel & Van der Werf in Van der Brug en Horstmanshoff, 2001).

De maatschappij wordt steeds commerciëler, op plekken waar veel mensen komen zijn er diverse reclame-uitingen aanwezig (billboards, posters etc.), het merendeel van de zenders op radio en tv wordt commercieel geëxploiteerd en niemand schrikt meer van de lading folders die er wekelijks door de brievenbus wordt gegooid. Ook bij sport is de commercialisering duidelijk op te merken. Zo was in 1988 36% van de zwembaden en 38% van de overdekte sportaccommodaties in particuliere handen. Dit is in het jaar 2000 gestegen naar respectievelijk 58% en 56% (SCP, 2003). De sponsor- en reclamegelden worden steeds belangrijker voor sportorganisaties. Zo zijn de inkomsten uit de commercie gegroeid van 6,5% in 1987 naar 12% in 2000 (SCP, 2003). Topsportorganisaties zijn al jaren volledig afhankelijk van hun sponsors. De consumentenbestedingen aan sport stegen in de jaren negentig met 53%, terwijl de overheidsuitgaven met 41% stegen (SCP, 2003). Het begint er op te lijken dat sport en commercie onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn of raken.

Verder zijn er nog sociaal/economische ontwikkelingen gaande, zoals de toenemende welvaart van de bevolking, de vergroting van de mobiliteit en het verminderen van verschillen in levensstijlen (Anthonissen en Boessenkool, 1996). Dat de verschillen in levensstijlen verminderd zijn is voor een deel natuurlijk waar. Veel producten zijn op de massa gericht waardoor veel mensen dezelfde dingen doen of hebben. Bijvoorbeeld eten bij hetzelfde fast-food restaurant of het aanschaffen (in bezit hebben) van een playstation. Toch is de ontwikkeling dat steeds meer mensen hun eigen levensstijl willen samenstellen eigenlijk veel nadrukkelijker aanwezig. Zoals hierboven al vermeld, bij de individualiseringstrend, is het

samenstellen van een eigen, unieke levensstijl steeds vaker waar mensen voor kiezen. Een voorbeeld is dat je bij de McDonald's tegenwoordig je eigen "Happy Meal" kan samenstellen, terwijl dit voorheen een vaststaand massaproduct was. Blijkbaar is de post-moderne wereld ook bij McDonald's doorgedrongen en zijn ze zich ervan bewust geworden dat de (post)moderne consument graag een keuze wil hebben.

De mogelijkheden om te sporten zijn enorm uitgebreid, met de opkomst van o.a. de commerciële sportaanbieders en de rages omtrent sporten als windsurfen, golfsurfen en wake-boarden. Er is voor iedereen wel iets te vinden wat hij of zij leuk vindt. Bij sporters kan het zo zijn dat ze niet alleen op het sportveld sporter zijn, maar ook buiten het sportveld zich identificeren als sporter. Zo kan iemand die aan surfen doet zich in de samenleving uiten door middel van kleding en gedrag. In zo een geval leidt sport tot een complete levensstijl. In vergelijking met bijvoorbeeld Noord-Amerika gebeurt dit in Nederland echter op kleine schaal. Sportiviteit hoeft echter niet direct iets met een actieve participatie te maken te hebben.

"...Vandaag de dag kan men sportief zijn, zonder aan sport te doen of lid van een sportvereniging te zijn. Geheel los van sport doordringt 'sportiviteit' het gedrag, de interesses en de voorkeuren van veel mensen uit alle sociale klassen en alle leeftijdsgroepen..." (Grupe in Crum, 1992)

Een voorbeeld hiervan is het verschijnsel van een: *"...gerichtheid op 'zwarte' Amerikaanse sport- en modecultuur..."* (Wilson & Sparks in Elling, 2002) Bijvoorbeeld het dragen van baseball petjes of basketbal (NBA) shirts terwijl deze sporten niet door de drager beoefend worden. De nadruk op sport en sportiviteit wordt door Crum de versporting van de samenleving genoemd. Andere argumenten voor de versporting van de samenleving worden gegeven door Digel (in Crum, 1992). Hij geeft aan dat sport tegenwoordig overal verkregen en gedaan kan worden. Kaschuba (in Crum, 1992) geeft als voorbeeld dat hard rennen vroeger gedaan werd wanneer iemand haast had, zonder daar een sportdimensie aan te geven. Tegenwoordig rent men steeds vaker hard voor de lol. Terwijl men vroeger hard rennen voor de lol als tijdverspilling zag, wordt dit nu algemeen geaccepteerd. Dit voorbeeld lijkt enigszins op de theorie van Veblen over "conspicuous consumption". Veblen verstond onder vrijetijd de tijd waarin niet wordt geproduceerd, dus verloren tijd. Volgens Veblen was de vrijetijd verspilling en onder andere voor rijken een manier om hun rijkdom aan de omgeving te tonen. Daarmee doelde hij op de opzichtige consumptie en het nietsdoen van de 'nieuwe rijken' (sporten, jagen, hobby's) om te laten zien hoe rijk en machtig ze waren. (Van der Poel, 1999)

Buiten de versporting van de samenleving is er ook binnen de sport zelf sprake van versporting. Dit wordt versporting van de sport genoemd. Met versporting doelt men op het radicaliseren van de aanwezige kenmerken van prestatie- en wedstrijdgerichtheid in de traditionele sport. (Crum, 1992) De steeds grotere invloed die de media en commercie uitoefent op de sport en zo de professionalisering in de hand speelt. Dit brengt uiteraard een verhoging van de belangen die op het spel staan met zich mee. En daarmee ook de druk die op de sporters zelf komt te staan. Een voorbeeld is hier de keuze van een vereniging om sponsoring als geldbron te gebruiken, kiest zij hier niet voor dan zullen de geldmiddelen beperkt blijven. Kiest een vereniging wel voor sponsoring (vandaag de dag bijna niet meer weg te denken), dan zal dit veelal bij selectieteams tot een verharding van de sport leiden, de sponsor eist immers prestaties in ruil voor zijn aangeboden middelen. Bij de jeugd en lagere teams is het echter vaak zo dat een vader, familielid of goede kennis de sponsoring op zich neemt, zonder dat daar enige eisen tegenovergesteld worden.

Het tegenovergestelde van versporting van de sport is ontsporting van de sport. Bij ontsporting kan men denken aan de recreatieve teams die zich in sportverenigingen bevinden, waar vooral de sociale en plezierige functie van sport belangrijk is. Een voorbeeld hiervan is de “Only Fun Competitie” van de KNVB (zie kader 2.1). Deze competitie bleek succesvol en wordt dit jaar (2004) wederom georganiseerd. Maar er is ook een stroming in bijvoorbeeld de avonturensporten waarin de nadruk meer ligt op beleving en/of competitie met het eigen lichaam of de natuur. Ontsporting kan een reactie zijn op versporting. Crum (1992) gebruikt als voorbeeld de paradox dat topsport tegelijkertijd verheerlijking van lichamelijkeheid en verkrachting en onderdrukking van het lichaam representeert. Deze roofofbouw die topsport of fanatieke amateursport op het lichaam kan hebben (denk aan blessures) zou voor sommige mensen een reden kunnen zijn om minder fanatiek te gaan sporten. Een andere reactie is die van mensen die het wedstrijdspecifieke onderdeel van veel traditionele sporten niet kunnen en waarderen en op zoek gaan naar sporten zonder wedstrijdement. De zogenaamde ‘soul’ sporten, waar de nadruk ligt op de beleving en het plezier van sport en niet op het competitieve element van sport.

kader 2.1

Bond start met 's avonds voetballen op halve velden

Van onze verslaggever
ZAANSTREEK - De KNVB afdeling West 1 start in maart van dit jaar met een uniek initiatief, de Only Fun Competitie. De nieuwe opzet is een alternatief voor met name recreatieve voetballers. De voetbalbond wil hiermee een eigentijds wapen in de strijd werpen, dat past bij de huidige indeling van vrije tijd.

Het idee van de KNVB is ten opzichte van het beleid, dat u toe werd gevoerd, bijna revolutionair te noemen. De bond zegt in een persbericht: "Steeds vaker worden wij geconfronteerd met het feit dat veel recreatie-voetballers in het weekeinde geen tijd of geen zin hebben om een lekker wedstrijdje te voetballen. Vooral voor oudere spelers blijkt dit in de praktijk een zware wissel op het vrijetijdspatroon."

Bij de voetbalverenigingen zijn de lagere seniorenteams enorm

belangrijk. Niet alleen vormen zij een vijver, waaruit met grote regelmaat kadermedewerkers worden gerekruteerd, ook vormen deze elftallen een niet weg te denken factor in de financiële opbouw van een club. Zijn betalen niet onaanzienlijke contributies, consumeren vaak een stevig bedrag in de kantine en kosten de club in het algemeen weinig geld. Dit laatste komt ook omdat de teams veelal niet trainen en bijna altijd voor hun eigen reiskosten opdraaien. Een afkalking van het aantal seniorenteams kan op langere termijn voor de voetbalverenigingen verstrekkende, misschien zelfs rampzalige gevolgen hebben. De KNVB hoopt met het initiatief de terugloop te voorkomen dan wel een halt toe te roepen. De bond wil in maart 2003 met de nieuwe competitie starten. In mei 2003 is het seizoen alweer afgelopen. Het persbericht van de bond zegt hierover: "De Only Fun

Competitie gaat uit van een regionale verband. We gaan uit van doordeweekse wedstrijden op halve velden in een zeven-tegen-zeven-vorm. De wedstrijden hebben een hoog recreatief karakter, duren tweemaal dertig minuten, we spelen met 'drie comers is een penalty' en met doeltjes van vijf bij twee meter. Maar er is wel degel een competitie-element." Bestaande voetbalverenigingen kunnen met twee soorten elftallen aan de competitie deelnemen, senioren en team voor 35+ speler. Maar de KNVB stelt ook bedrijfs- en buurtteams in staat om mee te doen. Deelname aan de eerst Only Fun Competitie is voor voetbalverenigingen gratis. Teams van niet-KNVB-verenigingen betalen een borgsom van 250 euro.

Bron: Noordhollands Dagblad, zaterdag 11 januari 2003

De term dubbelkarakter van sport is een term die door Steenbergen & Tamboer (1998) wordt gebruikt om onderscheid te maken tussen verschillende definities van sport. Aan de ene kant onderscheiden ze het essentialisme en aan de andere kant het operationalisme van sport. Met de essentialistische kant van sport worden o.a. intrinsieke waarden van sport bedoeld zoals spel, fysieke vaardigheid, competitie en wederijver. Door Steenbergen & Tamboer (1998) ook wel omschreven als de eigenheid van sport. Aan de operationalistische kant worden er geen immanente kenmerken toegekend aan sport, maar daar wordt bepaald wat sport is door instanties zoals media, overheid en bedrijfsleven. Kortom:

"men stelt simpelweg dat sport datgene is wat 'sport' wordt genoemd" (Steenbergen & Tamboer, 1998)

Het dubbelkarakter van sport kan ook worden opgevat als het onderscheid tussen sport als doel en sport als middel. Dit is o.a. een onderscheid dat de rijksoverheid maakt. Hiermee wordt bedoeld dat sport naast plezier voor het individu ook een belangrijke bijdrage levert aan maatschappelijke waarden als leefbaarheid, sociale integratie en gezondheid. (DMO gemeente Utrecht, 2002) Een voorbeeld van sport als middel is

bijvoorbeeld het vergroten van de nationale cohesie door de prestaties van het Nederlands voetbalelftal. Ook kan sport goed zijn voor het bijbrengen van de normen en waarden van de maatschappij aan jongeren op een leuke en speelse manier.

Anthonissen en Boessenkool (1996) hebben kritiek op de gerichtheid van veel instanties op vooral de instrumentele kant van sport. Ze zijn van mening dat er te weinig aandacht wordt geschonken aan de situationele gebondenheid van de werkelijke beleefde en gevoelde waarden en normen van sporters en leden in sportverenigingen. Zij pleiten ervoor om de aandacht voor de intrinsieke waarde van sport te vergroten en vanuit de intrinsieke waarde de instrumentele waarde van sport te benaderen.

Het sportgedrag van jongeren is ook aan veranderingen onderhevig. Uit de rapportage jeugd 2002 (Breedveld, 2003) blijkt dat onder de jongeren, de meisjes de jongens hebben ingehaald wat betreft sportdeelname. Bij het lidmaatschap van een sportvereniging en vooral bij deelname aan competitie en trainingen is er juist een groter deel jongens actief. Deze cijfers bevestigen het (enigszins conservatieve) beeld dat jongens meer competitie gericht zijn dan meisjes. Uit Amsterdamse cijfers (Steenhoven, 2000) blijkt echter dat jongens sportief veel actiever zijn dan meisjes. Dit zou te verklaren kunnen zijn doordat er in de steden een hoger percentage allochtonen¹ woont. Juist allochtone meisjes sporten namelijk veel minder vaak. Een verklaring voor het achterblijven van sportdeelname door allochtone meisjes is de culturele en religieuze achtergrond van deze groep. In hun eigen land is er vrijwel geen sporttraditie. De gezinstaken zijn het belangrijkste taken voor de vrouw en er is dus weinig tijd om aan sport te doen. (Hetteema, 1995 en Holt, 1987 in Duyvendak e.a., 1998)

De sportvereniging lijkt zowel in Amsterdam als in Rotterdam nog steeds het domein van de autochtone jeugd terwijl allochtone jeugd vaker naar commerciële sportaanbieders gaat. (Steenhoven, 2000; Duyvendak e.a., 1998) Dit kan volgens Duyvendak (1998) verklaard worden door het feit dat:

“...uit de relatieve onbekendheid met de Hollandse verenigingscultuur en uit de eigen culturele achtergrond, waarin sportactiviteiten vaker spontaan en ad hoc plaatsvinden...”

Toch blijkt dat dit wel meevalt, uit het onderzoek van Elling (2002). Zij vindt namelijk dat van de allochtone jongens wel het grootste gedeelte lid

¹ Allochtoon: een persoon waarvan of één van beide ouders of de persoon zelf niet in Nederland is geboren.

is van een sportvereniging. Relatief gezien blijkt deze “onbekendheid” dus wel mee te vallen.

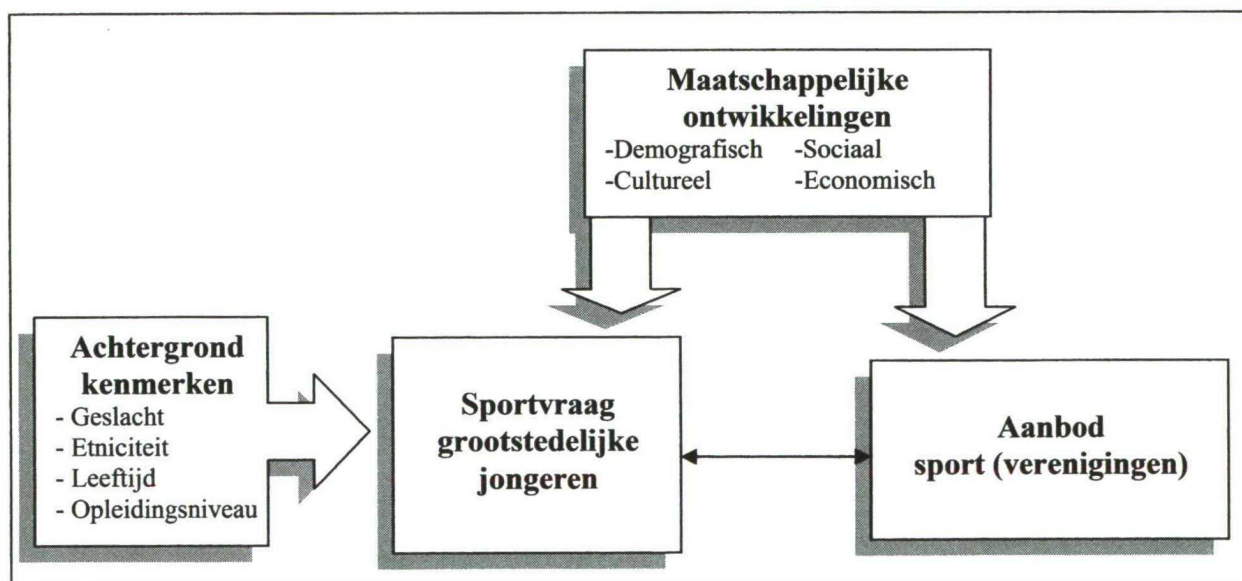
Leeftijd blijkt ook een belangrijke variabele. In het rapport van Steenhoven (2000) is duidelijk te zien, dat de groep 13-15 jarigen in Amsterdam meer sporten dan de groep 16-18 jarigen. Dat de leeftijd waarbij de meeste jongeren stoppen met sporten rond het vijftiende levensjaar ligt wordt niet door Van der Poel en Raaijmakers (1998) bevestigd. Zij constateren dat de sportuitval rond het twintigste levensjaar groter is dan op het vijftiende levensjaar. Zij zetten dan ook:

"...vraagtekens bij de vanzelfsprekendheid waarmee in het debat over de sportparticipatie van jongeren, aan het vijftiende levensjaar een sleutelpositie toegekend wordt..."

Over opleidingsniveau konden er in de literatuur geen duidelijke resultaten worden gevonden of er daadwerkelijk een samenhang bestaat tussen het opleidingsniveau van jongeren en sportgedrag. Wel is duidelijk dat op latere leeftijd (na 18^e levensjaar) opleiding wel degelijk een rol speelt in de mate van sportdeelname. (SCP, 2003) In het onderzoek van Elling (2002) komt naar voren dat opleidingsniveau geen (in ieder geval niet direct) invloed uitoefent op het sportgedrag van jongeren. Verdere studie naar deze effecten lijkt zeer interessant, omdat de invloed van opleidingsniveau op het sportgedrag van jongeren zeer onderbelicht is in de literatuur.

2.3 Theoretisch model

Uit de literatuuranalyse in paragraaf 2.2 kan het onderstaande model worden afgeleid.

figuur 2.1: relatie sportvraag grootstedelijke jongeren en aanbod sport(verenigingen)

Volgens het model oefenen de maatschappelijke ontwikkelingen invloed uit op zowel de sportvraag als het sportaanbod. De achtergrondkenmerken hebben invloed op de sportvraag van grootstedelijke jongeren. De sportvraag van de jongeren zal (in principe), bepalend zijn voor hoe het aanbod van de sport(verenigingen) eruit ziet. Daarentegen zal er tussen het aanbod van sportverenigingen en de sportvraag van jongeren ook een invloed bestaan. Bijvoorbeeld als een tennisvereniging een mooi nieuw tenniscomplex opent (met aantrekkelijke faciliteiten voor jongeren), zullen er meer jongeren willen gaan tennissen. Op die manier kan de sportvereniging dus ook de sportvraag van jongeren beïnvloeden.

2.4 Sportvraag jongeren

In de literatuur (Crum, 1992; Vanreusel & Bulcaen, 1992) worden vaak verschillende vormen van sportdeelname genoemd. Er wordt dan onderscheid gemaakt voor de motieven die sporters hebben om een bepaalde sport te beoefenen en op welk niveau zij deze sport beoefenen. Binnen sportverenigingen zijn vaak verschillende doelen aanwezig. Zo kunnen binnen een vereniging zowel teams of individuen zijn die puur prestatie gericht zijn en andere teams/individuen die vooral op het sociale gebeuren gericht zijn. Vaak hebben sportverenigingen een duidelijke afbakening van de verschillende teams/spelers en hun motieven (denk aan 'de selectie-teams/spelers' en 'de vrienden teams/recreatieve spelers'). Binnen verenigingen wordt dit onderscheid vaak aangeduid als topsport en breedtesport. De sporter zelf heeft waarschijnlijk niet zo een duidelijke afbakening maar meer gemixte motieven. Zo zal een sporter binnen een selectieteam niet alleen de competitieve functie waarderen maar ook de sociale contacten. En iemand die voornamelijk voor de '3^e helft' naar de vereniging komt, zal ook het competitieve aspect van sport kunnen waarderen.

De motieven van jongeren om te gaan sporten wijken niet echt af van die volwassenen. Zo vindt Baar (1996) in zijn onderzoek onder kinderen tussen de 10 en 13 jaar dat:

"...Sport is voor kinderen niet alleen een bewegingsaangelegenheid met een competitief karakter maar tevens een activiteit waarin sociale contacten en vriendschap centraal staan. Dit blijkt uit de vele uitspraken die kinderen over de vereniging, de groep, trainers, familieleden en vrienden doen..."

Voor oudere jongeren zijn deze motieven niet anders. Sporten blijft een combinatie van presteren en sociale contacten onderhouden

Crum (1992) heeft een indeling gemaakt die vooral uitgaat van de vraagkant (motieven van de sporter): topsport (absoluut presteren, status, inkomen), wedstrijdsport (gezamenlijk ervaren van de spanning van de wedstrijd), recreatiesport (gezamenlijkheid en ontspanning), fitnesssport (fysieke fitness en gezondheid), avontuursport (avontuur en spanning), lust-/pret-/pleziersport (exclusief plezier zoals tropische zwemparadijzen en veel watersporten) en cosmetische sport (modeluiterlijk creëren zoals bodybuilding). Hij merkt daarbij op dat deze indeling niet te absoluut moet worden genomen en er variatie mogelijk is. De leden van traditionele sportverenigingen zou je voornamelijk kunnen indelen in de wedstrijdsport.

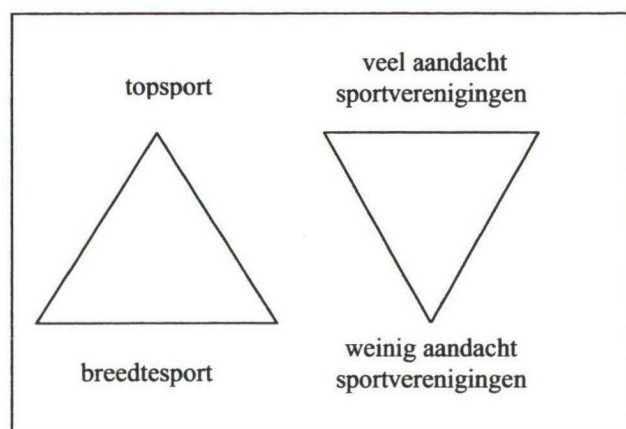
Vanreusel en Bulcaen (1992) komen tot de conclusie dat functies en betekenissen van sportdeelname tot 4 grote clusters herleid kunnen worden. Deze clusters zijn de instrumenteel-functionele betekenis, de expressieve betekenis, de representatief-symbolische betekenis en de sociaal-interactieve betekenis van sport. Vanreusel en Bulcaen vermelden verder dat deze betekenissen als begrippen onafhankelijk tegenover elkaar staan, maar dat ze in de realiteit meer of minder overlappend voorkomen. Sommige betekenissen zijn expliciet aanwezig en oefenen werkelijk invloed uit op de beslissingsprocessen van de sporter, terwijl andere betekenissen latent aanwezig zijn en onbewust een rol spelen.

2.5 Aanbod sportverenigingen

Om te weten te komen of er verandering nodig is in het aanbod van sportverenigingen, zal er eerst gekeken moeten worden naar hoe de traditionele sportvereniging er vandaag de dag uit ziet. Anthonissen en Boeskool (1996) zijn van mening dat traditionele verenigingen een aantal belangrijke kenmerken hebben, namelijk: een interne gerichtheid (het belang van de leden staat voorop), het nastreven van sociale en sportieve doelen, het hebben van een idealistische opstelling (die vaak nog zijn grondslag heeft in de verzuilde verenigingen uit het verleden) en een democratische karakter (de vereniging voor en door leden). Verder is de mate van professionaliteit in een vereniging van belang, soms semi-professionele krachten, maar voornamelijk bevlogen vrijwilligers. Daarnaast is de positie van het lid (de klant) een belangrijk kenmerk, ze zijn vrijwillig en betalend lid, maar er wordt vaak impliciet wel verwacht dat ze iets voor de club betekenen. Ook is de verenigingsstructuur vaak plat en breed, daarmee wordt bedoeld dat tussen bestuur, commissies en de leden er formeel weinig hiërarchische relaties zijn. De verenigingsstructuur van de huidige sportverenigingen wordt ook wel aangeduid als een 'minimale organisatie', dit wil zeggen:

“...een organisatie met weinig bureaucratische organisatieprincipes en een veelal ongecompliceerde organische wijze van functioneren...” (Van Baarlen en Gaaikema in Anthonissen en Boessenkool, 1996)

De indeling in breedtesport en wedstrijdsport wordt vaak gevisualiseerd door een piramide vorm. (Buisman, 2002) Door middel van deze piramide wordt het beeld geschetst dat de breedtesport de aanvoer is voor de topsport. Helaas is het vaak zo dat de aandacht van de sportverenigingen op een tegenovergestelde manier is verdeeld, als een omgekeerde piramide.

figuur 2.2: piramide model en aandacht sportverenigingen

“...Veelal krijgen de (jeugdige) talenten extra aandacht en faciliteiten om in de toekomst die top te kunnen behalen, vaak worden de belangen van de andere kinderen daaraan ondergeschikt gemaakt...” (Buisman, 2002)

Ideaal gezien zouden er wel mogelijkheden moeten zijn om van de breedtesport door te stromen naar de topsport, maar dan moet de aandacht van de sportverenigingen wel gelijk verdeeld worden over zowel de getalenteerde jongeren als over de minder getalenteerde jongeren. Helaas blijkt dit in de praktijk niet echt mogelijk te zijn.

Het maatschappelijke belang van de sportverenigingen wordt door Den Hertog (1998) benadrukt, zo geeft hij o.a. aan dat sport vroeger vooral een straat spel was, terwijl daar nu (zeker in de grote steden) steeds minder ruimte voor is. Nu zijn de jongeren veelal verplicht aangewezen op een sportschool of sportvereniging als ze willen sporten. Daarbij komt dat steeds minder ouders tijd hebben voor hun kinderen en de sportvereniging daarom als een soort veredelde kinderopvang kan fungeren. Ook vindt Den Hertog dat de sportverenigingen een taak hebben als derde opvoedingsklimaat.

Binnen traditionele sportverenigingen kun je verschillende soorten sporten onderscheiden: de individuele sporten, sporten die je volledig individueel kan beoefenen zoals zwemmen en atletiek, duosporten, sporten die je individueel beoefent maar altijd een opponent nodig is anders kan het spel niet gespeeld worden, zoals tennis en squash en tot slot de teamsporten, sporten waar er meer dan twee personen nodig zijn om het spel te spelen, zoals voetbal, handbal en korfbal.

Om het aanbod van de sportverenigingen te veranderen (en te verbeteren) kan er onderscheid gemaakt worden tussen een kwalitatieve verandering, door bijvoorbeeld te zorgen voor betere begeleiding binnen de vereniging en een kwantitatieve verandering, bijvoorbeeld door de capaciteit van een vereniging te vergroten zodat er meer mensen actief kunnen zijn. Wat betreft het aanpassen/verbeteren van sportverenigingen op kwalitatief gebied is het belangrijk te weten wat kwaliteit precies inhoudt. De Knop (1998) haalt het theoretisch kwaliteitsmodel van Van Bottenburg e.a. aan om de kwaliteitskenmerken van jeugdsport te bespreken. Van Bottenburg e.a. onderscheiden vier soorten kwaliteiten, namelijk: maatschappelijke kwaliteit, gebruikerskwaliteit, productkwaliteit en proceskwaliteit. De interpretatie die De Knop hieraan geeft is al volgt; maatschappelijke kwaliteit: de jeugdsport beantwoordt aan de (gerechtvaardigde) verwachtingen van de maatschappij. Hiermee bedoelt De Knop o.a. dat elke jongere (ongeacht geslacht, huidskleur, afkomst, etc.) aan sport kan deelnemen, er keuzevrijheid moet zijn en er genoeg keuzemogelijkheden zijn. Gebruikerskwaliteit: de jeugdsport beantwoordt aan de mogelijkheden, de wensen en de verwachtingen van de deelnemers zelf. Dit betekent dat o.a. de wensen en de verwachtingen van de jongeren gekend zijn, de activiteiten als plezierig en haalbaar ervaren worden, de jongeren en ouders voldoende geïnformeerd en betrokken zijn. Productkwaliteit: de jeugdsport beantwoordt aan de door experts vastgestelde criteria. Hier geldt dan o.a. dat er voldoende, veelzijdig en afwisselend bewogen wordt, er een pedagogisch plan is opgesteld, er sprake is van continuïteit wat betreft deelname en er respect is voor de ecologische verantwoordelijkheid. Tot slot de proceskwaliteit: de jeugdsport wordt op een effectieve en efficiënte wijze georganiseerd. Daarmee doelt De Knop op o.a. de betrokkenheid van jongeren bij keuze, planning en organisatie van activiteiten en dat de introductie van nieuwe jeugdleden vlot verloopt.

Een kwantitatieve verandering die verenigingen kunnen doorvoeren is bijvoorbeeld het creëren van omniverenigingen. Omniverenigingen zijn verenigingen waarbinnen meerdere sporten worden aangeboden. Met deze

omniverenigingen zou men in kunnen spelen op de ‘zappende’ mensen die een flexibel aanbod vragen. Door het aanbieden van meerdere sporten kan het aanbod van de vereniging worden aangepast. Bijvoorbeeld door het gebruiken van strippenkaart waarmee vrij trainingen kunnen worden gevolgd bij de verschillende sporten die er binnen de vereniging aanwezig zijn. Het is zaak om een kwantitatieve verandering te gebruiken voor een kwalitatieve verbetering. Het grotere keuze aanbod is namelijk een goede ontwikkeling voor de sporter, mits er genoeg aandacht en begeleiding aanwezig blijft voor de sporters.

Door Dekkers (1989) wordt al vermeld dat elke vereniging op zich staat.

“...er is dan ook geen algemeen geldende oplossing die bruikbaar is voor alle verenigingen. Elke situatie is anders en vereist een specifieke aanpak. (...) hier is geen confectie-, maar maatwerk noodzakelijk.”

Dekkers (1989) is van mening dat er meer marktgerichte (dus vraaggerichte) aanpak nodig is.

De BUTLER formule (Jongeren`99, 1999) is een manier om meer vraaggericht te werk te gaan. BUTLER is een interpretatie hoe commerciële bedrijven succesvol kunnen zijn in het bereiken van jongeren. Dit staat voor:

- Brand Personality:** *Een sterke, onderscheidende merkpersoonlijkheid is belangrijk op de jongerenmarkt.*
- Understanding:** *Succesvolle bedrijven moeten weten wat er zich onder kinderen en jongeren afspeelt.*
- Tools:** *Succesvolle bedrijven geven kinderen en jongeren producten, diensten en dergelijke waarmee ze hun leven beter maken.*
- Liveliness:** *Variatie is belangrijk, op zijn minst in communicatie.*
- Entertainment:** *Entertainment wordt steeds belangrijker, amuseren en maximaliseren (zo veel mogelijk dingen meemaken).*
- Respect:** *Serieus nemen van de doelgroep d.m.v. goed luisteren en eerlijk en open zijn.*

Het BUTLER model mag dan misschien een beetje overdreven overkomen, maar het laat wel een aantal aandachtspunten zien waar ook de sportverenigingen op zouden kunnen letten als ze meer vraaggericht willen gaan werken.

Een meer praktisch voorbeeld van een marktgerichtere werking, is het sportcentrum “nieuwe stijl” (Schaap, 2002). Er wordt momenteel in de

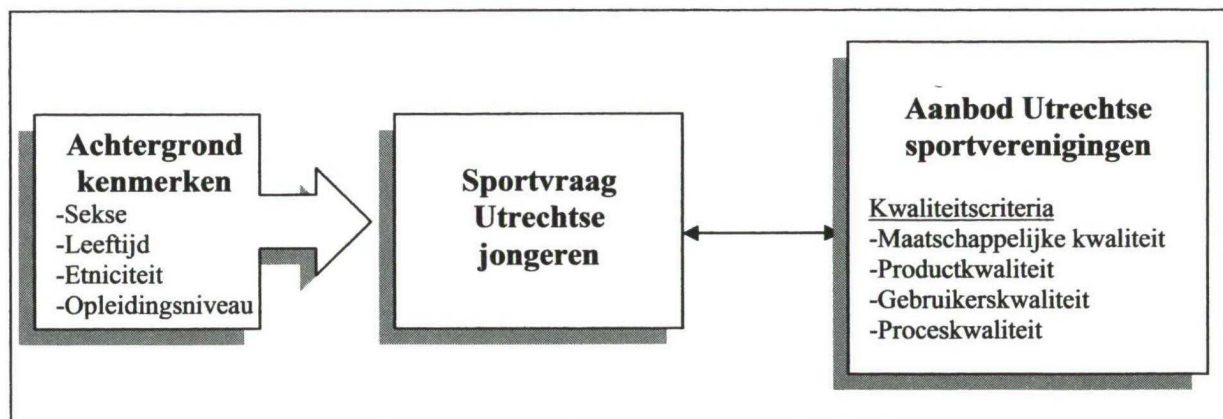
gemeente Amsterdam bekeken of dit project op korte termijn realiseerbaar is. Het doel is om een vraaggericht sportcentrum te creëren. Waar naast een divers sportaanbod ook plaats moet zijn voor bijvoorbeeld winkels, naschoolse opvang en sportmedische centra. Ze zien in het plan ook een plek weggelegd voor de sportvereniging die voornamelijk voor de accommodatie en ondersteuning moet zorgen. Of dit project ook daadwerkelijk haalbaar is, is niet bekend, maar het kan een voorbeeld zijn van hoe sportverenigingen er in de toekomst uit zullen zien.

2.6 Onderzoeksvragen

Uit de bovenstaande theorie en het theoretisch model kunnen de volgende deelvragen worden gehaald:

1. *Wat is het sportgedrag van schoolgaande, Utrechtse jongeren in de leeftijdscategorie 12 t/m 18 jaar, bekeken naar verschillen in achtergrondkenmerken als sekse, etniciteit, leeftijd en opleidingsniveau?*
2. *Wat is de sportwens van schoolgaande, Utrechtse jongeren in de leeftijdscategorie 12 t/m 18 jaar, bekeken naar verschillen in achtergrondkenmerken als sekse, etniciteit, leeftijd en opleidingsniveau?*
3. *Hoe ziet het jeugdgerichte aanbod van Utrechtse sportverenigingen eruit en voldoet dit aan de kwaliteitscriteria van De Knop?*
4. *In hoeverre komt de sportvraag van schoolgaande, Utrechtse jongeren tussen de 12 en 18 jaar overeen met het jeugdgerichte aanbod van Utrechtse sportverenigingen?*

2.7 Onderzoeksmodel

figuur 2.3: onderzoeksmodel

Omdat het zeer moeilijk is om de invloeden vanuit de maatschappij te toetsen is er voor gekozen om een apart onderzoeksmodel te maken. Hierin is te zien dat de sportvraag van de Utrechtse jongeren zal worden onderzocht naar de achtergrondkenmerken sekse, leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau. Het aanbod van de Utrechtse sportverenigingen zal onderzocht worden aan de hand van de kwaliteitscriteria die De Knop (1998) heeft opgesteld. Vervolgens wordt de sportvraag van de grootstedelijke jongeren vergeleken met het aanbod van de sportverenigingen en zullen op basis daarvan conclusies en aanbevelingen worden geformuleerd.

2.8 Tot slot

Nadat in dit hoofdstuk enige sporttheorieën zijn besproken, wordt het nu tijd voor een praktijkonderzoek. Op welke manier het praktijkonderzoek is ingericht en waar de aandachtspunten liggen, zal in het volgende hoofdstuk worden besproken. In ieder geval zal er net als in dit hoofdstuk onderscheid gemaakt worden tussen de sportvraag en het sportaanbod zoals dat in het onderzoeksmodel van paragraaf 2.7 wordt weergegeven.

3

Dataverzameling

3.1 Inleiding

Om antwoorden te vinden op de probleemstelling en de daarbij gestelde vragen is er in het onderzoek gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethodes. Naast de verdieping in de literatuur (zie hoofdstuk 2) is een tweetal sportbuurtwerkers geïnterviewd. Deze interviews hadden als doel het inzicht in de praktijk te vergroten. Vervolgens is het sportgedrag en de sportwens van jongeren onderzocht door middel van enquêtes. Deze enquêtes zijn afgenomen op een vijftal scholen in Utrecht. Tenslotte is het aanbod van sportverenigingen onderzocht, door bij acht Utrechtse sportverenigingen interviews af te nemen.

3.2 Interviews sportbuurtwerkers

Er zijn twee buurtwelzijnsmedewerkers geïnterviewd omdat sportbuurtwerkers zeer vraaggericht te werk moeten gaan (als er geen leuk/interessant aanbod is komen er immers geen jongeren). Daarom kan ervan uit worden gegaan dat ze op de hoogte zijn van de wensen van jongeren. Bovendien bevinden de buurtsportmedewerkers zich in de driehoek: sportvereniging, school en buurt/wijk, waardoor ze ook informatie kunnen geven over de relaties tussen jongeren en sportverenigingen. Hiervoor is contact gezocht met Cumulus (sectie noord-oost/centrum) en Stichting Welzijn Oost. Dit zijn buurtorganisaties die in opdracht van de gemeente zorgen voor de leefbaarheid van een stadsdeel. Van tevoren is een aantal punten opgesteld dat in ieder geval behandeld moest worden (zie bijlage 2, vragenlijst 1). Er zijn niet meer dan twee buurtwerkers geïnterviewd, omdat ten eerste de tijd hiervoor ontbrak en ten tweede, omdat de resultaten van de interviews elkaar ook goed aanvullen.

Het eerste interview is gehouden met Hassan Imoussaten van Cumulus. Hij is ongeveer vier jaar actief als buurtsportmedewerker. In de wijken waar deze organisatie actief is (noord-oost en centrum), is een zeer gemixte bevolkingssamenstelling aanwezig. De jongeren die participeren in buurtsport zijn echter voornamelijk allochtoon. Voor het tweede interview is er contact gezocht met de Stichting Welzijn Oost. Er is daar gesproken met Klaas-Jan Takken. Hij is nu ongeveer 2 jaar actief bij de SWO, daarvoor werkte hij bij de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Utrecht. In oost wonen relatief weinig allochtonen. De nadruk ligt hier voornamelijk, in tegenstelling tot Cumulus, op het vermaken van de jongere jeugd.

3.3 Enquêtes jongeren

Om inzicht te krijgen in wat jongeren willen van sportverenigingen is een enquête afgenomen op een vijftal scholen in Utrecht. Omdat het onderzoek een vergelijking is tussen de huidige situatie en de wenselijke situatie ligt het gebruik van enquêtes het meest voor de hand. Met behulp van een enquête kunnen namelijk de voorkeuren van een grote groep jongeren worden bekeken. Bovendien zijn de enquêtes persoonlijk afgenomen op locatie, namelijk tijdens de gymlessen. Het persoonlijk afnemen van enquêtes staat garant voor een hoge respons. Het afnemen van de enquêtes op scholen is gedaan omdat hier een diverse groep jongeren bereikt kan worden. Er is gepoogd een verdeling te krijgen binnen de doelgroep (Utrechtse jongeren tussen de 12 en 18 jaar) die een goede afspiegeling is van de Utrechtse bevolkingssamenstelling.

3.3.1 Overzicht scholen

Het was moeilijk om scholen te vinden die mee wilden helpen aan het onderzoek. Dit kwam onder andere, doordat het onderzoek in een drukke schoolperiode werd gehouden, waardoor weinig scholen tijd vrij wilden maken. Er moest dus goed worden gezocht naar scholen die wel mee wilde werken. Uiteindelijk is het niet mogelijk gebleken om, zoals vooraf gepland, bij twee multiculturele scholengemeenschappen de enquêtes af te nemen. Wel was het mogelijk om bij vijf diverse scholen de enquêtes af te nemen. Op de volgende scholen is er onderzoek gedaan:

1. Scholengemeenschap De Passie (vmbo, havo, vwo)

De Passie is de eerste evangelische school in Nederland. De jongeren die op deze school zitten, komen dan ook niet voornamelijk uit Utrecht (zoals dat over het algemeen bij de andere scholen wel zo is) maar ook uit de wijde regio. Opvallend is dat er geen jongeren van buitenlandse afkomst op deze school zitten.

2. Leidsche Rijn College (vmbo, havo, vwo en gymnasium)

Het Leidsche Rijn College is een vrij nieuwe school in een nieuwbouw gedeelte van Utrecht. Het grootste gedeelte van de jongeren op deze school is autochtoon.

3. St. Gerardus Majella Mavo (vmbo)

De enige VMBO school uit het onderzoek. Ze hebben een apart schoolsysteem waardoor er geen huiswerk mee wordt gegeven, de huiswerkvrije school. Ook door de ligging (zuid) is het grootste gedeelte van de leerlingen op deze school allochtoon.

4. Utrechts Stedelijk Gymnasium (gymnasium)

Een school waar het percentage allochtone jongeren zeer laag ligt. De school ligt dan ook in de wijk oost waar een klein percentage allochtonen woont.

5. Christelijk Gymnasium (gymnasium)

Ook op deze school zit een zeer laag percentage allochtonen. De school is gelegen in de wijk oost.

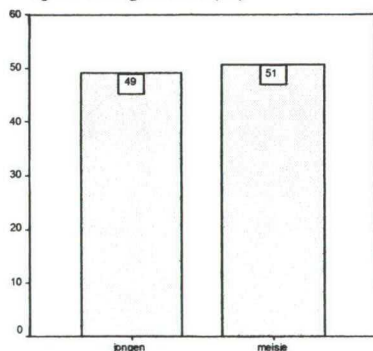
3.3.2 De Passie

Er is besloten om de evangelische school “De Passie” niet mee te nemen in de uiteindelijke analyses. De belangrijkste reden dat “De Passie” niet wordt meegenomen in de resultaten is, dat vrijwel geen van de leerlingen uit Utrecht zelf afkomstig is, terwijl het onderzoek gericht is op grootstedelijke jongeren. Het blijkt dat deze evangelische school een zeer sterke regionale aantrekkingskracht heeft. Verder bleken de resultaten van deze school duidelijk af te wijken ten opzichte van de gevonden resultaten op de andere scholen. Zo is de sportparticipatie op deze school beduidend lager dan op de andere scholen en tevens lager dan het landelijk gemiddelde. Een kenmerk van “De Passie” is dat alle leerlingen een (streng) godsdienstige overtuiging hebben. Als dit een reden is voor de lage sportparticipatie zullen er overeenkomsten moeten zijn met de st. Gerardus Majella Mavo, omdat daar ook een groot deel van de leerlingen een godsdienstige overtuiging hebben. Daarom is het interessant om te kijken of er tussen deze scholen overeenkomsten zijn. Het blijkt dat de sportdeelname op “De Passie” het laagst is, terwijl op de Majella Mavo de sportdeelname niet extreem afwijkt van het landelijk gemiddelde (zie bijlage 1, figuur B.9) (Het Leidsche Rijn College is afgebeeld als vergelijkingsgroep). Op zowel “De Passie” als de Majella Mavo is er een minder groot percentage lid van een sportvereniging dan op het Leidsche Rijn College. Het lijkt echter wel interessant om verder onderzoek te doen naar de invloeden/effecten van een streng christelijke geloofsovertuiging op sportdeelname. Vooral als dit dan vergeleken wordt met sportdeelname van jongeren met een streng islamitische geloofsovertuiging.

3.3.3 Overzicht respondenten

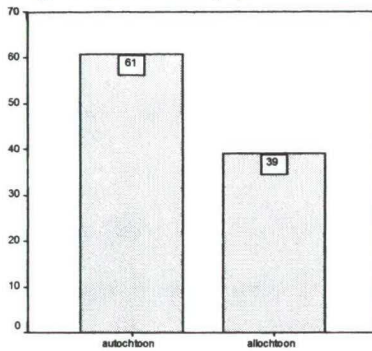
Er zijn uiteindelijk 329 enquêtes afgenomen. Er is echter besloten om de school De Passie niet mee te nemen in de analyse. De redenen hiervoor zijn terug te vinden in paragraaf 1.1 van het volgende hoofdstuk. Na het weglaten van de Passie zijn er nog 246 respondenten over¹. Er zal een overzicht van deze groep worden gegeven naar geslacht, etniciteit, leeftijd, opleidingsniveau, wel of niet sporter en lidmaatschap van een vereniging.

figuur 3.1: geslacht (%)

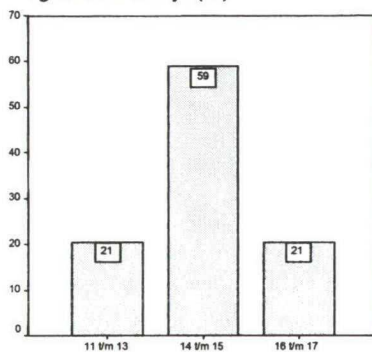

¹ Een overzicht van de onderzoekspopulatie inclusief "De Passie" is terug te vinden in bijlage 1, figuur B.2 t/m B.7

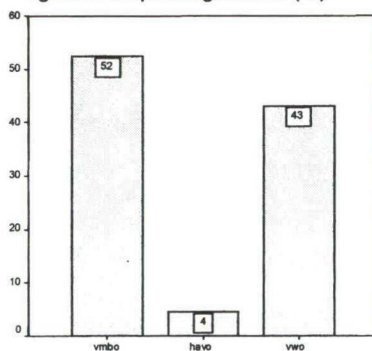
figuur 3.2: etniciteit (%)

figuur 3.3: leeftijd (%)

figuur 3.4: opleidingsniveau (%)

De verdeling jongen/meisje is bijna 50-50. Dit was te verwachten doordat op scholen meestal een gelijkwaardige verdeling man/vrouw bestaat. Bovendien is de verdeling man-vrouw ongeveer gelijk aan de verdeling van de bevolking in de gemeente Utrecht, die bestaat namelijk uit 48,2% man en 51,8% vrouw. (Bestuursinformatie, gemeente Utrecht, 2002)

Ondanks dat veelal de multiculturele scholen van deelname aan het onderzoek afzagen is er toch nog een redelijke verdeling van autochtone (61%) en allochtone jongeren (39%) bereikt. De Utrechtse bevolking bestond op 1 januari 2002 namelijk voor 30,5% uit allochtonen. Voor jongeren tot 24 jaar is dit cijfer zelfs nog iets hoger, nl. 40,1% (Bestuursinformatie, gemeente Utrecht, 2002)

De leeftijdscategorie 14-15 jarigen is het meest vertegenwoordigd onder de respondenten. In deze groep zitten over het algemeen de meeste jongeren die afhaken bij een sportvereniging. In de leeftijdscategorie 16-17 jarigen zitten voornamelijk hoger opgeleide jongeren. Dit komt omdat er slechts onderzoek is gedaan op middelbare scholen, en dus de jongeren die na het vmbo naar een mbo gaan of gaan werken niet mee zijn genomen.

Qua opleidingsniveau is er een redelijke verdeling ontstaan. De havo-leerlingen zijn echter wel iets onder vertegenwoordigd. De relatief kleine groep havo-leerlingen is te verklaren doordat de vmbo/havo en havo/vwo brugklassen ingedeeld zijn bij respectievelijk de vmbo-groep en de vwo-groep.

3.3.4 Representativiteit onderzoeksgroep

Hoewel er is gepoogd om een zo groot en breed mogelijke groep jongeren te bereiken in de leeftijdsgroep 12 tot met 18 jaar, kunnen er toch enkele opmerkingen worden gemaakt bij de generalisering van de gevonden resultaten naar alle Utrechtse jongeren. Ondanks dat er een zeer diverse groep aanwezig is op de middelbare scholen (qua leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau etc.), is het onvermijdelijk dat sommige 'groeperingen' niet in dit onderzoek konden worden meegenomen. Een voorbeeld van een dergelijke groep zijn jongeren die hun diploma hebben gehaald op het

VMBO of vroegtijdige schoolverlaters, die vervolgens zijn gaan werken of een vervolgopleiding (bijv. MBO) zijn gaan volgen.

Het ontbreken van bijvoorbeeld de werkende groep jongeren tussen de 15 en 18 jaar, betekent dus dat het moeilijk is om het onderzoek representatief te noemen. Maar doordat er in eerst instantie 329 en na het wegvallen van 'De Passie', 246 respondenten overbleven om analyses op uit te voeren, is de onderzoeksgroep toch al te beperkt om echt harde uitspraken te doen over alle Utrechtse jongeren. De opzet van het onderzoek was dan ook niet om representatief te zijn, maar om een globaal beeld schetsen van de attitude van jongeren tegenover sportverenigingen.

3.4 Aanbod sportverenigingen

Om inzicht te verkrijgen in het aanbod van de sportverenigingen zijn er bij acht sportverenigingen interviews afgenomen. Er is voor gekozen om bij de grotere verenigingen onderzoek te doen, omdat er verondersteld kan worden dat deze verenigingen succesvol zijn in het aantrekken van jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Er zal bij deze verenigingen dus kennis aanwezig zijn over de doelgroep. Behalve nagaan of de verenigingen een al dan niet succesvol jeugdbeleid hebben, wordt er ook gekeken of ze voldoen aan de kwaliteitscriteria die al in hoofdstuk 2 (par. 2.5, blz. 22/23) zijn besproken. (De Knop, 1998)

De sportverenigingen waar de interviews zijn afgenomen zijn geselecteerd op basis van een verdeling tussen solo, duo en teamsporten. Daarbij werd er gekozen voor één populaire meisjes sport, twee populaire jongens sporten, enkele gemengde sporten en tot slot twee omniverenigingen. In figuur 3.1 staat een korte samenvatting van de gekozen sporten.

figuur 3.6: soorten sportverenigingen

Vereniging	Soort sport	Imago sport
vechtsportvereniging	duo/solosport	Jongens (allochtoon)
korfbalvereniging	teamsport	Gemengd (autochtoon)
basketbalvereniging	teamsport	Jongens (en kleine groep meisjes) (allochtoon)
tennisvereniging	duosport	Gemengd (autochtoon)
turnvereniging	solosport	Meisjes (en kleine groep jongens) (autochtoon)
zwemvereniging	solosport	Gemengd (autochtoon/allochtoon)
2 omniverenigingen	divers	Gemengd (afhankelijk van de sport)

3.4.1 Beschrijving sportverenigingen

1. Vechtsportvereniging: NUKA

Dit is een vereniging met 120 leden. Hiervan is ongeveer 75% jonger dan 18 jaar. De vereniging is multicultureel, ongeveer 50% van de leden is allochtoon. Zeer weinig leden doen mee aan competitie, wel is het trainen verplicht. Bij bepaalde leeftijdsgroepen is er een ledenstop. Het belangrijkste probleem van de vereniging zijn de vrijwilligers. Door een tekort hieraan is er bijvoorbeeld geen clubblad meer.

2. Korfbalvereniging: Synergo

De vereniging heeft 279 leden. Waaronder bijna 30% jongeren. Synergo is een voornamelijk witte vereniging. De vrijwilligers zijn geen probleem, op dit moment zijn alle functies vervuld. Het grootste probleem is de terugloop van leden. Ook doordat er een andere korfbalclub verplaatst wordt naar een naburige locatie en daar waarschijnlijk ook potentiële leden uit de buurt naar toe zullen gaan.

3. Basketbalvereniging: The Cangeroes

Van de 250 leden binnen deze vereniging is er ongeveer 30% jonger dan 18 jaar. De verhouding autochtoon-allochtoon is nu nog 70-30, maar op de wachtlijst zijn deze percentages omgekeerd. In de toekomst zal het aantal allochtonen waarschijnlijk flink stijgen. Er is een ledenstop omdat er te weinig trainers zijn. De trainers zijn nodig om een team te trainen en te begeleiden, daarna zal uitbreiding van de teams (en dus club) mogelijk zijn. Dit tekort aan (vrijwillige) trainers is meteen ook het grootste probleem van de club.

4. Tennisvereniging: TC Domstad

Zeer grote vereniging, rond de 1400 leden. Van de 1400 leden is 10% onder de 18 jaar. Vrijwel volledig 'witte' vereniging. Er is op dit moment een ledenstop, omdat er een tekort aan tennisbanen is. Ze hebben een regel dat er per baan 100 leden lid mogen zijn. Grootste probleem: te weinig kader voor organisatie.

5. Turnvereniging: Fraternitas

Een vereniging met 600 leden. Waaronder 50% jongeren. De vereniging is ingedeeld in diverse disciplines zoals turnen, acrogym, drumband en volleybal. Doordat de vereniging nu al een divers sportaanbod heeft denken ze eraan om een omnivereniging te worden. Het aanbod zal dan uit worden gebreid met nog enkele andere sporten. 90% van de leden is autochtoon. Het enige wat ze nog willen bereiken is dat ze de accommodaties in eigen beheer krijgen. Qua vrijwilligers kennen ze weinig problemen.

6. Zwemvereniging: U.Z.S.C.

Deze vereniging heeft ongeveer 600 leden. 10% hiervan is jeugd lid. Er worden diverse disciplines aangeboden, zoals vinzwemmen, waterpolo, duiken, zwemles etc. Eigenlijk is dus een soort water-omnivereniging. Er is een groot tekort aan vrijwilligers in het middenkader.

7. Omnivereniging: Kampong

Kampong is de grootste vereniging van Nederland met ongeveer 3600 leden. Deze leden zijn verdeeld over een aantal sporten; voetbal, hockey, squash, tennis, cricket en jeu-de-boules, waarbij hockey het grootste ledenaantal kent. Van alle leden is ongeveer 30% jonger dan 18 jaar. Er is bij Kampong een verenigingsmanager aanwezig die fulltime de zaken van Kampong waarneemt. Per discipline is de verhouding autochtoon-allochtoon verschillend, maar voornamelijk bij cricket is een groot percentage allochtonen aanwezig. Bij de andere sporten liggen die percentages rond de 10%. Het is een zeer vooruitstrevende vereniging die er naar streeft om naast een sportieve functie ook een maatschappelijk functie te vervullen.

8. Omnivereniging: Hercules

De vereniging heeft ongeveer 1800 leden. De belangrijkste sporten zijn voetbal, tennis en cricket. Maar men kan er ook nog terecht voor zaalvoetbal, softbal of goalbal. 40% van de leden is jeugd. Het is voornamelijk een witte vereniging, alleen cricket en softbal zijn sporten waar het percentage allochtonen hoger ligt. Er wordt gestreefd om professioneel te werken, zo zijn er voor de grootste sporten afzonderlijk jeugdplannen geschreven met, daarin de doelstellingen voor de komende jaren. Toch kent ook deze vereniging problemen, voornamelijk door het tekort aan vrijwilligers.

3.4.2 interviews

Voor de interviews zijn als leidraad de kwaliteitscriteria van De Knop (zie hfst. 2) gebruikt. De geïnterviewden waren meestal leden van de jeugdcommissie (jc) of in een enkel geval (Kampong) de verenigingsmanager. Er is geen onderzoek meer gedaan bij een aparte voetbalvereniging, omdat bij zowel Kampong maar vooral bij Hercules deze tak van sport nadrukkelijk aanwezig is. Zodoende is er voldoende informatie over deze sport.

3.5 Tot slot

In dit hoofdstuk is uiteengezet hoe het praktijkonderzoek is ingericht. Hoewel de resultaten niet representatief zullen zijn en de onderzoekspopulatie beperkt is tot middelbare scholieren in Utrecht zal het toch wel mogelijk zijn om een indicatie te geven over de wensen van jongeren. De onderzoeksresultaten en de bijbehorende discussie zullen in het volgende hoofdstuk worden gepresenteerd.

4 Resultaten & discussie

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen de resultaten worden besproken. Eerst wordt een samenvatting gegeven van de twee interviews met de buurtsportwerkers. Daarna zal worden beschreven wat het sportgedrag is van jongeren aan de hand van: de hoogte van de sportfrequentie, welke sporten ze beoefenen, waar ze deze sporten beoefenen, hoelang ze gemiddeld bezig zijn met de meest beoefende sport en tot slot hoelang ze al aan sport doen. (par. 4.2) Vervolgens worden de wensen van de jongeren in kaart gebracht door middel van de volgende dimensies: de redenen om te sporten, welk tijdstip, met wie, met welk niveau, welke sportactiviteiten, wat is leuk en wat is niet leuk aan een sportvereniging, inspraak in trainingen, zijn externe activiteiten belangrijk en willen jongeren van sport verwisselen binnen een vereniging (par. 4.3). In paragraaf 4.4 zal het aanbod van de sportverenigingen worden besproken. Tenslotte zal in paragraaf 4.5 de wensen van de jongeren en het aanbod van de sportvereniging met elkaar worden geconfronteerd.

4.1.1 Interviews sportbuurtwerkers

Interview I: Hassan Imoussaten van Cumulus

Hassan vond het belangrijk dat er voorop werd gesteld dat de buurtsport niet als primair doel heeft om jongeren van de straat te houden, maar legt liever de nadruk op sportstimulering en het bijbrengen van waarden en normen. Een “subdoel” is om jongeren richting sportverenigingen te sturen. Als advies komt duidelijk naar voren dat de sportverenigingen meer een voorbeeld moeten nemen aan de buurtsport. Voornamelijk als het aankomt op het vraaggericht werken. Bij de buurtsport hebben ze hier zeer veel ervaring mee. Hassans motto is dan ook: “*Als het niet leuk is, komen ze niet terug*”. Bij Cumulus kan het bijvoorbeeld ook zijn dat er, bij weinig animo om te sporten, een film wordt gekeken of een andere vervangende activiteit wordt gedaan. Iets wat ondenkbaar is bij de sportvereniging. Verder benadrukt Hassan dat jongeren van duidelijkheid houden. Je moet doen wat je belooft en ze behandelen als een gelijke. Maar “alles gratis geven” is ook niet de oplossing. De jongeren mogen er zelf ook wat moeite voor doen om deel te nemen aan de buurtsport. Een gulden middenweg is hier gewenst. In vergelijking met de doelen van de buurtsport zijn de doelen van de sportverenigingen heel anders. Hassan vindt dat de nadruk bij sportverenigingen vaak ligt bij het zoeken naar talent. Terwijl de eigenlijke intentie van (amateur)sportverenigingen toch zou moeten zijn om voor een zo breed mogelijk publiek sportmogelijkheden aan te bieden. Maar bij een aantal sportverenigingen in Utrecht zijn er ledenstops door het tekort aan vrijwilligers. En is er dan ook vaak geen ruimte voor de wat

minder getalenteerden. Ook zijn er, door het steeds grotere wordende percentage allochtonen bij de clubs, steeds vaker problemen. Dit kan volgens Hassan enigszins worden verklaard door culturele problemen. Veel verenigingen hebben een autochtone en dus “witte” achtergrond. Maar waarschijnlijk is het enkel een kwestie tijd om de onderlinge problemen tussen autochtoon en allochtoon op te lossen. Bij Cumulus zijn ze op dit moment druk bezig met het voorbereiden van een onderzoek naar dit probleem. Tenslotte benadrukt Hassan het belang van de media. Indien er meer aandacht aan diverse sporten wordt besteed zullen de jongeren ook volgen. Hij bedoelt dat niet alle aandacht moet gaan naar het voetbal, maar ook naar minder populaire sporten. Vooral voor de allochtone jeugd lijken (zwarte) voorbeelden noodzakelijk, bijvoorbeeld de zusjes Williams bij het tennis of Tiger Woods bij het golf. Zulke rolmodellen helpen, volgens Hassan, in het vergroten van participatie onder allochtone jongeren. Vechtsporten vormen hier wel een uitzondering op. Daar is de participatie onder allochtone jongeren wel hoog, zonder dat er buitensporig veel aandacht aan wordt besteed in de media. Volgens Hassan komt dit doordat in landen als Marokko en Turkije vechtsporten zeer populair zijn. Dit is volgens Hassan gewoon een cultureel verschil.

Interview II: Klaas -Jan Takken van Stichting Welzijn Oost

De doelgroep waar het onderzoek op gericht is (12-18 jaar) wordt zeer moeilijk bereikt. Klaas-Jan geeft aan dat bij de stichting Welzijn Oost het belangrijkste doel is om de (jongere) kinderen bezig te houden. Er wordt veel contact gelegd met scholen, maar dit zijn voornamelijk basisscholen. Zo bieden ze regelmatig in de pauzes sportactiviteiten aan. Daarnaast worden er sportcursussen verzorgd voor een zeer brede doelgroep namelijk 4 t/m 85 jaar. Voor de jongeren geldt echter dat hun gedrag erg grillig is en er nooit echt een duidelijke keuze voor een sport is. Daarom veranderen deze cursussen dan ook zeer vaak. Dit illustreert het zap-gedrag waar ook al in de literatuur over wordt gesproken. Problemen zijn er ook, zo zijn veel scholen in de wijk afwachtend als het gaat om het project Sport Scoort! (Sport Scoort! is een project van de gemeente Utrecht waarbij de bedoeling is, dat “de sport” naar de wijk wordt gebracht tussen en na schooltijd). Er zijn van Sport Scoort! namelijk nog geen enkele resultaten bekend. Over de sportverenigingen weinig positieve berichten, “ze zitten achterover” en ook in oost geldt het probleem van de ledenstops. Het lijkt er dus op dat de verenigingen niet echt veel moeite doen of hoeven te doen om meer mensen aan het sporten te krijgen. Ook merkt Klaas-Jan op dat het nog steeds de klassieke sporten zoals voetbal, hockey en tennis zijn die voornamelijk populair zijn. En voor de nieuwere sporten is er vaak maar een bepaalde periode interesse/aandacht.

Uit bovenstaande interviews blijkt dat er nog niet echt een eenduidig doel is voor de buurtsport. Hassan vindt bijvoorbeeld dat sportstimulering en het bijbrengen van waarden en normen het belangrijkste doel is/moet zijn. Klaas-Jan vindt slechts dat het doel van buurtsport is om de jongeren bezig te houden. De waarheid zal hier ergens tussen in liggen, wel kan worden opgemerkt dat de deelname aan buurtsport redelijk beperkt is. Het lijkt alsof vooral oudere autochtone jongeren geen interesse of tijd hebben om aan de buurtsport deel te nemen. Sportverenigingen blijken niet echt een rol te spelen in de buurtsport. Dit blijft vreemd, omdat de jongeren die participeren in buurtsport blijkbaar wel in sport geïnteresseerd zijn en dus een potentiële doelgroep zijn voor de sportvereniging. Uiteraard is het mogelijk dat een deel van de “buurtsport jongeren” ook nog lid is van een sportvereniging, maar meer waarschijnlijk is het dat deze jongeren juist niet willen of kunnen sporten bij een sportvereniging.

4.2 Sportgedrag grootstedelijke jongeren

4.2.1 Sportfrequentie

Van de onderzochte jongeren sport ruim 50% meer dan twee keer in de week. Deze groep zal de ‘veel sporters’ genoemd worden. Het aantal jongeren dat vijf tot acht keer in de maand sport ligt op 14%. De jongeren in deze groep noemen we ‘regelmatige sporters’. De groep die we ‘weinig sporters’ zullen noemen doet tussen de een en vier keer in de maand aan sport. Deze groep is 18% groot. Tot slot het percentage jongeren dat niet of nauwelijks aan sport doet (minder dan 1 keer in de maand) is 12%. Deze groep zal de ‘niet sporters’ gaan heten.

De percentages van de sportfrequentie komen vrijwel overeen met de cijfers uit het SCP jeugd rapport (Breedveld, 2003). Om deze cijfers te kunnen vergelijken is het wel noodzakelijk om de cijfers terug te brengen tot wel sporters (jongeren die 1x in de maand of meer sporten) en niet sporters (jongeren die minder dan 1x in de maand sporten). Deze nieuwe verdeling is in tabel 4.1 te zien.

tabel 4.1: sportdeelname cijfers jongeren tussen de 12-17 jaar voor Nederland, Amsterdam en Utrecht (%)

	Landelijk ¹	Amsterdam ²	Utrecht
niet sporter	10,9%	37,0%	12,0%
wel sporter	89,1%	63,0%	88,0%
1 tot 4 keer in de maand	*	25,0%	18,0%
5 tot 8 keer in de maand	*	38,0%	14,0%
> 8 keer in de maand	*	*	56,0%

* cijfers niet bekend

Uit 1) SCP jeugd rapportage 2002; 2) DSP, 2000

In tabel 4.1 is te zien dat de sportdeelname onder de Utrechtse jongeren (88%) vergelijkbaar is met het landelijke sportdeelname cijfer onder jongeren (89,1%). Amsterdamse sportcijfers laten hier een ander beeld zien, 63% van de Amsterdamse jongeren sport 1 keer in de maand of meer. (DSP, 2000) Dit afwijkende cijfer kan waarschijnlijk worden verklaard doordat Amsterdam een hoger percentage allochtone inwoners kent. (Bestuursinformatie gemeente Utrecht, 2002) Als er echter ook nog onderscheid wordt gemaakt tussen sekse, etniciteit en sportparticipatie, blijkt dat dit toch niet zo makkelijk gesteld kan worden. Hierop zal later in paragraaf 4.2 worden teruggekomen.

Als we de cijfers van lidmaatschap van een sportvereniging gaan bekijken treden er verschillen op tussen landelijke cijfers, de cijfers uit Utrecht en de cijfers uit Amsterdam.

tabel 4.2: lidmaatschap sportvereniging van jongeren tussen 12-17 jaar in Nederland, Amsterdam en Utrecht (%)

	Landelijk ¹	Amsterdam ²	Utrecht
Lid	63,9%	39,0%	58,0%
Niet-lid	36,1%	61,0%	42,0%

Uit 1)SCP jeugd rapportage 2002; 2)DSP 2000

In tabel 4.2 is te zien dat de lidmaatschaps cijfers van de grootstedelijk jongeren lager liggen dan de landelijke cijfers. In Amsterdam is slechts 39% van de jongeren lid van een sportvereniging. In Utrecht zijn de cijfers iets minder laag. Ook hier lijkt het argument dat in Amsterdam een hoger percentage allochtonen woont een aannemelijke verklaring voor de cijfers. Allochtone jongens en voornamelijk allochtone meisjes gaan vaker naar een sportschool om te sporten. (Brug en Horstmanshoff, 2001) Blijkbaar is de huidige sportvereniging nog niet zo ingericht dat veel allochtone meisjes zich aangetrokken voelen tot de vereniging om daar te gaan sporten.

geslacht en sportfrequentie

Jongens hebben over het algemeen een hogere sportfrequentie dan meisjes. De lage sportfrequentie van de meisjes kan gedeeltelijk worden verklaard door de aanwezigheid van allochtone meisjes die (zie tabel 4.3) relatief weinig aan sport doen. Maar ook als de etniciteit constant wordt gehouden is er een verschil tussen de sportfrequentie van meisjes en jongens. Bij de Utrechtse jongeren hebben jongens een aanzienlijk hogere sportfrequentie dan meisjes. Het verschil tussen autochtone jongens en meisjes wordt alleen zichtbaar bij de groep veel sporters. Landelijke cijfers (Breedveld, 2003) geven hier echter wel een ander beeld. Er doen meer meisjes aan sport dan jongens (88,7% van de jongens tegenover 89,5% van de meisjes). Er wordt echter niet bij vermeld wat de sportfrequentie van de jongeren is.

Om de cijfers uit dit onderzoek en de cijfers uit het SCP te kunnen vergelijken is dit echter wel vereist.

tabel 4.3: sportfrequentie per maand naar geslacht, etniciteit, geslacht x etniciteit, leeftijd, opleidingsniveau, lidmaatschap vereniging (%)

	n	< 1x per maand (niet sporters)	1-4x per maand (weinig sporters)	5-8x per maand (regelmatige sporters)	>8x per maand (veel sporters)
Allen	246	12,2%	17,9%	14,2%	55,7%
Geslacht ***					
jongen	121	8,3%	10,0%	9,2%	72,5%
meisje	125	16,0%	25,6%	18,4%	40,0%
Etniciteit *					
autochtoon	149	8,7%	14,8%	13,4%	63,1%
allochtoon	96	17,7%	22,9%	14,6%	44,8%
Geslacht x Etniciteit					
jongen autochtoon	74	8,1%	12,2%	6,8%	73,0%
jongen allochtoon	46	8,7%	6,5%	13,0%	71,7%
meisje autochtoon ***	75	9,3%	17,3%	20,0%	53,5%
meisje allochtoon ***	50	26,0%	38,0%	16,0%	20,0%
Leeftijd					
11-13 jaar	50	12,0%	20,0%	8,0%	60,0%
14-15 jaar	143	10,5%	18,9%	16,8%	53,8%
16-17 jaar	50	18,0%	14,0%	12,0%	56,0%
Opleidingsniveau *					
laag (vmbo)	129	15,5%	23,3%	12,4%	48,8%
hoog (havo/vwo/gymnasium)	117	8,5%	12,0%	16,2%	63,2%
Lidmaatschap vereniging ***					
lid	143	1,4%	9,1%	14,0%	75,5%
niet-lid	103	27,2%	30,1%	14,6%	28,2%
Soorten sport ***					
solosport	86	8,1%	31,4%	20,9%	39,5%
duosport	31	6,5%	19,4%	12,9%	61,3%
teamsport	101	3,0%	6,9%	9,9%	80,2%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

etniciteit en sportfrequentie

Autochtone jongeren doen relatief vaker aan sport dan allochtone jongeren. Terwijl de allochtone jongeren relatief vaker in de groep niet sporters zitten. Aangezien in de literatuur (De Knop e.a., 1996; Elling, 2002) er op wordt gewezen dat vooral de allochtone meisjes verantwoordelijk zijn voor de lage sportfrequentie binnen de groep allochtonen is het interessant om deze achtergrondkenmerken te combineren. Uit dit onderzoek blijkt inderdaad dat er weinig verschillen aanwezig zijn tussen de sportfrequentie van autochtone of allochtone jongens, terwijl bij de allochtone meisjes er duidelijk een grote groep niet of nauwelijks aan sport doet. (zie tabel 4.3) De bevindingen uit de literatuur kunnen dus alleen maar bevestigd worden.

leeftijd en sportfrequentie

Uit het onderzoek blijkt dat leeftijd geen samenhang heeft met de sportfrequentie. Er kan dus worden gesteld dat de jongeren tussen de 12 en 18 jaar ongeveer evenveel aan sport doen. Uit het onderzoek van Elling (2002) kunnen deze bevindingen worden bevestigd. Ook zij vond in haar onderzoek geen significante verschillen wat betreft leeftijd en sportdeelname.

opleidingsniveau en sportfrequentie

Jongeren op het vmbo zijn vaker 'niet sporters' dan jongeren op de havo of het vwo. De jongeren op het vwo zijn het vaakst de 'veel sporters'. Er lijkt dus een licht lineair verband te bestaan tussen opleidingsniveau en sportfrequentie. Hoe hoger de opleiding hoe vaker er wordt gesport. Belangrijk is wel dat het percentage allochtonen op het VMBO vele malen groter is dan op de havo en het vwo. Dit zal ook invloed hebben op de cijfers.

lidmaatschap sportvereniging en sportfrequentie

Jongeren die lid zijn van een sportvereniging zullen door de verplichtingen, die over het algemeen bij een vereniging aanwezig zijn, regelmatig sporten. Maar doordat de jongeren die niet lid zijn van een sportvereniging hun eigen tijden bepalen om te sporten, hoeft er dus niet echt een verschil in sportfrequentie te zijn.

Het blijkt echter dat jongeren die niet lid zijn van een sportvereniging een duidelijk lagere sportfrequentie hebben dan jongeren die wel lid zijn van een vereniging. Deze niet leden zijn voornamelijk allochtone jongeren en meisjes. (zie bijlage 1, tabel B.10) Alhoewel autochtone meisjes toch nog vaker lid zijn van een sportvereniging (62,7%) dan allochtone jongens. (54,3%) Van de niet-leden is slechts 28% een 'veel sporter' terwijl maar liefst 27% een 'niet sporter' is. Van de leden van een sportvereniging is bijna 75% een 'veel sporter' terwijl het percentage dat 'niet sport' iets boven de 1% ligt. Uit deze cijfers blijkt dat er een samenhang bestaat tussen het sporten in een sportvereniging verbonden en een hogere sportfrequentie.

soort sport en sportfrequentie

Teamsporters hebben over het algemeen een hoge sportfrequentie. De duosporters sporten gemiddeld iets minder vaak, terwijl de solosporters duidelijk minder vaak sporten dan de andere twee categorieën. Zo kan van de groep solosporters zich maar 34% een veel sporter noemen. Bij de duosporters is dit cijfer al hoger, namelijk ruim 60%. De teamsporters sporten duidelijk het vaakst, 80% van hen sport vaker dan acht keer in de maand. (zie tabel 4.3)

Een reden voor deze duidelijke verschillen kunnen zijn dat jongeren die lid zijn van een sportvereniging gemiddeld vaker sporten (zie bovenstaande cijfers). Dit komt onder meer door de (trainings)verplichtingen die aanwezig zijn binnen sportverenigingen. Bij de categorieën duosporters en teamsporters is een zeer groot gedeelte lid van een sportvereniging. (zie bijlage 1, tabel B.10) Van de solosporters is een groot deel van de jongeren niet lid van een sportvereniging maar bepaalt zelf wanneer ze aan sport doen. En zonder de verplichtingen is het toch blijkbaar moeilijker om de sportfrequentie hoog te houden.

regressieanalyse sportfrequentie

Na de diverse analyses kan er worden gekeken welke onafhankelijke variabelen werkelijk invloed uitoefenen op de sportfrequentie. Uit de regressieanalyse (zie bijlage 1, tabel B.11) blijkt dat alleen de onafhankelijke variabelen ‘geslacht’, ‘lidmaatschap van een sportvereniging’ en ‘soorten sport’ na correctie voor andere variabelen significant samenhangen ($p < 0,05$) met de sportfrequentie van jongeren. Opleidingsniveau en etniciteit blijken dus niet direct invloed uit te oefenen op de sportfrequentie, blijkbaar zijn dit indirect effecten.

4.2.2 Soorten sport

De meeste jongeren beoefenen nog steeds de traditioneel populaire sporten. Uit het onderzoek kwam een top vijf naar voren van voetbal, tennis, zwemmen, hardlopen en dansen. (zie tabel 4.4) Naast de ‘standaard’ sporten is te zien dat er meer wordt gedanst dan gehockeyd. Hockey staat namelijk pas op nummer zes, gevolgd door fitness op nummer zeven. Aan sporten die voornamelijk bedoeld zijn om de conditie en het uiterlijk te verbeteren, zoals hardlopen en fitness, worden dus al opvallend vaak door jongeren beoefend. Dit is wederom een bevestiging dat veel jongeren, net als volwassenen, vaak bezig zijn om door middel van sport hun uiterlijk te verbeteren/verfraaien.

tabel 4.4: top 5 van meest beoefende sporten door sportende jongeren (n=218)

	n	%
voetbal	79	32%
tennis	38	15%
zwemmen	35	14%
hardlopen	31	13%
dansen	26	11%

Aangezien jongeren aan een zeer divers aantal sporten doen (zie bijlage 1, tabel B.12) is een verdere indeling noodzakelijk voor een verdere analyse. Daarom zal er onderscheid gemaakt worden tussen solosporten, duosporten

en teamsporten. Deze verdeling wordt in de literatuur zeer vaak gebruikt. Er kunnen echter vraagtekens bij een dergelijke verdeling worden gezet, het is namelijk zo dat bijvoorbeeld tennissers en vechtsporters (allebei duosporten) qua achtergrondkenmerken vaak meer van elkaar verschillen dan bijvoorbeeld tennissers en hockeyers (duosport en teamsport). (Elling & Claringbould, 2004) Toch is er wel gekozen voor een verdeling in sporten met solo, duo en teamsporters. Reden hiervoor is dat in andere onderzoeken ook gebruik wordt gemaakt van deze verdeling, en het van belang is dat de resultaten kunnen worden vergeleken met cijfers uit deze andere onderzoeken.

Uit de resultaten (zie tabel 4.5) blijkt dat ruim 46% van de jongeren een teamsport beoefent. Dit is de grootste groep jongeren. De solosporten zijn echter ook populair, ruim 39% van de jongeren doet aan een solosport. De duosporten blijven hierbij iets achter met iets meer dan 14%. Als dit wordt vergeleken met landelijke cijfers uit het SCP rapport 'Determinanten en trends in sport 2000', dan blijkt dat deze cijfers van elkaar afwijken. Alhoewel de SCP cijfers en de cijfers uit dit onderzoek niet helemaal te vergelijken zijn, is het duidelijk dat er landelijk juist meer aan solosporten gedaan wordt. Ruim 70% van de jongeren tussen de 12 en 18 jaar doet aan een solosport, terwijl slechts 40% aan een teamsport doet. Dit kan worden verklaard door het feit dat solosporten nu eenmaal makkelijker als 'bij sport' of incidentele sport kan worden gedaan. Er zullen dus jongeren zijn die zowel een teamsport als een solosport beoefenen. In dit onderzoek is van de eerst gekozen (primaire) sport uitgegaan. De primaire sport is vervolgens gebruikt in de analyses. Vandaar dat er redelijk grote verschillen zijn.

geslacht en soorten sport

Relatief doen meer jongens aan teamsporten dan meisjes, terwijl bij meisjes de solosporten veel populairder zijn. Deze verschillen komen we bij de duosporten eigenlijk niet tegen, hier liggen de verhoudingen vrijwel gelijk. (zie tabel 4.5) Een reden voor dit verschil kan zijn dat een groter gedeelte van de teamsporten contact sporten zijn. Deze sporten zijn vaak populairder bij de jongens dan bij de meisjes. Een andere reden voor de verschillen tussen jongens en meisjes kan de populariteit van voetbal zijn. Omdat voetbal veruit de populairste sport is, en voornamelijk door jongens wordt beoefend. Zo doen bijvoorbeeld in Amsterdam 37% van de sporters aan voetbal. Alleen bestaat dit percentage wel voor een zeer groot gedeelte uit jongens. (Steenhoven, 2002) Misschien is het interessant om eens te kijken wat er gebeurt als voetbal wordt weggelaten. Dan zal het aandeel van meisjes in teamsporten waarschijnlijk flink toenemen.

opleidingsniveau en soorten sport

Van de jongeren die een hogere opleiding volgen (havo/vwo) doet bijna de helft (49,1%) aan een teamsport. (zie tabel 4.5) De duosporten lijken ook iets populairder onder hoog opgeleide jongeren. Er kan verder een trend worden geconstateerd dat laag opgeleide jongeren eerder kiezen voor een solosport. Deze resultaten zijn echter niet significant. Terwijl bij volwassenen (>18 jaar) er wel verschillen zijn tussen soort sport en opleidingsniveau. Uit het SCP rapport (2000) blijkt dat duosporters relatief vaker hoog opgeleid zijn. Wat betreft de teamsporters is er een ontwikkeling te zien dat steeds minder hoog opgeleide mensen een teamsport doen. De solosporten zijn hierbij ongeveer in evenwicht.

tabel 4.5: soorten sport (team,solo,duo) van sportende jongeren naar geslacht, etniciteit, leeftijd, opleidingsniveau, lidmaatschap, frequentie (%)

	n	solosport	duosport	teamsport
Allen	218	39,0%	14,0%	46,0%
Geslacht ***				
jongen	108	18,5%	15,7%	65,7%
meisje	110	60,0%	12,7%	27,3%
Etniciteit				
autochtoon	139	38,1%	14,4%	47,5%
allochtoon	78	42,3%	14,1%	43,6%
Leeftijd				
11-13 jaar	45	44,4%	6,7%	48,9%
14-15 jaar	130	43,1%	14,6%	42,3%
16-17 jaar	40	22,5%	22,5%	55,0%
Opleidingsniveau				
laag (vmbo)	108	45,4%	11,1%	43,5%
hoog (havo/vwo/gymnasium)	110	33,6%	17,3%	49,1%
Lidmaatschap sportvereniging ***				
lid	141	23,4%	19,1%	57,4%
niet-lid	77	68,3%	6,3%	25,4%
Sportfrequentie ***				
<1x per maand	12	58,3%	16,7%	25,0%
1-4x per maand	40	67,5%	15,0%	17,5%
5-8x per maand	32	56,3%	12,5%	31,3%
>8x per maand	134	25,4%	14,2%	60,4%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

leeftijd en soorten sport

Van de jongste (11 t/m 13) en de middelste (14 en 15) leeftijdscategorieën ligt het percentage jongeren dat aan een teamsport of aan een solosport doet ongeveer gelijk, beide rond de 40%. Van de oudste leeftijdscategorie doet ruim de helft (55%) aan een teamsport. Solosporten en duosporten worden evenveel beoefend door de oudste groep (zie tabel 4.5). Toch zijn ook deze resultaten niet significant.

lidmaatschap sportvereniging en soorten sport

Jongeren die lid zijn van een sportvereniging doen vaker aan een teamsport dan niet leden. (tabel 4.5) De duosporten worden ook het meest door leden van een sportvereniging beoefend. De solosporten zijn populairder bij de niet leden. Je kan het ook andersom bekijken. Van de jongeren die aan een teamsport of duosport doen is het grootste gedeelte lid van een sportvereniging. Bij de solosporten is dit juist andersom en beoefenen ze deze sport veelal niet in clubverband. (zie bijlage 1, tabel B.10)

sportfrequentie en soorten sport

Jongeren met een hoge sportfrequentie (>8 keer in de maand), doen relatief vaker aan een teamsport. Bij de 'niet sporters' (<1 keer in de maand), de 'weinig sporters' (1-4 keer in de maand) en de 'regelmatige sporters' (4-8 keer in de maand) doen juist de meeste jongeren aan een solosport. (zie tabel 4.5) Bij al deze categorieën doen gemiddeld even veel jongeren aan duosporten. Het percentage bij de 'veel sporters' die aan een teamsport doen is ruim 60%. Terwijl bij deze groep iets meer dan 25% aan een solosport doet. De rest van de 'veel sporters', 14% doen aan een duosport. Een verklaring hiervoor kunnen wederom de verplichtingen zijn die bij een lidmaatschap horen. In tabel 4.5 werd al getoond dat een groot gedeelte van de teamsporters en de duosporters hun sport beoefent bij de sportvereniging. Een andere verklaring kan zijn dat jongeren die minder vaak willen sporten aangewezen zijn op een solosport (bijvoorbeeld fitness of hardlopen) omdat er bij verenigingen wordt verwacht dat er minimaal één keer in de week wordt getraind.

regressieanalyse soorten sport

Het blijkt dat er bij soorten sport meerdere variabelen werkelijk invloed uitoefenen. (zie bijlage 1, tabel B.13) Deze variabelen zijn 'geslacht', 'lidmaatschap van een sportvereniging' en 'sportfrequentie'. Alleen deze variabelen oefenen een significant verband ($p < 0,05$) uit op de soort sport die jongeren beoefenen. Dit komt overeen met de bevindingen bij vraag 4.2.1.

4.2.3 Sportlocatie

Veel jongeren sporten bij een sportvereniging. Vooral de eerste sport die ze noemen (en waarschijnlijk daarom de belangrijkste sport is) wordt door meer dan de helft v/d jongeren bij een sportvereniging beoefend. De 2^e en 3^e sport van de jongeren wordt vaker op straat beoefend. De specifieke locatie (dit zijn sportlocaties zoals meren, zee, manege etc.) wordt daarna het vaakst genoemd. (zie bijlage 1, figuur B.14 t/m B.16)

Als we nu onderscheid maken tussen etniciteit bij de eerste sport dan blijkt dat er relatief meer autochtone jongeren zijn die bij de sportvereniging en op de sportschool sporten dan allochtone jongeren. De allochtone jongeren sporten vaker op straat, maar het grootste deel (40%) sport nog wel bij een sportvereniging. (zie tabel 4.6) Een reden hiervoor kunnen cultuurverschillen zijn, in landen als Marokko of Turkije is een straatcultuur vanzelfsprekender dan in Nederland.

Een andere reden is de verenigingscultuur die in Nederland aanwezig is. Vandaag de dag is het nog haast vanzelfsprekend dat een kind bij een sportvereniging gaat sporten. Voor allochtone kinderen is dit in principe veel minder vanzelfsprekend en wordt er dus vaker voor de straat gekozen.

Als er wordt gekeken naar het verschil in sportlocaties tussen mannen en vrouwen is het duidelijk dat er door mannen veel vaker bij een sportvereniging wordt gesport. (zie tabel 4.6)

tabel 4.6: sportlocatie primaire sport van sportende jongeren naar geslacht, etniciteit, etniciteit x geslacht en leeftijd (%)

	n	sport vereniging	op straat	sport school	specifieke locatie	thuis
allen	218	58,3%	20,6%	5,0%	12,4%	3,7%
Geslacht **						
jongen	108	70,4%	19,4%	1,9%	5,6%	2,8%
meisje	110	46,6%	21,8%	8,2%	19,1%	4,5%
Etniciteit ***						
autochtoon	139	68,3%	11,5%	5,0%	10,8%	4,3%
allochtoon	78	39,7%	37,2%	5,1%	15,4%	2,6%
Etniciteit x Geslacht						
autochtoon jongen **	68	80,9%	11,8%	0,0%	2,9%	4,4%
allochtoon jongen **	39	51,3%	33,3%	5,1%	10,3%	0,0%
autochtoon meisje **	71	56,3%	11,3%	9,9%	18,3%	4,2%
allochtoon meisje **	39	28,2%	41,0%	5,1%	20,5%	5,1%
Leeftijd						
11-13 jaar	45	53,3%	33,3%	6,7%	6,7%	0,0%
14-15 jaar	130	54,6%	19,2%	5,4%	15,4%	5,4%
16-17 jaar	40	75,0%	12,5%	2,5%	7,5%	2,5%
Opleidingsniveau ***						
laag (vmbo)	108	43,5%	31,5%	6,5%	13,9%	4,6%
hoog (havo/vwo/gymn)	110	72,7%	10,0%	3,6%	10,9%	2,7%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

Als er naar verschillen tussen leeftijd en sportlocatie wordt gekeken blijkt dat er een tendens waarneembaar is dat hoe jonger iemand is, hoe vaker hij/zij op straat sport. (zie tabel 4.6) Blijkbaar wordt er door ouderen meer gebruik gemaakt van georganiseerd of specifiek sportaanbod. Uiteraard speelt hier ook mee dat de oudere jongeren meer geld hebben te besteden om hiervan gebruik te maken. Opvallend is wel dat juist door de jongste leeftijdsgroep het meest bij een sportschool word gesport. Dit is echter

geen significant resultaat. Toch kan dit waarschijnlijk worden verklaard door de opzet van het onderzoek. De oudere jongeren zijn en hoger opgeleid en meer waarschijnlijk autochtoon. De oudere jongeren zitten immers op de havo, het vwo of het gymnasium. In de tabel is dan ook te zien, zoals verwacht, dat opleiding ook een samenhang heeft met de sportlocatie.

4.2.4 Sportduur per keer

De jongeren beoefenen hun eerst genoemde sport meestal een uur of langer. Bij de tweede sport blijft dit ongeveer gelijk, maar aan de derde sport doen ze meestal een uur of korter.

Als we sport nummer 1 als belangrijkste sport beschouwen blijkt dat er weinig verschillen zitten tussen de sportduur van autochtone of allochtone jongens. Bij de meisjes blijkt dat voornamelijk allochtone meisjes korter sporten dan autochtone meisjes. (zie bijlage 1, tabel B.17) Het lidmaatschap van een sportvereniging heeft wederom een sterke samenhang. Leden van een sportvereniging sporten gemiddeld langer dan niet leden.

4.2.5 Sportduur in jaren

Er is duidelijk te zien dat de eerste (en belangrijkste) sport gemiddeld het langst wordt beoefend. Bijna 60% van de jongeren beoefent de eerste sport langer dan drie jaar. 22% doet inmiddels een tot drie jaar aan de belangrijkste sport en 18% doet de sport korter dan een jaar. Aan de tweede sport doet ongeveer 42% langer dan drie jaar. Maar nu is al te zien dat deze sporten korter worden gedaan, ruim 30% doet aan de tweede sport korter dan een jaar. Terwijl 26% één tot drie jaar de sport beoefent. Als we echter naar de derde opgegeven sport kijken en dus blijkbaar de minst belangrijke (of misschien kunnen we het een bij sport noemen), dan blijkt dat deze het vaakst korter dan een jaar wordt beoefend. Als er onderscheid wordt gemaakt naar etniciteit of geslacht zijn er geen opmerkelijke verschillen. We zouden dus kunnen zeggen dat de primaire sport van iemand meestal het langst beoefend wordt. Terwijl de 2^e en 3^e sporten (bij sporten) minder lang beoefend worden.

Als de achtergrondkenmerken worden bekeken (tabel 4.7) blijkt dat etniciteit een belangrijke factor is voor de sportduur. Autochtone jongeren doen gemiddeld langer aan hun eerste sport dan allochtone jongeren. Dit verschil is het grootst tussen autochtone en allochtone meisjes. Opvallend is dat ook opleidingsniveau hier van belang is. Hoe hoger iemand is opgeleid hoe langer iemand dezelfde sport blijft beoefenen. Tenslotte blijven leden langer aan een zelfde sport doen dan mensen die niet lid zijn van een sportvereniging.

tabel 4.7: sportduur van sportende jongeren naar geslacht, etniciteit, geslacht x etniciteit, leeftijd, opleidingsniveau en lidmaatschap (%)

	n	< 1 jaar	1 tot 3 jaar	> 3 jaar
Allen				
sport 1	204	18%	19%	63%
sport 2	120	33%	26%	41%
sport 3	34	32%	41%	26%
Geslacht				
man	106	15,1%	16,0%	68,9%
vrouw	98	20,4%	22,4%	57,1%
Etniciteit*				
autochtoon	137	15,3%	15,3%	69,3%
allochtoon	66	22,7%	27,3%	50,0%
Geslacht x Etniciteit				
man autochtoon	68	11,9%	50,7%	37,3%
man allochtoon	37	7,7%	43,6%	48,7%
vrouw autochtoon*	69	10,0%	52,9%	37,1%
vrouw allochtoon*	29	30,6%	41,7%	27,8%
Leeftijd				
11-13 jaar	41	17,1%	19,5%	63,4%
14-15 jaar	121	19,8%	21,5%	58,7%
16-17 jaar	39	10,3%	10,3%	50,0%
Opleidingsniveau*				
laag	95	25,3%	21,1%	53,7%
hoog	109	11,0%	17,4%	71,6%
Lidmaatschap vereniging***				
lid	138	10,1%	13,0%	76,8%
niet-lid	66	33,3%	31,8%	34,8%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

4.2.6 Samenvatting sportgedrag

De enige variabelen die na correctie voor andere variabelen significant samenhangen met de sportfrequentie zijn geslacht, lidmaatschap van een sportvereniging en de soorten sport die iemand beoefent.

Jongens sporten vaker dan meisjes.

De leden van een sportvereniging sporten vaker dan jongeren die niet lid zijn van een sportvereniging. De overheid haalt met de bezuinigingen bij het NOC*NSF subsidie weg bij de sportbonden. En dus indirect bij de sportverenigingen. Terwijl de overheid juist wil dat jongeren vaker gaan sporten. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren die lid zijn van een sportvereniging meer sporten, dus zou het logisch zijn om juist meer subsidie te reserveren voor de sportbonden.

Hoe meer medesporters er zijn, hoe hoger de sportfrequentie is. De sociale banden en verplichtingen die tegenover medesporters worden opgebouwd, lijken hierbij van belang te zijn. Hoewel solosporters natuurlijk niet per definitie in hun eentje aan het sporten zijn, is bij een solosport het hebben

van een medesporter niet noodzakelijk om de sport ook daadwerkelijk te beoefenen. Terwijl dit bij de team en duo sporten wel een noodzaak is. Kortom een jongere heeft de meeste kans op een hogere sportfrequentie als het een mannelijk lid van een sportvereniging is, die een teamsport beoefent.

Of iemand een team, duo of solo sport beoefent wordt bepaald door dezelfde variabelen als bij de sportfrequentie. Alleen is hier natuurlijk de soort sport omgewisseld van onafhankelijke variabele naar afhankelijke variabele. Meisjes doen vaker aan een solosport, jongens beoefenen juist weer vaker een teamsport. Bij de duosporten is de verhouding ongeveer gelijk.

De meeste jongeren die lid zijn van een sportvereniging beoefenen een teamsport. Voor de jongeren die niet lid zijn, geldt dat het grootste gedeelte een solosport beoefent.

Jongeren beoefenen hun primaire sport het vaakst bij een sportvereniging, maar de "bij-sporten" worden vaker op straat beoefend. Allochtone jongeren sporten vaker op straat, terwijl autochtone jongeren vaker bij een sportvereniging sporten.

De sportduur is gemiddeld 1 uur of langer aan de primaire en secundaire sporten en korter dan een uur aan de derde sport. Als we de sportduur in jaren bekijken blijkt dat de jongeren de primaire sport het langst beoefenen, aflopend in het aantal jaren bij de secundaire en tertiaire sporten.

4.3 Sportwensen grootstedelijke jongeren

4.3.1 Sport motieven jongeren

De meeste jongeren gaven bij de vraag wat hun belangrijkste redenen waren om te gaan sporten aan, dat ze dit vooral voor hun plezier doen. (zie tabel 4.8) Andere belangrijke keuzes waren gezondheid en conditie.

Minder vaak kozen ze voor verbeteren/verfraaien van uiterlijk en voor de sociale contacten. Opvallend was dat zeer weinig gekozen werd voor de mogelijkheden prestatie, leren en winnen. (zie bijlage 1, tabel B.18)

Blijkbaar is het voor het grootste gedeelte van de jongeren veel belangrijker om plezier te hebben en daarbij hun fysieke gesteldheid op peil te houden dan om te presteren en vaardigheden bij te leren.

Van der Brug en Horstmanshof (2000) hebben in hun onderzoek ook gevraagd naar de prestatiegerichtheid van jongeren in Amsterdam. De ene helft van de jongeren vond prestatie belangrijk terwijl de andere helft prestatie juist niet belangrijk vond. In Utrecht lag dit cijfer veel lager. Uit het onderzoek in Amsterdam bleek dat etniciteit geen invloed uitoefent op de prestatiegerichtheid, dit heeft meer te maken met geslacht. Jongens zijn meer prestatiegericht dan meisjes. Ook vonden jongens het fysieke aspect (conditie, gezondheid) van sport belangrijker dan meisjes.

Motieven van jongeren zijn dus zeer divers, er blijkt dat dus er maar een kleine groep prestatiegerichte jongeren is.

tabel 4.8: top 5 motieven van jongeren om aan sport te doen (n=246)

	n	%
plezier	159	65%
conditie	151	61%
gezondheid	137	56%
sociale contacten opdoen	57	23%
verbeteren/verfraaien uiterlijk	37	15%

4.3.2 Op welk tijdstip sporten jongeren het liefst?

Ruim 40% van de jongeren geeft aan dat het ze niet uitmaakt op welk tijdstip ('s ochtends, 's middags of 's avonds) ze sporten. Iets meer dan een kwart kiest voor 's avonds en 26% voor 's middags. De rest, slechts 6%, geeft de voorkeur aan 's ochtends sporten. Wanneer jongeren een voorkeur geven is dit duidelijk voor de middag- en avonduren. Nu zal er gekeken worden of er per achtergrondkenmerk nog verschillen in voorkeur te zien zijn. Etniciteit kent een samenhang met het sporttijdstip, allochtone jongeren hebben iets vaker een voorkeur om 's middags te sporten dan autochtone jongeren. Wordt de samenhang met het sporttijdstip bekeken met zowel geslacht als etniciteit blijkt dat vooral de allochtone meisjes liever 's middags sporten dan 's avonds, terwijl dit bij de autochtone

meisjes net andersom is. Toch wordt er door bijna alle groepen vooral gekozen voor ‘maakt niet uit’. (zie tabel 4.9)

Aangezien mensen die lid zijn een sportvereniging vaker een tijd krijgen opgelegd om te trainen en een wedstrijd te spelen dan mensen die niet lid zijn van een vereniging, is het interessant om te kijken of dat ook uit de cijfers blijkt. Het klopt wel dat een groter gedeelte van de leden geen voorkeur opgeeft, maar even opvallend is dat de niet-leden vaker ‘s middags willen sporten terwijl de leden vaker hun voorkeur voor ‘s avonds opgeven. Dit lijkt te kloppen omdat trainingen van sportverenigingen vaker in de avonduren plaatsvinden. Ook kan het komen doordat er in de ‘niet-leden’ groep vrij veel allochtone meisje zitten, waarvoor al was gevonden dat die een voorkeur hadden om ‘s middags te sporten.

tabel 4.9: sporttijdstip naar geslacht, etniciteit en lidmaatschap (%)

	n	's ochtends	's middags	's avonds	maakt niet uit
allen	242	6,2%	26,0%	27,7%	40,1%
Geslacht					
man	119	5,0%	21,0%	33,6%	40,3%
vrouw	123	7,3%	30,9%	22,0%	39,8%
Etniciteit **					
autochtoon	148	8,1%	18,9%	29,7%	43,2%
allochtoon	93	3,2%	37,6%	23,7%	35,5%
Etniciteit x Geslacht					
autochtoon jongen	74	5,4%	16,2%	33,8%	44,6%
allochtoon jongen	44	4,5%	29,5%	31,8%	34,1%
autochtoon meisje *	74	10,8%	21,6%	25,7%	41,9%
allochtoon meisje *	49	2,0%	44,9%	16,3%	36,7%
Lidmaatschap ***					
lid	141	3,5%	16,3%	36,2%	44,0%
niet lid	101	9,9%	39,6%	15,8%	34,7%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

4.3.3 Willen ze graag zelf het tijdstip bepalen?

De extreme antwoorden zeer onbelangrijk en zeer belangrijk worden hier het minst vaak gegeven. Van de minder extreme antwoorden staat ongeveer 37% van de jongeren er onverschillig tegenover om zelf het tijdstip te bepalen. Nog steeds 33% van de jongeren vindt het echter wel belangrijk om het tijdstip te bepalen terwijl 14% dit onbelangrijk vindt. Als we de verschillen bekijken tussen allochtone en autochtone jongeren, blijkt dat een groter gedeelte allochtonen het belangrijk vindt om hun eigen tijdstip om te sporten te bepalen. (zie bijlage 1, tabel B.19) De gebondenheid die optreedt bij sportverenigingen, met name aan vaste trainingstijden is zichtbaar voor allochtone jongeren minder aantrekkelijk dan voor autochtone jongeren. Bij verschillen tussen geslacht lijken de vrouwen het iets belangrijker te vinden om hun eigen tijden te bepalen. Of jongeren wel of niet lid zijn van een sportvereniging, kent nu echter geen samenhang met het bepalen van de eigen sporttijden. Er zijn geen opmerkelijke verschillen.

4.3.4 Met wie sporten ze het liefst?

Er zijn relatief weinig jongeren die er voor kiezen om alleen te sporten. De meeste jongeren kiezen toch wel voor sporten met minimaal 1 vriend of vriendin. Maar als we de samenhang met etniciteit gaan bekijken blijkt dat allochtone jongeren vaker iemand van hetzelfde geslacht kiezen om mee te sporten dan autochtone jongeren. Maar er treden ook interessante verschillen op tussen meisjes en jongens. Zo sporten autochtone meisjes liever met zowel vrienden als vriendinnen dan andere jongeren. Jongens, zowel autochtone als allochtone, willen het liefst met vrienden sporten. Tot slot prefereren allochtone meisjes het sporten met jongeren van hetzelfde geslacht. (zie bijlage 1, tabel B.20)

4.3.5 Welk niveau moet(en) de medesporter(s) hebben?

Een groot gedeelte van de jongeren geeft aan dat het niet zoveel uit maakt welk niveau de medesporter heeft. 38% kiest voor 'even goed als ik'. Als we echter de achtergrondkenmerken erbij halen blijkt dat jongens het relatief vaker belangrijk vinden wat het niveau van hun medesporters is. Meisjes geven vaker als antwoord dat het ze niet uitmaakt. Autochtone jongens vinden het relatief veel belangrijker dan allochtone jongens om met mensen van een gelijk niveau te sporten. (zie tabel 4.10) Dit kan komen doordat de allochtone jongeren die vaker op straat sporten, het meer gewend zijn om met verschillende niveaus door elkaar te sporten, terwijl autochtone jongeren vaker in een sportvereniging met gelijkwaardige niveaus sporten. Allochtone meisjes kiezen net als bij de jongens vaker voor de optie 'maakt niet uit' dan autochtone meisjes. Doordat allochtone meisjes een veel lagere sportfrequentie hebben, kan het zijn dat het er ook niet zoveel toe doet op welk niveau ze sporten.

tabel 4.10: Niveau medesporters naar etniciteit x geslacht (%)

	n	minder goed	even goed	beter	maakt niet uit
Allen	239	2,1%	37,9%	6,3%	53,8%
Etniciteit x Geslacht					
autochtoon jongen	74	1,4%	50,0%	5,4%	43,2%
allochtoon jongen	42	2,4%	26,2%	14,3%	57,1%
autochtoon meisje	73	2,7%	38,4%	6,8%	52,1%
allochtoon meisje	50	0,0%	28,0%	2,0%	70,0%

4.3.6 Welke sportactiviteiten en waar gehouden?

Op de vraag welke sportactiviteit jongeren graag zouden willen organiseren werd er, op een enkele uitzondering na, door alle respondenten voor een evenement in toernooivorm gekozen. Vaak had de sport die ze deden te maken met welk toernooi ze wilden organiseren. Blijkbaar worden er niet genoeg van dit soort toernooitjes op wijk- of schoolniveau gehouden. De top vijf van de toernooien waarvoor men koos komt overeen met de

populaire sporten, dus: voetbaltoernooi (veruit het meest gekozen), danswedstrijd, tennistoernooi, hockeytoernooi, volleybaltoernooi. Naast de vraag wat ze wilden organiseren is er ook gevraagd naar waar ze dit evenement wilde laten plaatsvinden.

Waar moeten deze sportactiviteiten gehouden worden?

Door autochtone jongeren werd iets vaker de sportvereniging als plaats aangewezen dan allochtone jongeren. Deze laatste groep koos daarentegen vaker voor de buurt/wijk. Dit lag ook in de lijn der verwachting omdat de allochtone jongeren toch vaker op straat sporten dan autochtonen en autochtonen vaker bij een sportvereniging actief zijn. Allochtone meisjes kiezen nog vaker dan allochtone jongens voor het sporten op straat en kiezen zeer weinig voor de sportvereniging. Ook dit was te verwachten. Lager opgeleide jongeren blijken iets vaker voor de straat te kiezen. Dit kan komen doordat bij de lager opgeleide jongeren meer allochtone jongeren respondenten aanwezig zijn. Jongeren die lid zijn van een sportvereniging kiezen er vaker voor het evenement bij de sportvereniging te houden. Misschien een mogelijkheid voor de sportverenigingen om vaker kleinschalige toernooitjes te organiseren.

4.3.7 Willen ze inspraak in trainingen?

Ongeveer 40% van de jongeren geeft aan dat inspraak in trainingen belangrijk is, terwijl 7% dit zelfs zeer belangrijk vindt. Er zijn dit keer niet echt verschillen op te merken naar etniciteit. Bij geslacht wordt duidelijk dat vrouwen het iets belangrijker vinden om inspraak te hebben dan mannen. Bij het sportgedrag (par. 4.2) is te vinden dat vrouwen minder vaak lid zijn van een sportvereniging en vaker 'los' sporten. Te weinig inspraak zou dus voor vrouwen een reden kunnen zijn om niet bij een sportvereniging te gaan sporten. Jongeren die lid zijn van een sportvereniging vinden inspraak duidelijk minder belangrijk dan jongeren die niet lid zijn van een sportvereniging. (zie bijlage 1, tabel B.21) Hierop zouden de verenigingen misschien kunnen inspringen door de inspraak binnen trainingen te vergroten om zo meer leden te werven. Er wordt later op terug gekomen hoe een sportverenigingen dit zou kunnen realiseren.

4.3.8 Vinden ze externe activiteiten belangrijk?

Externe activiteiten worden door bijna 40% van de jongeren als belangrijk beschouwd en 10% vindt dit zelfs zeer belangrijk. Het blijkt dat meisjes externe activiteiten iets hoger waarderen dan jongens. (zie tabel 4.11) Ook is er gekeken naar de verschillen tussen solo-, duo- of teamsporters. Tussen deze soorten sporten zijn er eigenlijk geen verschillen. Het blijkt dus dat een zeer diverse groep het belangrijk vindt, dat er externe activiteiten georganiseerd worden.

tabel 4.11: belang externe activiteiten naar geslacht, etniciteit en soort sport (%)

	n	zeer onbelangrijk	onbelangrijk	niet onbelangrijk/ niet onbelangrijk	belangrijk	zeer belangrijk
Allen	242	6,6%	12,3%	32,1%	38,7%	10,3%
Geslacht *						
jongen	120	10,0%	15,8%	33,3%	31,7%	9,2%
meisje	123	3,3%	8,9%	30,9%	45,5%	11,4%
Etniciteit						
autochtoon	147	6,1%	14,3%	31,3%	36,7%	11,6%
allochtoon	95	7,4%	9,5%	33,7%	41,1%	8,4%
Soort sport						
solosport	84	7,1%	11,9%	27,4%	42,9%	10,7%
duosport	31	9,7%	9,7%	35,5%	38,7%	6,5%
teamsport	100	6,0%	10,0%	35,0%	36,0%	13,0%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

4.3.9 Zouden ze graag een keer van sport verwisselen?

Het blijkt dat er over het algemeen weinig belang wordt gehecht aan het wisselen van sport gedurende een jaar. Bijna 78% van de jongeren geeft aan hier geen behoefte aan te hebben. (zie tabel 4.12) Blijkbaar willen jongeren gewoon de sport, waarvoor ze hebben gekozen voor een langere periode beoefenen. Ondanks dat 78% er geen behoefte aan heeft, zijn er toch nog enkele verschillen naar achtergrondkenmerk. Allochtone jongeren kiezen er iets vaker voor om een keer van sport te verwisselen. Hetzelfde geldt voor meisjes ten opzichte van jongens.

Wederom blijkt dat bij de leden en niet-leden er een verschil merkbaar is. Van de leden van de sportvereniging gaf een zeer groot percentage (bijna 90%) aan dat ze geen behoefte hadden om van sport te verwisselen. Bij de niet-leden wil het merendeel (68%) evenmin van sport verwisselen. Alleen een minderheid van de niet-leden heeft dus wel interesse om van sport te verwisselen. Ondanks dat dit een kleine groep is kunnen de sportverenigingen misschien toch proberen om ook deze groep aan te spreken. Een samenwerking met andere sportverenigingen zou een mogelijkheid zijn. Als er namelijk gekeken wordt hoeveel sporten de jongeren beoefenen blijkt dat toch meer dan de helft (54,4%) van de jongeren twee of meer sporten beoefend. (zie bijlage 1, tabel B.22) De jongeren geven dus aan geen/weinig behoefte te hebben aan het verwisselen van sport, maar het is niet zo dat ze zich daadwerkelijk tot één sport beperken.

tabel 4.12: wisselen van sport naar geslacht, etniciteit en lidmaatschap (%)

	n	geen behoefte	elke week	elke maand	ieder jaar
Allen	242	77,8%	4,1%	8,2%	9,9%
Geslacht					
jongen	121	84,3%	2,5%	5,8%	7,4%
meisje	122	71,3%	5,7%	10,7%	12,3%
Etniciteit ***					
autochtoon	148	85,5%	0,7%	3,4%	10,1%
allochtoon	94	64,9%	9,6%	16,0%	9,6%
Lidmaatschap***					
lid	143	88,8%	1,4%	2,1%	7,7%
niet-lid	100	64,9%	9,6%	16,0%	9,6%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

4.3.10 Wat is leuk/niet-leuk aan een sportvereniging?

De grootste groep jongeren (van jongeren die gestopt waren met sporten bij een vereniging) gaf als reden voor het stoppen met sporten bij een sportvereniging dat 'het' niet leuk meer was. Ongeveer 40% van de ondervraagde jongeren gaf dit antwoord. (zie bijlage 1, tabel B.23) Op de vraag wat ze dan niet leuk meer vonden aan de sportvereniging kwamen diverse redenen naar boven. De belangrijkste waren *'ik zit niet meer in een leuk team'* en enigszins vergelijkbaar *'geen leuke mensen'*. Andere redenen waarom de sportvereniging niet meer leuk was waren: *'de trainer'*, *'saai'* en *'te prestatie gericht'*. Uit de verschillende redenen blijkt dat de uitvallers vaak stoppen, doordat er niet naar ze geluisterd wordt binnen de sportvereniging. Uit de interviews bij de sportverenigingen die later besproken zullen worden, blijkt ook dit gebrek aan aandacht voor de 'gewone' sporter. Het gebrek aan communicatie tussen leden en kader binnen de verenigingen blijkt een groot probleem te zijn. Aan de kwaliteitscriteria van De Knop wordt dus niet altijd voldaan, in de laatste paragraaf zal hier verder op in worden gegaan.

Een ander veel genoemde reden was *'te weinig tijd'*. Dit antwoord is geheel in overeenstemming met de opvatting dat de jeugd het steeds drukker krijgt en ze dus keuzes moeten maken. Op de vraag waarom ze geen tijd hadden om te sporten in een sportvereniging antwoordde bijna iedereen *'te druk op school'*. Slechts enkele jongeren antwoordden dat ze *'andere hobby's'* hadden. Blijkbaar hebben veel jongeren het erg druk met school. Het blijft de vraag of jongeren op deze vraag niet een beetje sociaal wenselijk hebben geantwoord... eventueel zouden de sportvereniging hier op in kunnen haken door huiswerklessen op het sportcomplex te geven. De categorieën te duur en te ver weg zijn door zeer weinig jongeren gekozen. Blijkbaar zijn deze items totaal niet van belang voor de jongeren. Hiervoor zou een vergelijking met de hoogte van het inkomen van de

ouders misschien interessant zijn. Tenslotte gaven de respondenten enkele diverse redenen op als ‘*geen zin meer*’ en ‘*we zijn verhuisd*’.

Van de jongeren die nooit lid zijn geweest van een sportvereniging geeft ongeveer de helft als reden aan dat ze te weinig tijd hebben om te sporten (n=12) (zie bijlage 1, tabel B.24). Aangezien dit bij de jongeren die gestopt zijn bij de sportvereniging ook een belangrijke rol speelde, lijkt tijd een belangrijke factor voor jongeren te zijn. Op de vraag waarom ze dan geen tijd hadden werd weer (opvallend!) school als belangrijkste andere bezigheid genoemd. Daarna pas kwamen jongeren met redenen als ‘*andere hobby’s*’, ‘*werk*’ en ‘*computer*’. Blijkbaar besteedt deze groep (in ieder geval in hun ogen) teveel tijd aan school (huiswerk) om er nog bij te sporten.

Na ‘te weinig tijd’ werd er veel gekozen voor ‘niet leuk’. Deze jongeren gaven redenen als ‘*sporten is saai*’, ‘*geen zin om te trainen*’ en ‘*geen interesse*’. Het kan natuurlijk dat bepaalde personen niet van sporten houden en dus daarom niet actief bezig zijn. Toch zouden sportverenigingen die hun ledenbestand willen vergroten zich op deze groep kunnen richten, door te laten zien hoe leuk sporten kan zijn. Ook hier werd er haast niet gekozen voor ‘te duur’ of ‘te ver weg’. Overige redenen waren onder andere ‘*niet nodig*’ en ‘*mijn vriendinnen sporten ook niet*’.

Er is ook gevraagd aan de jongeren die wel lid zijn van een sportvereniging, wat een reden zou kunnen zijn dat ze zouden met stoppen met sporten bij een sportvereniging. Eigenlijk springen daar drie redenen uit, nl: de verplichtingen de afstand tot de vereniging en de trainer (zie tabel 4.13) In groep andere/diverse redenen koos een gedeelte van de jongeren voor het antwoord ‘als het geen leuk team meer is’. Sfeer blijkt onder jongeren een belangrijk element naast het sporten zelf. Kortom veel jongeren haken af, omdat ze niet in een leuk team zitten of omdat ze de trainer niet leuk/goed vinden. School blijkt ook vaak een reden te zijn om af te haken. Maar toch wordt de sportvereniging door een groot gedeelte van de jongeren ook positief gewaardeerd, zolang de sfeer goed is en er aan de conditie kan worden gewerkt.

tabel 4.13: top 5 redenen om te stoppen met sporten bij een sportvereniging (leden)(n=143)

	n	%
verplichtingen	60	42%
afstand tot vereniging	58	41%
andere/diverse redenen	50	35%
trainer	49	34%
trainingen	21	15%

4.3.11 Samenvatting sportwensen

De meeste jongeren vinden plezier en het verbeteren van de fysieke gesteldheid het meest belangrijk (breedtesport). Prestatie wordt niet als heel belangrijk gezien. Voor het tijdstip waarop de jongeren graag willen sporten, wordt een kleine voorkeur uitgesproken voor 's middags en 's avonds. De wensen van de jongeren om hun eigen sporttijd te bepalen zijn verdeeld. De ene helft vindt dit wel van belang en de andere helft hecht hier weinig waarde aan. Daarbij geven de jongeren aan dat ze niet graag alleen sporten. Het sporten met vrienden of vriendinnen wordt belangrijk gevonden. Over welk niveau deze medesporters moeten hebben zijn de meningen verdeeld. Voor meisjes is dit niveau namelijk onbelangrijk, terwijl jongens liever met jongeren sporten die hetzelfde niveau hebben. De sportvereniging wordt samen met de buurt/straat als de beste plek gezien om sportevenementen te organiseren.

Inspraak in hoe trainingen verlopen wordt als belangrijk ervaren, het gebrek hieraan is meteen een belangrijke reden voor jongeren om niet lid te worden van een sportvereniging, maar zelf hun tijd in te delen. De externe activiteiten bij verenigingen wordt als een pluspunt beschouwd en wordt als belangrijk ervaren. Het verwisselen van sport bij een sportvereniging is opvallend genoeg iets wat maar weinig jongeren aantrekkelijk lijkt.

Redenen om te stoppen met sporten bij een sportvereniging (en dus meteen kritiek op de verenigingen) hebben vaak te maken met de sfeer binnen een team of dat er binnen de sportvereniging niet goed naar ze geluisterd wordt. Ook de trainer wordt als mogelijke oorzaak genoemd.

4.4 Aanbod sportverenigingen

Hieronder wordt van acht geïnterviewde sportverenigingen een korte situatieschets gegeven.

Naam club	Soort vereniging	Soort sport	Percentage Jeugdleden	Verhouding		Ligging
				M/V	Autoch/ Alloch	
NUKA	vechtsportvereniging	solo/duosport	75%	50-50	40-60	Noord-West
Synergo	korfbalvereniging	teamsport	30%	50-50	99-01	Noord-West
Cangeroes	basketbalvereniging	teamsport	32%	70-30	70-30	Centrum
Tc Domstad	tennisvereniging	duosport	10%	50-50	99-01	West
Fraternitas	turnvereniging	solosport	50%	05-95	90-10	Door hele stad
U.Z.S.C	zwemvereniging	solosport	10%	40-60	70-30	Oost
Hercules	omnivereniging	divers: voetbal tennis cricket	totaal 42%	99-01 50-50 90-10	90-10 99-01 40-60	Noordoost (rand v/d stad)
Kampong	omnivereniging	divers: voetbal hockey tennis	totaal 33%	98-02 40-60 65-35	Totaal +- 90-10	Oost (rand v/d stad)

figuur 4.1: overzicht sportverenigingen

4.4.1 Vaste trainingstijden

Bij vrijwel alle verenigingen wordt er op vaste tijden gesport. Vrijwel altijd in de avond of in de middaguren. Alleen bij tennis lijkt er enige mate van flexibiliteit te zijn. Men kan namelijk altijd van de accommodatie gebruik maken door een tennisbaan te reserveren. Als men echter onder begeleiding wil tennissen is dit ook altijd op een vast tijdstip. Verder is het bij geen van de verenigingen mogelijk om buiten de traininguren of wedstrijduren om van de accommodatie van de vereniging gebruik te maken. Op dit punt schieten de meeste verenigingen dus tekort op het gebied van productkwaliteit. Deze houdt immers in, dat er genoeg keuzevrijheid en keuzemogelijkheden zijn binnen de vereniging. Meer flexibiliteit vanuit de sportverenigingen lijkt hier dus gewenst.

4.4.2 Inspraak jongeren

Er zijn maar enkele verenigingen waar de jongeren zelf iets te zeggen hebben. Dit zijn vaak wel de clubs met een groot aantal jeugdleden. Indien er inspraak mogelijk is, gaat dit voornamelijk door middel van jeugdleden. Maar bij de helft van de verenigingen wordt er door een jeugdcommissie (zonder jongeren) besloten wat jongeren leuk vinden en wat het beste voor ze is.

Zo vertelde iemand uit de jeugdcommissie bij Tc Domstad (tennisvereniging):

“(...) Wij beslissen wat er voor jongeren wordt georganiseerd, daarvoor putten wij uit onze eigen ervaringen (...)”

Het betekent dus niet, zoals te zien is in figuur 4.1, dat beleid maken zonder inspraak van jongeren geen leden oplevert. De verenigingen met enkel een jeugdgericht beleid hebben immers ook nog een hoop leden. Toch kun je niet zeggen dat, omdat er veel jeugdleden zijn, het betekent dat alle jongeren tevreden zijn binnen de club. Het aantal jeugdleden kan van veel meer factoren afhangen, zoals bijvoorbeeld de ligging van de vereniging.

Inspraak in hoe trainingen verlopen is eigenlijk nergens aanwezig. De trainer bepaalt op welke manier er getraind wordt en de jeugdcommissies gaan er van uit dat de trainer weet wat de jongeren willen of wat goed voor hen is. Voor externe activiteiten is er vaak wel wat meer inspraak mogelijk. Indien de vereniging aan externe activiteiten doet, worden meestal de oudere jongeren ingeschakeld voor advies en begeleiding. Maar zelfs deze activiteiten worden soms nog door de club, zonder inspraak van jongeren, georganiseerd. Motivaties hiervoor zijn *“weten we wel uit eigen ervaring”* en *“geen tijd voor”*. Hier lijkt niet te worden voldaan aan de gebruikerskwaliteit. Dit betekent immers dat de wensen en verwachtingen van jongeren bekend zijn, dit blijkt voor veel verenigingen niet het geval.

4.4.3 Externe activiteiten

Er worden bij de diverse sportverenigingen veel externe activiteiten ondernomen. Toch lijkt het zo te zijn dat bij de teamsporten de meeste aandacht wordt gegeven aan externe activiteiten. Deze activiteiten lopen uiteen van sinterklaasfeest tot het bezoeken van eredivisiewedstrijden tot het organiseren van een kamp. Bij de solosporten en duosporten worden er iets minder of zelfs geen externe activiteiten georganiseerd. Het lijkt erop dat de jongeren deze sporten puur doen het sporten zelf, zonder daarbij op zoek te zijn naar *“gezelligheid”*. Dit geldt voor zowel de tennisvereniging als voor de vechtsportvereniging. Het kan natuurlijk ook zo zijn dat er geen aanbod is. Want uit dit onderzoek blijken de jongeren de externe activiteiten toch wel te waarderen. Het organiseren van externe activiteiten zou kunnen worden geschaard onder maatschappelijke kwaliteit, aangezien er van sportverenigingen wordt verwacht dat ze meer aanbieden dan alleen sport.

4.4.4 Mogelijkheid om meerdere sporten te doen

Om meerdere sporten te beoefenen, zijn er alleen binnen de omniverenigingen mogelijkheden. Bij zowel Kampong als Hercules wordt het beoefenen van twee of meerdere sporten aangemoedigd door een kortingsregeling. Dit houdt in dat een sporter voor de tweede sport een korting krijgt op de contributie. Bij Hercules ging men nog iets verder door ook de trainingstijden, indien nodig, aan te passen als iemand twee sporten wil gaan doen. In praktijk zijn er echter maar enkele sporters die meerdere sporten beoefenen binnen deze clubs.

Bijna alle andere verenigingen zijn gevestigd in sportparken met vaak meerdere diverse verenigingen, toch heeft niemand van deze verenigingen een samenwerkingverband om bijvoorbeeld de kortingsregeling van de omnivereniging over te nemen. Uit het onderzoek blijkt echter dat sportverenigingen hier voorlopig geen werk van hoeven te maken, omdat het animo onder jongeren om aan verschillende sporten te doen vrij klein is.

4.4.5 Informatievoorziening aan leden

Bij vrijwel alle clubs is er een divers aanbod van informatievoorziening. Het clubblad is het meest gebruikte medium, buiten de contacten op de locatie zelf. Deze contacten worden toch als zeer belangrijk gezien, omdat op die manier niet alleen de jongeren maar ook de ouders direct aangesproken kunnen worden. Uiteraard maken ook veel verenigingen gebruik van internet. In de vorm van een website of door middel van e-mail. Na een bezoek aan de diverse sites blijkt dat de websites toch vaak nog een zeer kleine hoeveelheid informatie bieden. Vooral actuele informatie is vaak ver te zoeken. Maar internet en een gedrukt clubblad zijn toch de middelen waarmee de meeste clubs hun leden van informatie voorzien. De informatievoorziening is over het algemeen goed geregeld en er wordt daarmee voldaan aan de gebruikerskwaliteit.

4.4.6 Samenwerking binnen de sportdriehoek

De samenwerking met andere (gelijksoortige) sportverenigingen is zeer beperkt. Bij de basketbalvereniging en korfbalvereniging is er nog wel sprake van contact op voorzittersniveau, maar bij de andere verenigingen lijkt dit beperkt te blijven tot contact bij wedstrijden. Bij de turnvereniging wordt er materiaal gedeeld.

Het contact met de buurt is er eigenlijk niet. Alleen bij de omniverenigingen is er sprake van contact. Bij Kampong wordt er door de wijkwelzijnsorganisatie nog wel eens gebruik gemaakt van de accommodaties. Bij Hercules hebben ze enkele slechte ervaringen met het beschikbaar stellen van de accommodatie, omdat de kleedkamer een keer is leeggeroofd nadat jongeren van de buurtsport daar hadden gesport.

Scholen en sportverenigingen lijken iets vaker contact te hebben. Behalve het uitdelen van folders door de zwemvereniging, wordt er door een aantal verenigingen meegedaan aan de projecten die in Utrecht lopen zoals 'sport scoort', waarbij er door de verenigingen trainingen op scholen worden gegeven tijdens de lessen gymnastiek. Bij de omniverenigingen worden regelmatig sportdagen georganiseerd. Het initiatief hiervoor ligt dan echter bij de scholen. Kortom het contact binnen de sportdriehoek is erg schaars en voor verbetering vatbaar. De proceskwaliteit kan hier dus worden verbeterd.

4.4.7 Werven van leden

De sportverenigingen doen deels aan actieve ledenwerving. Zo is het schoolkorfbaltoernooi voor de korfbalvereniging de tijd van het jaar om nieuwe leden te werven. De zwemvereniging heeft een zelfde soort activiteit maar dan in de vorm van een jaarlijkse instuif. De tennisvereniging heeft net als de basketbalvereniging een ledenstop doordat ze respectievelijk niet genoeg capaciteit hebben (100 leden per baan) of gewoonweg niet genoeg trainers (vrijwilligers) om de leden bij te staan. De twee omniverenigingen hebben al zeer veel leden en gaven dan ook aan niet aan actieve ledenwerving te hoeven doen. Ook omdat ze al een grote aantrekkingskracht uitoefenen in de omgeving.

De indruk die de verenigingen geven is dat ze niet echt krampachtig op zoek zijn naar nieuwe leden, maar vooral de behoefte hebben aan meer vrijwilligers.

4.4.8 Vrijwilligers

Zoals boven al vermeld hebben vrijwel alle sportvereniging problemen met het vinden van voldoende vrijwilligers. Daarbij moet worden opgemerkt, dat ze nog wel vaak jongeren kunnen vinden voor eenmalige klusjes als het tellen bij wedstrijden of het vervoeren van de jongeren naar uitwedstrijden. Het probleem ligt meer bij de langdurige vrijwilligers die in het kader van de sportvereniging een zeer belangrijk aandeel hebben in de organisatie. De bereidheid om bijvoorbeeld in een commissie plaats te nemen, wordt steeds kleiner, de sportverenigingen geven hiervoor unaniem de schuld aan de individualisering en de steeds drukker wordende maatschappij.

Oplossingen voor deze problematiek hebben de verenigingen niet. Alleen de basketbalvereniging heeft een systeem bedacht waarbij elk lid verplicht vrijwilligersdiensten moet vervullen, dit is gebaseerd op een puntensysteem waarbij voor elke taak een aantal punten staat. Dit puntensysteem wordt strikt bijgehouden en dit klassement wordt ook elke keer gepubliceerd waardoor de ondersten worden aangesproken op hun gedrag. Je kunt je afvragen of een dergelijk systeem ook werkt binnen een grotere vereniging.

Uit de diverse interviews blijkt duidelijk dat het gebrek aan langdurige vrijwilligers een van de grootste problemen is voor de huidige sportverenigingen.

4.4.9 Toekomstvisie van de sportverenigingen

'De selectieteams op een hoger niveau brengen'. Dit was wat het grootste gedeelte van de sportverenigingen als eerste antwoordde op de vraag wat de toekomstvisie van de vereniging is. Sommige verenigingen wilden dit bereiken door de jeugdafdeling uit te breiden, andere door de trainingen kwalitatief te verbeteren. Juist als verenigingen (basketbal- en korfbalvereniging) de ambitie hadden om te groeien was het doel hiervan om uiteindelijk een sterker eerste team te creëren.

De enige vereniging die een enigszins andere visie had was de omnivereniging Kampong, de toekomstvisie van deze club luidde: *'kwalitatief aanbieden van sporten en verder gaan dan alleen sporten (bijvoorbeeld kinderopvang)*.

Het is vreemd dat vrijwel alle verenigingen zo prestatie gericht zijn, terwijl amateurverenigingen toch zouden moeten zorgen voor een breed sportaanbod waar zowel de fanatieke als de minder fanatieke sporter, de talentvolle als de minder talentvolle sporter met plezier zouden moeten kunnen sporten. En daarbij uiteraard evenveel aandacht verdienen. Dit is een zelfde soort kritiek als de buurtsportwerkers hadden op de sportverenigingen. De verenigingen zijn alleen op zoek naar talenten, zonder verder echt te proberen om de sportparticipatie te vergroten onder minder getalenteerde jongeren.

4.4.10 Samenvatting aanbod sportverenigingen

Het aanbod van de sportverenigingen is erg traditioneel te noemen, over het algemeen zijn het clubs die worden beheerd en bestuurd door vrijwilligers en waarbij leden zoveel mogelijk een actieve functie moeten vervullen als ze willen dat er iets georganiseerd gaat worden. Alleen de omniverenigingen vallen hier op met het aanbieden van meerdere sporten en met soms betaalde verenigingsmanagers die de club draaiende houden als zijnde een klein bedrijf.

Wat betreft de trainingstijden is er altijd sprake van een vaste tijd, alleen bij tennis zijn er mogelijkheden om op eigen tijden te sporten. Het hebben van vaste trainingstijden is natuurlijk ook vaak sportgebonden. Voetbal moet bijvoorbeeld met meerdere spelers gespeeld worden, dus is het afspreken van een trainingstijd een vereiste. Deze trainingstijden kunnen echter vaak niet worden verplaatst zelfs niet als alle spelers het hiermee eens zouden zijn. De jeugdraden of jeugdcommissies met daadwerkelijk jeugdleden

hierin, zijn bij veel verenigingen niet aanwezig, inspraak is daarom vaak moeilijk.

Externe activiteiten worden het meest aangeboden door de teamsport verenigingen. Bij solosporten of duosporten wordt hier veel minder aandacht aan besteed. Indien iemand meerdere sporten wil doen zijn hiervoor enkel bij de omniverenigingen mogelijkheden gecreëerd. Dit terwijl veel sportverenigingen een sportpark delen met diverse andere clubs. Samenwerking hiertussen blijft over het algemeen echter beperkt tot het delen van velden of zalen. De huidige sportverenigingen hebben over het algemeen hun informatievoorziening naar de leden toe goed op orde. Van websites, het vertrouwde clubblaadje, mond op mond reclame etc. wordt bij alle sportverenigingen goed gebruik gemaakt. Het contact met de leden mag dan redelijk verlopen, het contact binnen de sportdriehoek laat veel te wensen over. Vreemd als je bedenkt dat wanneer er samen wordt gewerkt tussen sportvereniging, school en buurtwerk er veel meer mogelijk is met bijvoorbeeld het organiseren van evenementen en het trekken van nieuwe leden. Elke onderdeel van de driehoek zou hiermee zijn voordeel kunnen doen. Het actief werven van leden is voor veel verenigingen moeilijk. Het beste blijkt toch een schooltoernooi dat bij de sportvereniging wordt georganiseerd te zijn. Hiermee worden de meeste leden gewonnen.

Grootste probleem dat op moet worden gelost, is dat van het tekort aan vrijwilligers. Voor eigenlijk alle verenigingen is het zaak om voor het tekort aan kader een oplossing te zoeken. De toekomstvisies van de sportverenigingen hebben allemaal wel betrekking op het verhogen van het niveau van de selectieteams, gecombineerd met het groeien in de breedte (ledenaantal vergroten). Het lijkt wel belangrijk voor verenigingen om, als ze de laatste doelstelling willen waarmaken, genoeg aandacht te besteden aan de 'lagere' teams, en niet al hun energie richten op de eerste doelstelling. Bij omnivereniging Kampong zijn ze eigenlijk als enige bezig met meer maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. Er is al daadwerkelijk kinderopvang gerealiseerd, wat in de nabije toekomst misschien bij meer verenigingen kan worden verwacht.

Het is vrij moeilijk om aan te geven aan welke kwaliteitscriteria (De Knop, 1998) de verenigingen zich wel of juist niet houden. Voor elke vereniging geldt in ieder geval, dat er altijd wel een verbetering mogelijk is. Ook omdat de begrippen van De Knop ruim interpreteerbaar zijn.

4.5 Overeenkomsten en verschillen tussen vraag en aanbod

4.5.1 Motieven

De jongeren gaven als belangrijkste redenen om aan sport te doen plezier, werken aan conditie en het verbeteren van de gezondheid. Het presteren, leren en winnen komt pas op de tweede plaats of is zelfs helemaal niet aan de orde. Als we hier het aanbod van de sportverenigingen naastleggen, is er eigenlijk bij elke vereniging een tweedeling op te merken. Met aan de ene kant de selectieteams of meer prestatie gerichte teams en aan de andere kant een overige groep die minder fanatiek sport. Het hele beleid van de sportverenigingen is er echter op gericht om het de selectieteams naar de zin te maken. Het zijn deze teams die op de mooiste tijden mogen trainen en gebruik maken van het beste materiaal.

Het is opvallend dat deze prestatiegroep vaak veel minder groot is dan de overige groep. En er dus eigenlijk veel meer geld wordt binnengebracht door de overige groep (contributie) dan door de prestatiegroep. De waarde van zo een selectiegroep kan dan uiteraard wel weer worden “terugverdiend”, doordat het aantrekkelijker is om de hogere teams te sponsoren. Op deze manier kan een selectieteam wel van waarde zijn voor de sportvereniging.

Omdat uit de enquêtes blijkt dat jongeren meer waarde hechten aan het hebben van plezier dan prestaties leveren, wordt het voor de sportverenigingen misschien ook een keer tijd om veel meer aandacht te besteden aan deze ‘overige’ groep.

4.5.2 Tijdstip

De jongeren gaven aan dat ze voornamelijk ’s middags of ’s avonds wilden sporten. Dit is in overeenstemming met de trainingstijden bij sportverenigingen waar doordeweeks alleen mogelijkheden zijn om ’s middags of ’s avonds te sporten. In het weekend is dit anders en wordt er overwegend ’s ochtends of ’s avonds gesport.

Verder vinden jongeren het redelijk belangrijk om hun eigen tijden te bepalen, dit is echter bij geen van de sportverenigingen, uitgezonderd tennis, mogelijk. Hier zouden sportverenigingen op in kunnen spelen door bijvoorbeeld hun accommodatie ook buiten de reguliere sporttijden beschikbaar te stellen om vrij te sporten. Nu is het bijvoorbeeld zo dat de jongeren weg worden gestuurd als ze aan het voetballen zijn op het grasveld van de vereniging. Beter zou zijn om ze niet weg te sturen, maar proberen ze lid te maken. Dit wordt ondersteund vanuit het onderzoek van Mortelmans e.a. (2002) waar de door de Vlaamse jeugd kritiek wordt gegeven op de toegankelijkheid van de huidige sportinfrastructuur.

4.5.3 Medesporters (met wie en niveau)

Zeer weinig jongeren kozen ervoor om alleen te sporten, dit is gunstig voor de sportvereniging omdat bij een vereniging altijd in groepjes wordt gesport. Het maakt dan niet uit of het een solo, duo of teamsport is. Dit is het grote voordeel ten opzichte van bijvoorbeeld de sportschool waar vaak wel alleen wordt gesport. Maar dit wordt dus niet als positief ervaren door de jongeren. Er is een verschil te zien tussen voorkeuren van allochtone en autochtone meisjes. Hierop zouden de sportverenigingen kunnen inspringen door bijvoorbeeld autochtone meisjes vaker gemengd (met jongens) te laten sporten en allochtone meisjes meer met elkaar. De meisjes zouden hier natuurlijk zelf voor mogen kiezen. Maar of dit ook politieke goedkeuring zou krijgen is maar de vraag, dit idee staat tenslotte recht tegenover de huidige ideeën over integratie die door de overheid worden verspreid.

Wanneer er wordt gekeken naar sport en niveaus, maakte het vooral voor de allochtone jongens weinig verschil of ze met iemand sporten van een lager-, hoger- of zelfde niveau. Autochtone jongens gingen daarentegen liever met jongeren van hetzelfde niveau sporten. De sportverenigingen hebben hun jeugdteams echter altijd ingedeeld naar leeftijd en niveau. Het is, zeker bij de junioren, door het huidige aanbod van de sportverenigingen bijna onmogelijk om met vrienden te sporten die een ander niveau hebben dan jijzelf hebt. Een oplossing zou zijn om al bij de jeugd de mogelijkheid te creëren om vriendenteams op te richten.

4.5.4 Inspraak

Terwijl ongeveer 40% van de jongeren aangeeft inspraak in hoe de trainingen verlopen belangrijk te vinden, is dit bij geen van de verenigingen mogelijk. Hoewel de sportvereniging oorspronkelijk een organisatie is 'voor en door leden' heeft deze blijkbaar toch een verandering ondergaan. Namelijk dat er vaak een grote afstand is tussen leden en bestuur. Het bestuur beslist welke trainer er wordt aangesteld en daarna worden de beslissingen die te maken hebben met hoe er getraind wordt door de trainer bepaald. Maar het kan natuurlijk ook zo zijn, zonder dat veel verenigingen dit zouden toegeven, dat jongeren vaak niet als volwaardige leden van de vereniging worden gezien. Nu blijkt echter dat een groot gedeelte van de jongeren die niet lid zijn van een sportvereniging inspraak in hoe trainingen verlopen juist erg belangrijk vinden. De sportverenigingen zouden op deze groep in kunnen spelen door juist wel inspraak in trainingen te bieden. Het zou dan mogelijk moeten zijn om, zowel de niet sportende jongeren, als de jongeren die nu sporten bij instellingen waar minder verplichtingen aanwezig zijn, kunnen aantrekken. Bij een aantal clubs is er wel een gedeeltelijke inspraak mogelijk door middel van bijvoorbeeld jeugdleden (waarin sportende jongeren zitten en

niet “oudere leden met ervaring”). Andere sportverenigingen zonder deze inspraakmogelijkheden zouden hier een voorbeeld aan kunnen nemen.

4.5.5 Externe activiteiten

Een zeer grote groep jongeren vindt de externe activiteiten een belangrijk aspect van de sportvereniging. Hoewel de sfeer en het zitten in een leuk team nog iets hoger wordt gewaardeerd. Ondanks dat er bij jongeren geen verschil werd gevonden tussen de waardering van de externe activiteiten bij solo, duo of teamsporters is er bij de sportverenigingen wel een verschil te merken. De teamsportverenigingen zijn toch het meest bezig met het organiseren van externe activiteiten. De solo en duo sport verenigingen gingen ervan uit dat hun leden hierin minder geïnteresseerd zouden zijn. Op dit gebied zouden solo en duo sportverenigingen dus nog wel wat aanpassingen kunnen doen.

4.5.6 Wisselen van sport

Het veranderen van sport in een bepaalde periode (per week, per maand of per jaar) lijkt niet hoog gewaardeerd te worden door de jongeren. Hoewel bij de omnisportverenigingen het doen van meerdere sporten wel gepromoot wordt. In de praktijk werd er echter niet veel gebruik gemaakt van deze regelingen door de jongeren. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de jongeren in het algemeen geen behoefte hadden om van sport te verwisselen.

Toch blijkt dat jongeren (weliswaar een kleine groep) die niet lid waren van een vereniging het verwisselen van sport hoger waardeerde. Dus als het aanbod van de sportverenigingen een diverser aanbod van sporten zou kennen zou deze groep misschien meer geïnteresseerd raken om bij de vereniging te komen sporten. Een mogelijkheid voor de niet omniverenigingen zou bijvoorbeeld zijn om samenwerkingsverbanden aan te gaan met sportverenigingen die in de omgeving te vinden zijn.

4.5.7 Toernooitjes

De jongeren gaven bijna unaniem aan dat ze graag meer sporttoernooitjes in de stad zouden zien. Uiteraard gericht op jongeren. Een zeer groot gedeelte van de jongeren gaf de sportvereniging als belangrijkste plaats waar deze toernooitjes gehouden zouden moeten worden. Hier ligt dus een kans om zich niet alleen op de leden te richten maar ook regelmatig niet leden toe te laten tot de club om ze kennis te laten maken met de sportvereniging. De kennismaking van niet leden met de sportvereniging zou kunnen leiden tot nieuwe leden. Het schoolkorfbal toernooi van Synergo komt bij een dergelijke opzet nog het dichtst in de buurt. De mogelijkheid om dit soort toernooitjes met hulp vanuit de sportdriehoek of

gemeente (verenigingsondersteuners) meerder keren per jaar te organiseren zou onderzocht moeten worden.

4.5.8 Samenvatting van verschillen en overeenkomsten

Het grootste verschil tussen het aanbod en de vraag is te vinden bij de selectieteams en de breedtesport teams. Sportverenigingen zijn er traditioneel op gericht dat het hoogste team de meeste aandacht krijgt. (zie piramide model, hoofdstuk 2) Aandacht wil niet alleen zeggen dat hiernaar de meeste mensen komen kijken, maar meer dat selectiegroepen ook het beste materiaal en de beste trainingstijden tot hun beschikking krijgen. Op zich niet erg, alleen de overige teams worden daarbij vaak achtergesteld. Het verschil tussen de meest gekozen reden voor jongeren om te gaan sporten voor hun plezier en daar tegenover de sportverenigingen die zich richten op het presteren is duidelijk aanwezig.

Een overeenkomst tussen vraag en aanbod is te vinden in de huidige sporttijden. Aan de ene kant kunnen de sportverenigingen niet anders omdat de trainers meestal alleen buiten de reguliere werktijden beschikbaar zijn, terwijl aan de andere kant de jongeren aan de schooltijden zijn verbonden. Wel kan er worden gekeken naar een mogelijkheid om direct na schooltijd sport aan te kunnen bieden, maar hiervoor moeten dan dus wel trainers gevonden kunnen worden.

Omdat het binnen sportverenigingen gebruikelijk is om in groepen te sporten (samen met trainer) en jongeren niet graag alleen sporten is dit een positief punt voor de huidige sportvereniging. Dit is dus weer een overeenkomst waarbij vraag en aanbod al bij elkaar komen. Wel belangrijk is het voor de sportvereniging om deze samen sportende groepjes op een voor iedereen aanvaardbare manier in te delen. Gelet op etnische achtergrond, geloofsovertuigingen en andere belangrijk voorkeuren die jongeren hebben.

Nog een groot verschil is dat jongeren nu weinig tot niets te zeggen hebben binnen sportverenigingen. Uit het onderzoek blijkt hiervoor toch wel een behoefte te bestaan. Bijvoorbeeld in het organiseren van externe activiteiten. Jongeren vinden dit belangrijk, voor sportverenigingen zijn externe activiteiten natuurlijk extra inspanningen. Dit kan een probleem zijn indien een tekort aan vrijwilligers is.

Wisselen van sport is voor jongeren niet echt aan de orde. Eventueel is een sport erbij doen een optie maar in plaats daarvan willen ze niet hun huidige sport opgeven.

Een laatste mogelijkheid voor sportverenigingen om aan de vraag te voldoen is nog het opzetten van kleinschalige toernooitjes waarbij ook buurtteams mee mogen/kunnen doen. Veel jongeren waarderen dit soort initiatieven positief.

5 Conclusie & aanbeveling

5.1 Inleiding

Deze scriptie is geschreven met als doel de afstemming van het sportaanbod op de sportvraag te vergroten, om vervolgens enkele aanbevelingen te schrijven om het voortbestaan van de sportvereniging te waarborgen. Om inzichten te verkrijgen voor de aanbevelingen is er een literatuurstudie gedaan (hoofdstuk 2), gecombineerd met een onderzoek onder jongeren in Utrecht naar zowel het huidige sportgedrag als de wensen van jongeren op het gebied van sport (hoofdstuk 4). De aanbevelingen zijn puntsgewijs opgesteld aan het einde van dit hoofdstuk.

5.2 Beantwoorden onderzoeksvragen

1. *“Wat is het sportgedrag van schoolgaande, Utrechtse jongeren in de leeftijdscategorie 12 t/m 18 jaar, bekeken naar verschillen in achtergrondkenmerken als sekse, etniciteit, leeftijd en opleidingsniveau?”*

Het sportgedrag van de Utrechtse jongeren is nog niet zorgwekkend, uit dit onderzoek kwam naar voren dat ruim 88% van de jongeren tussen de 12 en 18 jaar regelmatig aan sport doet. Dit is te vergelijken met het landelijke cijfer. Er zal wel in de gaten moeten worden gehouden hoe dit sportgedrag zich zal ontwikkelen. In een andere grote stad als Amsterdam sport namelijk nog maar 63% van de jongeren in deze leeftijdscategorie. Aangezien de bevolkingssamenstelling wat etniciteit betreft steeds meer op die van Amsterdam zal gaan lijken, kan het zijn dat dit sportgedrag ook steeds meer overeen zal komen.

De sportvereniging blijft in Utrecht nog steeds zeer populair. Nu nog kiezen de meeste jongeren voor een teamsport in plaats van een solosport. Dit verschil is echter minimaal. Voor solosporters lijkt de stap naar een sportschool kleiner dan voor de teamsporters, dus is het voor de sportvereniging van belang om deze ontwikkeling in de gaten te houden. Zap-gedrag komt eigenlijk nauwelijks voor. Een groot gedeelte van de jongeren beoefent hun ‘primaire’ sport voor een zeer lange tijd. Wel is het zo, dat ze daarnaast kiezen voor enkele sporten, die minder lang worden gedaan.

2. “Wat is de sportwens van schoolgaande, Utrechtse jongeren in de leeftijdscategorie 12 t/m 18 jaar, bekeken naar verschillen in achtergrondkenmerken als sekse, etniciteit, leeftijd en opleidingsniveau?”

De meeste jongeren doen vooral aan sport voor het plezier en gezondheid. Prestatie komt daarbij vaak pas op een tweede plaats. Hier kan bij worden vermeld dat een leuke groep om in te sporten van zeer groot belang is. Daarbij werden ook externe activiteiten zeer positief gewaardeerd. Uit dit onderzoek bleek dat de jongeren helemaal niet zo flexibel zijn als eerder, in de literatuur, werd verondersteld. Het merendeel van de jongeren wil gewoon één vaste sport doen. Dat ze misschien na twee jaar al weer over stappen naar een andere sport is mogelijk, maar hun wensen lagen niet bij het beoefenen van zo veel mogelijk verschillende sporten, zap-gedrag. Bovendien kiezen de jongeren nog steeds voor de traditionele sporten, zoals voetbal, tennis en hockey, terwijl de 'nieuwere sporten', zoals squash, golfsurfen en wake-boarden, door slechts een enkeling wordt gedaan. Dat in de komende jaren de jongeren wel massaal voor andere sporten zullen kiezen is niet waarschijnlijk wat voor het voortbestaan van de sportvereniging een positief gegeven is. Allochtone meisjes bleken vooral behoefte te hebben aan sportplekken waar ze met hun vriendinnen kunnen sporten. Dit is waarschijnlijk ook de reden waarom de allochtone meisjes in alle analyses steeds als minst participerende groep naar voren kwam.

3. “Hoe ziet het jeugdgerichte aanbod van Utrechtse sportverenigingen eruit en voldoet dit aan de kwaliteitscriteria van De Knop?”

Opvallend is dat geen van de sportverenigingen helemaal kan voldoen aan alle vooraf gestelde kwaliteitscriteria. Het is blijkbaar zeer moeilijk om aan al deze eisen te voldoen. Het aanbod van de omniverenigingen in Utrecht is divers en het lijkt een mogelijkheid voor verenigingen te zijn om in de toekomst te overleven. Deze omniverenigingen hebben namelijk een organisatie, waar vaak meer ruimte is gemaakt voor inspraak van leden. Het is in theorie wel makkelijk te zeggen dat de verenigingen hun structuur aan moeten passen, maar meestal blijkt dit niet mogelijk vanwege een tekort aan bestuursleden. Het werven van vrijwilligers is voor de verenigingen een steeds groter wordend probleem. De vaststaande trainings- en wedstrijdijden worden bij alle verenigingen strikt gehandhaafd. Er is geen plaats voor jongeren om incidenteel te sporten. Omdat inspraak voor jongeren steeds belangrijker wordt, kunnen

de sportverenigingen zichzelf weleens in de vingers snijden. Tenslotte zal de aandacht van een club beter gespreid moeten worden, zodat iedereen binnen de vereniging (zowel prestatief als recreatief ingestelde leden), genoeg aandacht krijgt.

4. “In hoeverre komt de sportvraag van schoolgaande, Utrechtse jongeren tussen de 12 en 18 jaar overeen met het jeugdgerichte aanbod van Utrechtse sportverenigingen?”

Het feit dat het grootste gedeelte van de Utrechtse jongeren lid is van een sportvereniging wil nog niet zeggen dat de verenigingen niets meer hoeven te doen. Dat er mogelijkheden zijn, binnen een club, om aan een competitie deel te nemen of fanatiek te trainen zijn natuurlijk positief. Ook vinden veel jongeren dat een sportvereniging gezellig moet zijn en zullen jongeren onder hun medesporters vaak veel vriendjes en vriendinnetjes hebben/krijgen. Toch blijkt dat er steeds vaker niet gekozen wordt voor een sportvereniging. Een reden hiervoor is bijvoorbeeld de individualisering, jongeren willen steeds vaker hun eigen sporttijden kunnen bepalen. Dit is ook wat er in het onderzoek naar voren kwam. Bovendien worden de jongeren kritischer, steeds vroeger geven ze aan dat er zaken zijn die ze niet leuk vinden. Bijvoorbeeld het team waar ze in spelen. Misschien kan er zelfs wel worden gesteld dat er ‘nieuwe groepen’ zijn ontstaan. Bijvoorbeeld allochtone jongeren die ten dele andere wensen hebben. Het is belangrijk voor sportverenigingen om deze ontwikkelingen te onderkennen en hun beleid daar op aan te passen, maar verenigingen in dit onderzoek bleken vaak niet te luisteren naar dit soort geluiden. Ze vinden dat de jeugdcommissie zelf wel kan bepalen wat goed en/of leuk is voor de jongeren.

Jongeren kiezen, nu nog, voor één vaste sport. Misschien dat hierin in de nabije toekomst verandering in zal komen, maar voorlopig nog niet. Wel doen omniverenigingen het goed qua ledenaantallen. Dit komt waarschijnlijk door de aantrekkingskracht die grote verenigingen hebben. Toch blijkt dat de jongeren de sportvereniging positief waarderen, alleen op een aantal punten als inspraak, openheid en samenwerking kunnen er zaken verbeterd worden.

5.3 Beantwoorden centrale vraag

“Hoe kan er een betere afstemming komen van het aanbod van sportverenigingen op de sportvraag van grootstedelijke, schoolgaande jongeren tussen de 12 en 18 jaar?”

Door ontwikkelingen in de maatschappij als vergrijzing en individualisering is het voor de sportverenigingen noodzakelijk om alert te blijven. Ze zullen deze maatschappelijke ontwikkelingen moeten blijven volgen om hier op te kunnen reageren. De traditionele interne gerichtheid van de sportverenigingen zal moeten verdwijnen en vervangen worden door een wijdere blik die de omgevingsvariabelen in maatschappij in de gaten kan houden. Nu nog zijn het de commerciële sportscholen die flexibel in kunnen spelen op trendsporten of andere ontwikkelingen uit de maatschappij, terwijl er binnen de sportvereniging veelal niets verandert.

Vrijwilligers zijn steeds moeilijker te vinden, onder andere door de individualisering van de samenleving en de vergroting van keuzemogelijkheden op vrijetijdsgebied. Dat dit probleem steeds groter zal worden is haast onvermijdelijk. Een oorzaak is bijvoorbeeld dat een steeds groter gedeelte van de stedelijke bevolking niet meer van Nederlandse afkomst is. Het typische (Nederlandse) verenigingsleven zal enigszins aangepast moeten worden zodat ook mensen uit andere culturen zich daarin thuis kunnen voelen. De verhoudingen binnen sportverenigingen op kaderniveau (volledig “allochtone verenigingen” daargelaten) zijn vaak scheef wat betreft autochtone en allochtone mensen. Als dit zou kunnen worden rechtgetrokken is er een kans dat het typische verenigingsleven kan worden voortgezet. Daarvoor is het wel noodzakelijk om van een sportvereniging een soort multiculturele instantie te maken. Uit het onderzoek is gebleken dat jongeren met een buitenlandse afkomst minder waarde hechten aan de niveauperdeling die binnen sportverenigingen aanwezig is. Een minder strikte indeling bij de sportvereniging op het gebied van leeftijd en niveau zou mogelijk moeten zijn. Daarbij neemt de animo om naast trainingen ook aan wedstrijden deel te nemen onder jongeren, vooral onder allochtone jongeren, af. Het is voor sportverenigingen misschien een omschakeling, maar het moet toch mogelijk zijn om naast de wedstrijdssporters ook een “recreatieve groep” te “creëren” om aan deze nieuwe vraag te voldoen. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan trainingen met een diverse groep mensen, waar desgewenst alleen partijvormen gespeeld kunnen worden. Als de jongeren

vervolgens enthousiast zijn geworden voor de sport moeten ze de mogelijkheid krijgen om zich bij de wedstrijdporters te voegen.

De onderzochte wens van jongeren op sportgebied was erg belangrijk in dit onderzoek. Het wensenpakket van jongeren lijkt zeer divers. De hedendaagse jongerencultuur bestaat uit een diverse schakeling van identiteiten die kenbaar worden gemaakt met behulp van bijvoorbeeld kleding, taal en muziek. Doordat verder de mondigheid van de jongeren is toegenomen (ten opzichte van bijvoorbeeld 20 jaar geleden), kunnen ze deze wensen duidelijker kenbaar maken.

Toch is het een probleem met twee zijdes: aan de ene kant wordt er bij veel sportverenigingen niet goed naar de jongeren geluisterd, maar aan de andere kant wordt er door jongeren zelf ook weinig input geleverd. Waarschijnlijk doordat jongeren steeds meer mogelijkheden op het gebied van vrijetijd hebben, ontbreekt hen simpelweg de tijd om bij bijvoorbeeld sportverenigingen in commissies te zitten en zo inspraak binnen een vereniging te werven. Of misschien verwacht de moderne jongere dat alles voor ze geregeld wordt. De houding van de meeste jongeren is misschien nog het meest te vergelijken met televisie kijken in de jaren zestig, toen er nog slechts gekozen kon worden uit 1 of 2 zenders. Nadat op de bank is plaatsgenomen en de tv is aangezet, heeft men een zeer beperkte keuzemogelijkheid. Daarna ontbreekt elke interactiviteit en is er slechts sprake van eenrichtingsverkeer, van de televisie naar de jongeren toe. De sportvereniging kan dan vergeleken worden met het oude televisieaanbod, het aanbod staat vast en er wordt niet flexibel op de vraag ingespeeld (ook omdat de vraag niet duidelijk wordt gemaakt). Toch is de sportvereniging een organisatie waar de “voor leden, door leden” gedachte essentieel is voor het voortbestaan. De noodzaak voor de sportvereniging lijkt dan ook om af te komen van het hierboven geschetste “televisie imago”.

Uit het bovenstaande kan worden afgeleid dat sportverenigingen nog steeds levensvatbaar zijn. Het unieke karakter van de sportvereniging onderscheidt zich van andere sportaanbieders door:

“...te steunen op traditionele waarden zoals zelfwerkzaamheid, vrijwilligheid en solidariteit.” (Schaap, 2002)

Toch komt uit het onderzoek duidelijk naar voren dat de sportverenigingen niet langer stil kunnen blijven zitten. Ze zullen hun best moeten doen om naast het unieke karakter van hun sportvereniging ook in te gaan op de

wensen van de consument. In dit geval van de jongeren. Kortom, veranderingen zijn noodzakelijk voor de sportvereniging.

5.4 Aanbevelingen

Tot besluit van deze scriptie worden er enkele aanbevelingen gedaan, deze aanbevelingen kunnen gezien worden als antwoorden op de centrale vraag. Deze antwoorden geven mogelijkheden aan, voor de sportverenigingen, om hun aanbod aan te passen. Door deze, nu nog vaak, traditionele organisaties op enkele punten te veranderen, kan de sportvereniging misschien in de toekomst blijven bestaan, of in ieder geval een aantal jaren vooruit. Sportverenigingen worden aangeraden om deze aanbevelingen tot zich te nemen en misschien kunnen ze uit deze adviezen enkele verbeteringspunten voor hun eigen vereniging halen.

1. De sportverenigingen moeten proberen om beter hun aandacht (lees financiële middelen) te verdelen over de gehele vereniging. Natuurlijk is het zaak om ook topteams te houden, maar daarbij moet niet vergeten worden dat de club kan blijven bestaan door de andere, ‘overige’, leden. Kortom ook meer aandacht voor minder getalenteerde leden.
2. Sportverenigingen zullen actiever moeten zoeken naar vrijwilligers, onder zowel jongeren als ouderen. Vrijwilligers zijn namelijk de basis voor de sportvereniging. Als dit niet mogelijk blijkt, kan er gezocht worden naar alternatieve (betaalde) krachten. Verder onderzoek naar dit probleem lijkt noodzakelijk.
3. Sportverenigingen zouden meer aandacht kunnen geven aan de incidentele sporters. Dit kan door middel van kleinschalige toernooitjes waar iedereen (dus ook niet leden) aan mee mogen doen. Ze zouden ook meer losse trainingen aan kunnen bieden, zonder dat daar enige verplichtingen aan zijn verbonden. Kortom het aanbod moet flexibeler worden om de jongeren in de sportverenigingen te houden. Verder onderzoek, naar hoe dit het best kan worden geregeld lijkt interessant.
4. Jongeren meer inspraak geven in de vereniging. En dan met name over zaken zoals trainingen, externe activiteiten en teamindelingen. De dialoog tussen jongeren en sportverenigingen moet worden verbeterd.
5. Sportverenigingen kunnen samenwerking gaan zoeken met andere organisaties. Bijvoorbeeld met buurtwerk en scholen door het beschikbaar stellen van hun accommodatie en zo jongeren enthousiast proberen te maken voor de sport. Wat kan resulteren in het vergroten van het ledenaantal.

6. De sportverenigingen moeten oog hebben voor de verschillen in voorkeuren van etnische minderheden. Bijvoorbeeld aangepast sportaanbod leveren voor Islamitische meisjes. Vooral in de grote steden zal het aantal allochtonen of in ieder geval jongeren met een buitenlandse achtergrond blijven stijgen, de sportverenigingen zullen zich daarop moeten gaan aanpassen.
7. Samen zouden de sportverenigingen de overheid moeten overtuigen van hun waarde voor de maatschappij. Een belangrijk argument hiervoor zou kunnen zijn dat jongeren die lid zijn van een sportvereniging vaker sporten dan jongeren die niet lid zijn van een sportvereniging.
8. De sportverenigingen kunnen zich het best op één sport blijven richten. Jongeren blijven namelijk liever hun vertrouwde sport doen dan af en toe een andere sport.

5.5 Reflectie

Ik heb met veel plezier aan deze scriptie gewerkt. Maar ben er wel achter gekomen dat, nadat het onderzoek is gedaan, je pas beseft hoe en waar in het onderzoek meer verdieping of uitbreiding nuttig was geweest. Zo had het onderzoek uitgebreid kunnen worden met het ondervragen van, niet alleen middelbare schoolgaande jeugd, maar ook van de jongeren die al vroeg een vervolg opleiding zijn gaan volgen, of jongeren die al in een vroeg stadium voor werk hebben gekozen. Verdieping zou ook interessant zijn geweest bij de vrijwilligersproblematiek. Hoewel hier al veel over is geschreven, is er nog niet echt een duidelijke oplossing gevonden. Waarschijnlijk is er ook niet één oplossing, maar zal dit voor elke vereniging verschillen.

Om de ledenaantallen sportclubs in stand te houden lijkt, om te beginnen, het flexibeler maken van de vereniging van belang. Bij SLC_Verdieping is nu bijvoorbeeld een onderzoek gestart naar hoe de sportverenigingen denken over de veranderingen. In dit onderzoek is geprobeerd om vanuit het oogpunt van de jongeren te kijken naar de sportvereniging en hun sportaanbod. In het vervolgonderzoek zal men vanuit het perspectief van de sportvereniging gaan kijken.

De belangrijkste vraag, die uit deze scriptie naar voren komt, is misschien wel of het mogelijk is (met het huidig beperkte vrijwilligersaanbod) de nodig veranderingen in de sportverenigingen door te voeren. Misschien dat toch externe partijen, vooral voor de kleiner clubs, noodzakelijk zijn om hulp te bieden. Pas dan kan er volgens mij echt iets gedaan worden.

Knop, de P., Hoecke, van J., Martelaer, de K., Theeboom, M., Heddegem, van L., Wylleman, P. (2000) *Kwaliteitszorg in de sportclub: jeugdwerking*. Vrije universiteit Brussel: Publicatiefonds voor Lichamelijke Opvoeding

Knop, de P. (1998) *Jeugdsportbeleid, Quo Vadis?. De noodzaak van kwaliteitszorg*. Zeist: Jan Luiting Fonds

Knop, de P., Theeboom, M., Verlinden, T., Puymbroeck, van L. (1996) Onder de sluier. Islamitische migrantenmeisjes over de sport. In Buisman, A. (red) *Jeugdsport en beleid*. (p. 148-171) Houten/Diegem: Bohn Stafleu van Loghum

Mortelmans, D., Assche, V., Ottoy, W. (2002) *Fijngehakt en voor u opgediend: tieners en vrije tijd. Onderzoeksrapport*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen, Politieke en Sociale Wetenschappen

Poel, van der H. (1999) *Tijd voor vrijheid. Inleiding tot de studie van vrijetijd*. Amsterdam: Uitgeverij Boom

Poel, van der H. & Raaijmakers, S. (1998) 'Vol leven en beweging'. Sport- en bewegingsgedrag van jongeren, 1975-1995. *Mens & Maatschappij*, 1998, jaargang 73, nr3, p. 277-291

Schaap, G. (2002) *Handleiding verenigingsondersteuners Amsterdam*. Amsterdam: Gemeente Amsterdam

Schyns, P. (2001) *Aanvullende analyses Staat van de Stad: sporten in Amsterdam*. Amsterdam: Het Amsterdams Bureau voor Onderzoek en Statistiek

SCP (2000) *Trends en determinanten in de sport. Eerste resultaten uit het AVO 1999*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau

SCP (2003) *Rapportage sport 2003*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau

Steenbergen, J. & Tamboer, J. (1998) Het dubbelkarakter van sport: een conceptuele dynamiek. In Steenbergen, J., Buisman, A.J., De Knop, P., Lucassen, J.M.H. (red) "*Waarden en normen in de sport. Analyse en beleidsperspectief*". (p. 69-97) Houten/Diegem: Bohn Stafleu van Loghum

Steenhoven, van der P. (2000) *Sportgedrag jongeren 13-18 jaar*. Amsterdam: Dienst O+S, Het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en Statistiek

Vanreusel, B. & Bulcaen, F. (1992) *De sociale betekenis van sportdeelname. Onderzoek in opdracht van VWS*. Instituut LO, KULeuven

Internet

Centraal Bureau voor statistiek, www.cbs.nl

Gemeente Utrecht, www.utrecht.nl

Grotestedenbeleid, www.grotevier.nl

Sociaal Plan Bureau, www.scp.nl

Ministerie van Algemene Zaken, www.minaz.nl

Bijlage 1 Extra tabellen & figuren

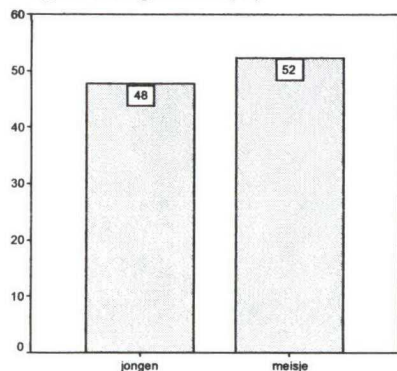
Tabel B.1: ontwikkelingen ledenaantal sportverenigingen Amsterdams en Nederlandse cijfers sinds 1984 (absoluut + indexcijfers (1984=0))

	1984				1989				1993/94				2000/01			
	A'dam		Ned.		A'dam		Ned.		A'dam		Ned.		A'dam		Ned.	
Voetbal	52372	100	1058576	100	45127	86	973483	92	45954	88	981464	93	30814	59	1038460	98
Tennis	14000	100	555791	100	19763	141	664260	120	19575	140	738093	133	21084	151	701941	126
Turnen	5345	100	378348	100	3406	64	351477	93	3893	73	332040	88	3238	61	288121	76
Zwemmen	6000	100	157711	100	4584	76	159962	101	4477	75	164401	104	4475	75	150440	95
Hockey	3500	100	116796	100	4583	131	129980	111	4895	140	128889	110	7790	223	146858	126
Korfbal	4263	100	108037	100	3078	72	85451	79	2258	53	92401	86	1098	26	91798	85

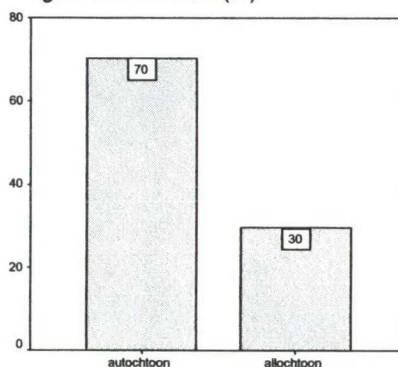
Bron: DWA Sport en Recreatie, Amsterdam

Figuur B.2 t/m B.7: overzicht onderzoekspopulatie inclusief school "De Passie".

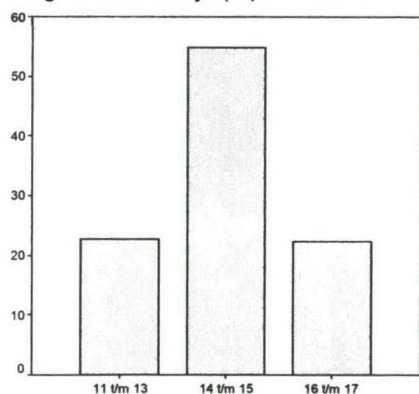
figuur B.2: geslacht (%)

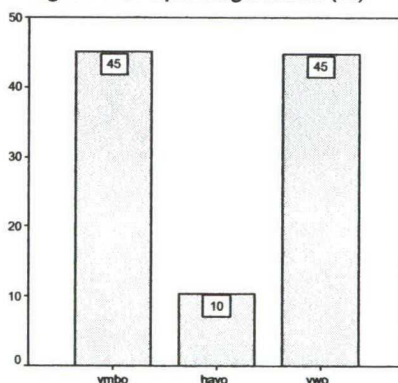
figuur B.3: etniciteit (%)

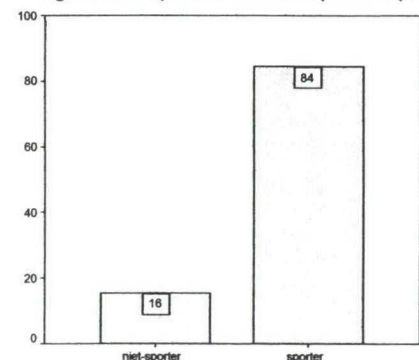
figuur B.4: leeftijd (%)

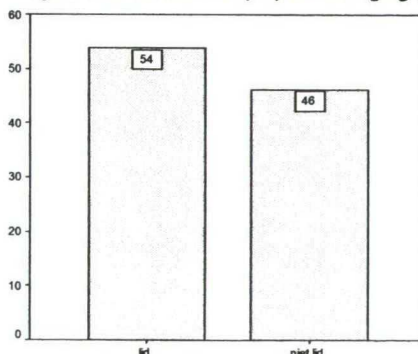
Figuur B.5: Opleidingsniveau (%)

figuur B.6: sporters vs. niet-sporters (%)

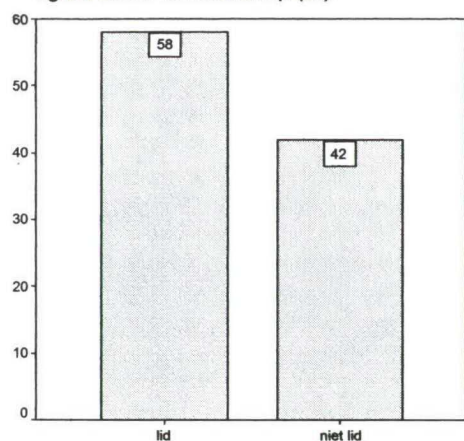

figuur B.7: lidmaatschap sportvereniging (%)

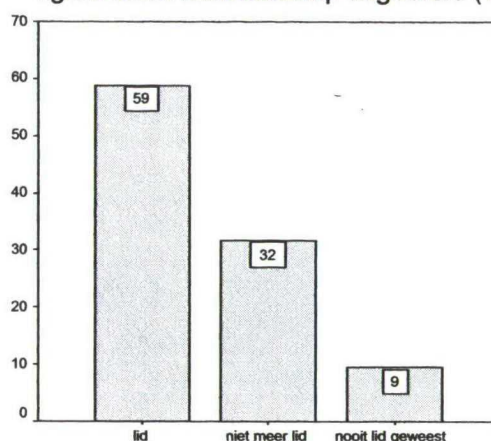

Figuur B.8a & B.8b: lidmaatschap sportvereniging zonder school "De Passie".

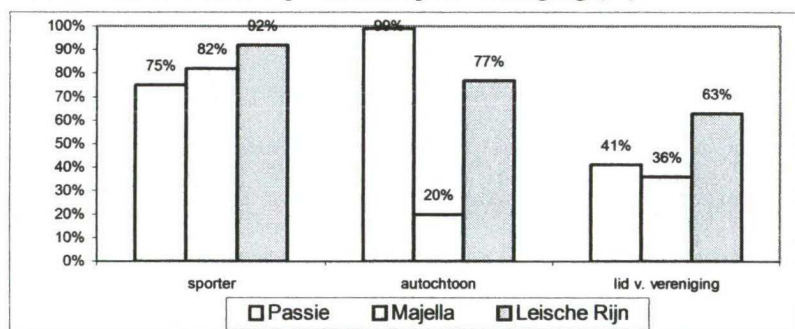
figuur B.8a: lidmaatschap (%)

figuur B.8b: lidmaatschap uitgebreid (%)

Figuur B.9: vergelijking tussen De Passie, St. Gerardus Majella Mavo en Leische Rijn College naar sporters, etniciteit en lidmaatschap van een sportvereniging (%)

Tabel B.10: lidmaatschap sportvereniging naar geslacht, etniciteit en soort sport (%)

	n	Lid	Niet-lid
allen	246		
Geslacht ***			
jongen	121	69,2%	30,8%
meisje	125	47,2%	52,8%
Etniciteit ***			
autochtoon	149	70,5%	29,5%
allochtoon	96	38,5%	61,5%
Etniciteit X Geslacht			
autochtoon jongen **	74	78,4%	21,6%
allochtoon jongen **	46	54,3%	45,7%
autochtoon meisje ***	75	62,7%	37,3%
allochtoon meisje ***	50	24,0%	76,0%
Soort sport ***			
solosport	86	38,4%	61,6%
duosport	31	87,1%	12,9%
teamsport	101	80,2%	19,8%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

Tabel B.11: lineaire regressie tabel sportfrequentie (=onafhankelijke variabele)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	5,383	,440		12,236	,000
	geslacht	-,401	,128	-,208	-3,121	,002
	etniciteit	-,108	,142	-,054	-,758	,449
	leeftijd	-,124	,096	-,081	-1,297	,196
	Opleidingsniveau	6,347E-02	,143	,033	,443	,658
	lidmaatschap	-,638	,139	-,318	-4,602	,000
	soort sport	-,153	,073	-,147	-2,084	,038

Tabel B.12: beoefende sporten (1^e, 2^e en 3^e sport)

sport 1

	Frequency	Valid Percent
Valid voetbal	57	23,2
	28	11,4
hockey	20	8,1
dansen	18	7,3
zwemmen	13	5,3
tennis	13	5,3
hardlopen	12	4,9
vechtsport	10	4,1
fitness	9	3,7
volleybal	9	3,7
paardrijden	7	2,8
fietsen	5	2,0
korfbal	5	2,0
badminton	5	2,0
turnen	5	2,0
waterpolo	5	2,0
atletiek	4	1,6
skateboarden	3	1,2
basketbal	3	1,2
skeelers	3	1,2
squash	2	,8
american football	1	,4
trampoline	1	,4
honkbal	1	,4
duiken	1	,4
bodyshape	1	,4
golf	1	,4
karten	1	,4
judo	1	,4
zeilen	1	,4
kanoen	1	,4
Total	246	100,0

sport 2

	Frequency	Valid Percent
Valid	112	45,5
voetbal	19	7,7
tennis	19	7,7
hardlopen	14	5,7
zwemmen	14	5,7
dansen	8	3,3
skeelers	7	2,8
fitness	7	2,8
basketbal	6	2,4
vechtsport	5	2,0
fietsen	5	2,0
hockey	4	1,6
darten	4	1,6
badminton	3	1,2
paardrijden	2	,8
schaatsen	2	,8
tafeltennis	2	,8
brommercros	1	,4
squash	1	,4
duiken	1	,4
wielrennen	1	,4
aikido	1	,4
karten	1	,4
judo	1	,4
korfbal	1	,4
zeilen	1	,4
volleybal	1	,4
skateboarden	1	,4
yoga	1	,4
klimmen	1	,4
Total	246	100,0

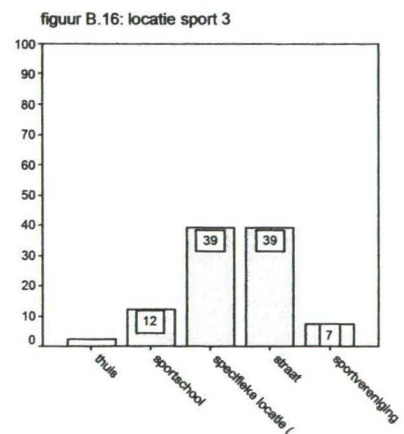
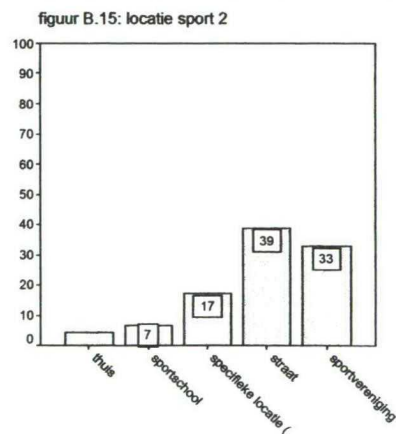
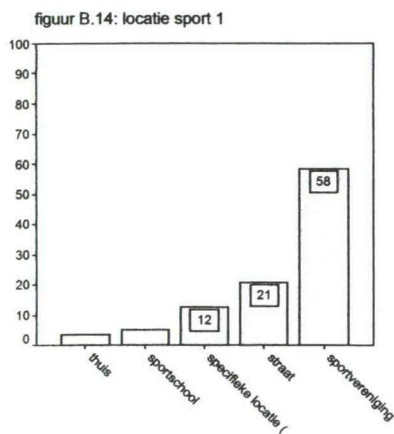
sport 3

	Frequency	Valid Percent
Valid	205	83,3
zwemmen	8	3,3
tennis	6	2,4
hardlopen	5	2,0
fitness	4	1,6
voetbal	3	1,2
schaatsen	2	,8
zeilen	2	,8
skaten	2	,8
vechtsport	2	,8
skeelers	2	,8
skieen	1	,4
aerobics	1	,4
paardrijden	1	,4
tafeltennis	1	,4
basketbal	1	,4
Total	246	100,0

Tabel B.13: lineaire regressie tabel soorten sport (=onafhankelijke variabele)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,139	,535		2,129	,034
	geslacht	,609	,116	,330	5,266	,000
	etniciteit	-,176	,133	-,092	-1,327	,186
	leeftijd	-2,85E-02	,090	-,019	-,317	,752
	Opleidingsniveau	-6,14E-02	,134	-,033	-,458	,648
	lidmaatschap	,527	,131	,274	4,015	,000
	sportfrequentie	-,134	,064	-,140	-2,084	,038

Figuur B.14 t/m B.16: sportlocatie 1^e, 2^e & 3^e sport van sportende jongeren

Tabel B.17: sportduur primaire sport per keer van sportende jongeren naar geslacht, etniciteit, geslacht x etniciteit, leeftijd, opleidingsniveau en lidmaatschap (%)

	n	korte sporter (<45 min)	gemiddelde sporter (45-90 min)	lange sporter (>90 min)
Sportende jongeren				
sport 1	213	14%	49%	38%
sport 2	131	15%	50%	35%
sport 3	38	26%	39%	34%
Geslacht				
man	107	10,3%	48,6%	41,1%
vrouw	106	17,0%	49,1%	34,0%
Etniciteit				
autochtoon	137	10,9%	51,8%	37,2%
allochtoon	75	18,7%	42,7%	38,7%
Geslacht x Etniciteit				
man autochtoon	67	11,9%	50,7%	37,3%
man allochtoon	39	7,7%	43,6%	48,7%
vrouw autochtoon*	70	10,0%	52,9%	37,1%
vrouw allochtoon*	36	30,6%	41,7%	27,8%
Leeftijd				
11-13 jaar	45	20,0%	48,9%	31,1%
14-15 jaar	125	15,2%	48,8%	36,0%
16-17 jaar	40	2,5%	47,5%	50,0%
Opleidingsniveau				
laag	103	18,4%	44,7%	36,9%
hoog	110	9,1%	52,7%	38,2%
Lidmaatschap vereniging*				
lid	141	2,1%	56,0%	41,8%
niet-lid	72	36,1%	34,7%	29,2%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

Tabel B.18: redenen om aan sport te doen (primaire reden, secundaire reden & tertiaire reden)

sport reden nr: 1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	plezier	82	33,3	38,9	38,9
	gezondheid	72	29,3	34,1	73,0
	conditie	30	12,2	14,2	87,2
	verbeteren/verfraaien uiterlijk	10	4,1	4,7	91,9
	prestatie	5	2,0	2,4	94,3
	sociale contacten	5	2,0	2,4	96,7
	winnen	4	1,6	1,9	98,6
	leren	3	1,2	1,4	100,0
	Total	211	85,8	100,0	
	Missing	System	35	14,2	
Total		246	100,0		

sport reden nr: 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	conditie	79	32,1	38,5	38,5
	gezondheid	34	13,8	16,6	55,1
	sociale contacten	33	13,4	16,1	71,2
	plezier	27	11,0	13,2	84,4
	prestatie	15	6,1	7,3	91,7
	verbeteren/verfraaien	8	3,3	3,9	95,6
	uiterlijk	6	2,4	2,9	98,5
	winnen	3	1,2	1,5	100,0
	Total	205	83,3	100,0	
Missing	System	41	16,7		
Total		246	100,0		

sport reden nr: 3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	plezier	50	20,3	26,0	26,0
	conditie	42	17,1	21,9	47,9
	gezondheid	31	12,6	16,1	64,1
	sociale contacten	19	7,7	9,9	74,0
	verbeteren/verfraaien	19	7,7	9,9	83,9
	uiterlijk	15	6,1	7,8	91,7
	prestatie	11	4,5	5,7	97,4
	winnen	5	2,0	2,6	100,0
	leren	5	2,0	2,6	100,0
	Total	192	78,0	100,0	
Missing	System	54	22,0		
Total		246	100,0		

Tabel B.19: belang eigen sporttijd stip bepalen naar geslacht, etniciteit en lidmaatschap (%)

	n	zeer onbelangrijk	onbelangrijk	niet onbelangrijk/ niet belangrijk	belangrijk	zeer belangrijk
allen	243	7,0%	14,0%	37,9%	33,3%	7,8%
Geslacht **						
jongen	119	11,8%	18,5%	31,9%	28,6%	9,2%
meisje	124	2,4%	9,7%	43,5%	37,9%	6,5%
Etniciteit *		5,4%	%			
autochtoon	148	5,4%	16,2%	43,2%	29,1%	6,1%
allochtoon	94	9,6%	10,6%	28,7%	40,4%	10,6%
Lidmaatschap **						
lid	142	5,6%	17,6%	40,1%	31,7%	4,9%
niet-lid	101	8,9%	8,9%	34,7%	35,6%	11,9%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

Tabel B.20: favoriete sportpartner naar geslacht, etniciteit en geslacht x etniciteit (%)

	n	alleen	met vrienden	met vriendinnen	zowel vrienden als vriendinnen	maakt niet uit
allen	242	5,0%	23,1%	14,5%	31,8%	25,6%
Geslacht ***						
jongen	118	6,0%	45,3%	1,7%	22,2%	24,8%
meisje	124	4,0%	1,6%	26,6%	41,1%	26,6%
Etniciteit **						
autochtoon	147	4,1%	21,1%	9,5%	40,8%	24,5%
allochtoon	94	6,4%	25,5%	22,3%	18,1%	27,7%
Geslacht x Etniciteit						
autochtoon jongen	73	2,7%	41,1%	1,4%	28,8%	26,0%
allochtoon jongen	44	11,4%	52,3%	2,3%	11,4%	22,7%
autochtoon meisje **	74	5,4%	1,4%	17,6%	52,7%	23,0%
allochtoon meisje **	50	2,0%	2,0%	40,0%	24,0%	32,0%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

Tabel B.21: inspraak in trainingen naar geslacht, etniciteit en lidmaatschap (%)

	n	zeer onbelangrijk	onbelangrijk	niet onbelangrijk/ niet belangrijk	belangrijk	zeer belangrijk
allen	244	7,8%	12,3%	31,6%	41,0%	7,4%
Geslacht *						
jongen	121	12,4%	15,7%	28,9%	34,7%	8,3%
meisje	123	3,3%	8,9%	34,1%	47,2%	6,5%
Etniciteit						
autochtoon	148	8,1%	13,5%	35,8%	36,5%	6,1%
allochtoon	95	7,4%	10,5%	24,2%	48,4%	9,5%
Lidmaatschap ***						
lid	143	9,8%	17,5%	39,9%	28,0%	4,9%
niet-lid	101	5,0%	5,0%	19,8%	59,4%	10,9%

* p<.05 ; ** p<.01 ; *** p<.001

Tabel B.22: aantal beoefende sporten (%)

	n	%
geen sport	28	11,4%
1 sport	84	34,1%
2 sporten	93	37,8%
3 sporten	41	16,7%

Tabel B.23: redenen om te stoppen bij een sportvereniging (van niet-meer leden)**redenen om te stoppen**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	niet leuk (meer)	29	11,8	37,7	37,7
	te weinig tijd	22	8,9	28,6	66,2
	anders	16	6,5	20,8	87,0
	te ver weg	7	2,8	9,1	96,1
	te duur	3	1,2	3,9	100,0
	Total	77	31,3	100,0	
Missing	System	169	68,7		
Total		246	100,0		

Tabel B.24: redenen om niet lid te worden van een sportvereniging**redenen om niet lid te worden**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	te weinig tijd	12	4,9	50,0	50,0
	niet leuk (meer)	7	2,8	29,2	79,2
	anders	4	1,6	16,7	95,8
	te ver weg	1	,4	4,2	100,0
	Total	24	9,8	100,0	
Missing	System	222	90,2		
Total		246	100,0		

Tabel B.25: redenen om te stoppen met sporten bij een sportvereniging (bij leden van een sportvereniging) (aanvulling bij tabel 4.13)**1e redenen om te stoppen**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	trainer	37	15,0	27,8	27,8
	afstand tot verenigingen	27	11,0	20,3	48,1
	trainingen	21	8,5	15,8	63,9
	anders	20	8,1	15,0	78,9
	contributie	12	4,9	9,0	88,0
	verplichtingen	12	4,9	9,0	97,0
	wedstrijden	4	1,6	3,0	100,0
	Total	133	54,1	100,0	
Missing	System	113	45,9		
Total		246	100,0		

2e reden om te stoppen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	afstand tot verenigingen	27	11,0	33,3	33,3
	verplichtingen	24	9,8	29,6	63,0
	trainer	11	4,5	13,6	76,5
	anders	10	4,1	12,3	88,9
	wedstrijden	5	2,0	6,2	95,1
	contributie	4	1,6	4,9	100,0
	Total	81	32,9	100,0	
Missing	System	165	67,1		
Total		246	100,0		

3e reden om te stoppen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	verplichtingen	24	9,8	49,0	49,0
	anders	20	8,1	40,8	89,8
	afstand tot verenigingen	4	1,6	8,2	98,0
	trainer	1	,4	2,0	100,0
	Total	49	19,9	100,0	
Missing	System	197	80,1		
Total		246	100,0		

Bijlage 2 Vragenlijsten

Vragenlijst 1: interviews sportbuurtwerkers

Vragenlijst buurtsportmedewerkers

- Kennismaking
- Wat is het doel van de buurtsport
- Werkzaamheden buurtsportmedewerkers
- Wie maakt gebruik van buurtsport
o.a. leeftijd, sekse, etnische achtergrond
- Zijn het vaak dezelfde groep jongeren die meedoen
- Hoe zijn de contacten binnen de “driehoek” (buurt, school, sportvereniging)
- Zijn er jongeren zelf (als vrijwilliger) actief in de buurtsport
- Sporten ze naast buurtsport ook nog ergens anders
*indien relevant, waarom niet in sportvereniging en wel in de buurt/wijk
- Hoe ziet de buurtsportmedewerker de toekomst van buurtsport, de sportvereniging en commerciële sportaanbieders
- Wat willen jongeren op sportgebied
*is er verschil in wensen voor o.a.
 - leeftijdscategorieën 12-14/15-16/17-18
 - geslacht (sporten ze liever gemengd of alleen met zelfde geslacht)
 - allochtoon/ autochtoon
- Voorleggen enquêtes (eventuele toevoegingen/aanpassingen)
- Afsluiting

Vragenlijst jongeren en sport

Het invullen van deze enquête duurt ongeveer 10 minuten. Bij alle vragen is slechts 1 antwoord mogelijk mits anders vermeld. De enquête is volledig anoniem.

Veel succes bij het invullen!

Postcode:

Geslacht: Meisje Jongen

Leeftijd: jaar

Klas: (welk jaar)

- VMBO
- HAVO
- VWO/GYMNASIUM

In welk land ben je geboren:

In welk land is je vader geboren:

In welk land is je moeder geboren:

1. Hoe vaak in de maand doe je aan sport? (exclusief gym op school)

- minder dan 1 keer in de maand
- 1 tot 4 keer in de maand
- 5 tot 8 keer in de maand
- meer dan 8 keer in de maand

2. Welke sporten beoefen je regelmatig, waar beoefen je deze sport meestal, hoeveel minuten per keer en hoeveel maanden doe je al aan deze sport? (maximaal 3 sporten invullen)

Welke sport	Waar beoefen je deze sport meestal? (bij sportvereniging, op straat, bij sportschool etc.)	Hoeveel minuten per keer?	Hoeveel maanden doe je al aan deze sport?
<i>Voorbeeld 1:</i> waterpolo	<i>bij sportvereniging</i>	<i>60 minuten</i>	<i>1 jaar en 4 maanden</i>
<i>Voorbeeld 2:</i> Skeeleren	<i>op straat</i>	<i>30 minuten</i>	<i>0 jaar en 2 maanden</i>
1.	 minuten jaar en maanden
2.	 minuten jaar en maanden
3.	 minuten jaar en maanden

3. Wat zijn jouw belangrijkste redenen om te gaan sporten? (kies een top 3, de belangrijkste reden geef je een 1, de iets minder belangrijke reden een 2, en bij de nog iets minder belangrijke reden vul je een 3 in)

☐ Gezondheid	☐ Sociale contacten
☐ Conditie	☐ Plezier
☐ Prestatie	☐ Verbeteren/verfraaien uiterlijk
☐ Leren	☐ Winnen

4. Op welk tijdstip sport je het liefst?

- 's ochtends
- 's middags
- 's avonds
- geen voorkeur

5. Hoe belangrijk vind je het, dat je zelf je tijden om te sporten kunt bepalen?

- zeer onbelangrijk
- onbelangrijk
- niet onbelangrijk/ niet belangrijk
- belangrijk
- zeer belangrijk

6. Met wie sport je het liefst?

- alleen
- met vrienden
- met vriendinnen
- met zowel vrienden als vriendinnen
- maakt niet uit
- anders, nl.

6a. En hoe goed moeten ze kunnen sporten in vergelijking met jezelf?

- beter dan ik
- even goed als ik
- minder goed dan ik
- maakt niet uit

7. Stel je voor je mag zelf een sportactiviteit organiseren in Utrecht, wat zou je dan organiseren? (bijv: voetbaltoernooi, turnkampioenschappen, skeelerwedstrijd etc.)

.....
.....

7a. En op welke plek zou dit dan plaats moeten vinden?

- in de buurt/wijk
- op school
- bij een sportvereniging
- bij de sportschool
- anders, nl:

De volgende vragen zijn opgedeeld in 3 delen, je hoeft er maar 1 te maken. Volg de instructies van vraag 8 om te weten welk deel je moet maken.

8. Ben je op dit moment lid van een sportvereniging?

- Ja >ga verder naar **deel 1** (pag. 3)
- Nee, ik ben vroeger wel lid geweest >ga verder naar **deel 2** (pag. 4)
- Nee, ik ben nooit lid geweest >ga verder naar **deel 3** (pag. 5)

Deel 1: lid van sportvereniging

1.1 Wat vind je leuk aan het lid zijn van een sportvereniging? (meerdere antwoorden mogelijk)

- het presteren
- omgaan met andere mensen
- de trainingen
- de wedstrijden
- anders, nl.

1.2 Hoe belangrijk vind je het dat er naast sport andere activiteiten binnen een sportvereniging worden georganiseerd? (zoals kamp, disco, barbecue etc.)

- zeer onbelangrijk
- onbelangrijk
- niet onbelangrijk/ niet belangrijk
- belangrijk
- zeer belangrijk

1.3 Zou je graag eens van sport willen verwisselen binnen een vereniging? (bijvoorbeeld een half jaar voetballen en een half jaar tennissen)

- nee, geen behoefte aan
- ja, elke week
- ja, elke maand
- ja, ieder jaar

1.4 Hoe belangrijk vind je het dat je zelf inspraak hebt in hoe de trainingen verlopen?

- zeer onbelangrijk (ga door naar vraag 1.5)
- onbelangrijk (ga door naar vraag 1.5)
- niet onbelangrijk/ niet belangrijk (ga door naar vraag 1.5)
- belangrijk
- zeer belangrijk

1.4a Wat zou je dan graag anders doen?

-
-

1.5 Zou je bereid zijn om als vrijwilliger iets bij de sportvereniging te doen? (zoals assistent-trainer, scheidsrechter, kantinedienst, bardienst etc.)

- Ja, ik ben al actief, ik ben/doe:
- Ja, ik zou wel iets willen doen maar doe momenteel nog niets
- Nee, omdat.....

1.6 Wat zou een reden zijn om te stoppen bij een sportvereniging? (max. 3 antwoorden)

- de trainingen
- de wedstrijden
- de trainer
- de contributie
- de afstand tot de vereniging
- de verplichtingen
- anders, nl.

Einde Deel 1

Deel 2: niet meer lid

2.1 Wat is de voornaamste reden dat je gestopt bent met sporten bij een sportvereniging?

- te weinig tijd, vanwege.....
- te duur
- niet leuk (meer), vanwege.....
- te ver weg
- anders, nl.....

2.2 Hoe belangrijk vind je het dat je zelf inspraak hebt in hoe je sport/traint?

- zeer onbelangrijk
- onbelangrijk
- niet onbelangrijk/ niet belangrijk
- belangrijk
- zeer belangrijk

2.3 Zou je bereid zijn om als vrijwilliger iets bij een sportvereniging te doen? (zoals assistent-trainer, scheidsrechter, kantinedienst, bardienst etc.)

- ja
- waarschijnlijk wel
- waarschijnlijk niet
- nee

2.4 Hoe belangrijk vind je het dat er naast sport andere activiteiten binnen een sportvereniging worden georganiseerd? (zoals kamp, disco, barbecue etc.)

- zeer onbelangrijk
- onbelangrijk
- niet onbelangrijk/ niet belangrijk
- belangrijk
- zeer belangrijk

2.5 Zou je van de mogelijkheid gebruik maken om eens van sport te verwisselen binnen een sportvereniging? (Bijvoorbeeld een half jaar voetballen en een half jaar tennissen)

- nee, geen behoefte aan
- ja, elke week
- ja, elke maand
- ja, ieder jaar

2.6 Wat zou een reden kunnen zijn om weer lid te worden van een sportvereniging?

- het presteren
- omgaan met andere mensen
- de trainingen
- de wedstrijden
- anders, nl.

Einde Deel 2

Deel 3: nooit lid geweest

3.1 Wat is de voornaamste reden dat je nooit lid bent geworden van een sportvereniging?

- te weinig tijd, vanwege.....
- te duur
- niet leuk (meer), vanwege.....
- te ver weg
- anders, nl.....

3.2 Hoe belangrijk vind je het dat je zelf inspraak hebt in hoe je sport/traint?

- zeer onbelangrijk
- onbelangrijk
- niet onbelangrijk/ niet belangrijk
- belangrijk
- zeer belangrijk

3.3 Zou je bereid zijn om als vrijwilliger iets bij een sportvereniging te doen? (zoals assistent-trainer, scheidsrechter, kantinedienst, bardienst etc.)

- ja
- waarschijnlijk wel
- waarschijnlijk niet
- nee

3.4 Hoe belangrijk vind je het dat er naast sport andere activiteiten binnen een sportvereniging worden georganiseerd? (zoals kamp, disco, barbecue etc.)

- zeer onbelangrijk
- onbelangrijk
- niet onbelangrijk/ niet belangrijk
- belangrijk
- zeer belangrijk

3.5 Zou je graag eens van sport willen verwisselen binnen een vereniging? (Bijvoorbeeld een half jaar voetballen en een half jaar tennissen)

- nee, geen behoefte aan
- ja, elke week
- ja, elke maand
- ja, ieder jaar

3.6 Wat zou een reden kunnen zijn om lid te worden van een sportvereniging?

- het presteren
- omgaan met andere mensen
- de trainingen
- de wedstrijden
- anders, nl.

Einde Deel 3

Bedankt voor het invullen van de enquête!!!!

Vragenlijst 3: interviews sportverenigingen

Vragenlijst sportverenigingen

Welke club:

Soort sport:

Adres:

Met wie heb ik gesproken:

Functie:

Hoeveel leden heeft de vereniging:

Hoeveel jeugdleden:

Verhouding jongen/meisje:

Verhouding autochtoon/allochtoon:

Kwaliteitscriteria jeugdsport (De Knop)

- maatschappelijke kwaliteit

kan iedereen deelnemen ongeacht geslacht, huidskleur, afkomst etc.

is er keuzevrijheid

zijn er genoeg keuzemogelijkheden

- gebruikerskwaliteit

zijn de wensen en verwachtingen van jongeren bekend

zijn de activiteiten plezierig en haalbaar

worden de ouders en jongeren voldoende geïnformeerd en betrokken

- productkwaliteit

wordt er voldoende bewogen

wordt er veelzijdig bewogen

wordt er afwisselend bewogen

is er een pedagogisch plan opgesteld

- proceskwaliteit

betrokkenheid van jongeren bij keuze, planning en organisatie van activiteiten

hoe verloopt de introductie van nieuwe jeugdleden

Hoe ziet het jeugdbeleid eruit

Wordt er rekening gehouden/onderscheid gemaakt tussen verschillende leeftijdscategorieën jongeren, etniciteit.

Hoe worden problemen tussen deze groepen opgelost

Is er een actief leden werf beleid

Hoe zijn de trainingen geregeld/ zijn de trainingen verplicht

Zijn er mogelijkheden om “los” te sporten

Zijn er mogelijkheden om meerdere sporten te beoefenen

Bijvoorbeeld switchen tussen sporten

Is er contact tussen de sportdriehoek buurt/school/sportvereniging

Hoe staat het met vrijwilligers

Is hier wel eens voorlichting voor gegeven

Is er toezicht op **hoe** en **of** het beleid uit wordt gevoerd.

Is er een toekomstvisie wat betreft de vereniging en wat betreft de jongeren

In opdracht van:

Bibliotheek K. U. Brabant

17 000 01492477 4